

Краль Петар

Kralj Petar

Kod slučaja kralja Petra bila je fizička smrt toga i toga dana sporednog značenja. Odavno je kralj Petar otišao iz ovog života, i desetinu je godina odsutan, dalek, svetao, bio središtem legende. A s druge strane je ipak stara pobjednica smrt mogla ovde da uništi samo trošnu ljusku, drugo ništa, a duh je i znamenje je ostalo božansko, nepobedivo i večno.

Heroj i znamenje, junak i simbol, to je značenje kralja Petra! To je bio, i to nam je dao, to nam je ostavio! Bez kralja Petra i njegovog darovanja, naš je život suviše težak, žalostan i mračan. Mi nismo još narod organizacije i uređenja, mi smo narod pojedinaca, narod ličnosti. I kada su nevolje i muke najteže bile, radjao se uvek taj izabrani, bogodani, jedini i veliki.

U našem postojanju, u strašnoj borbi za opstanak, poklonio nam je tako večni smisao kralja Petra! On je držao i održao sve! Ne treba da se varamo, on je bio kralj, prvi kralj, božansko orudje i najljepši cvet narodne krvi naše. Nevidljiv, bio je svugde. On je verovao, da će sve dobro da bude. Čutljiv prema nama, vodio je razgovore sa bogom. On je nosio celu brigu i isturivao prsa pred sudbinu. Nehvaljen i proste duše, nije umeo da se sa dužnosti udalji. Kada su begali svi, i vojvode i generali, on je još kretao napred. Tih, krotak, divan, čovek ovaj je bio kralj.

Mi nemamo da plaćemo i da tugujemo za njime! Imamo da stalno gledamo, i da se na njega ugledamo! *Svako neka vrši svoju dužnost, prosto, iskreno i do kraja!* Uvek će onda biti kralj Petar s nama i nikada nas neće ostaviti. I to može da bude jedino slava i uspomena njegova!

Reč Sokolstva — Sokolu Kralju!

U časovima kada duša vasceloga jugoslavenskoga roda, bez razlike vere, staleža i narodnosti, ujedinjene i slobodne otadžbine, čistotom i plemenitošću duše svoje, oseća neizmernu bol osećaja duša svojih, gubitkom moralno-herojske ličnosti kao večitoga nosioca naše narodne misli u prošlosti, kao gubitak najjače kopče prošlosti sa sadašnjošću, kao gubitak najjačega oslonca za ciljeve i rad nacije koja se pojavljuje i hoće da živi, da se razvija dušom širokom, kao što je široka, plemenita i velika duša njegova — u času kada moćno i veliko slavensko stablo i ako vremenom, u kome živi duševno rastrojeno, duboko žali i klanja se delima, životu i smrti jednoga od nosioca ideje Slavenstva — jednoga, koji je pred kratko vreme i ako malen zemljom svojom, i ako malen vojskom i narodom svojim i ako prezren radi malenoga roda svoga i ako prezren radi veličine duše svoje, bio nada i cilj svih poniženih i uvređenih, neslobodnih delova slavenskoga stabla, — u času kada sve ostalo čovečanstvo, koje zna da ceni i poštiva moralnu veličinu jedne nacije na čelu sa moralnom ličnošću koja ne će da živi bez njojzi vekovno priznate osobine — **slobode**, koja zna da ceni i poštiva naciju koja vole da mre nego da živi, prolazeći Golgotu za Golgotom nego da prima mrvice što padaju sa trpeza velikih gospodara, kada taj deo Čovečanstva klanja se pred ličnošću kralja čoveka, koji od nas učini kraljeve duše svoje, — u času kada majka zemlja natopljena krvlju i sagrađena kostima miliona najboljih sinova i kćeri plemena Karađorđeva i Zvonimirova otvara njedra svoja da primi najboljeg među najboljima sinovima svojim, da primi kralja, koji ne umire kao što umiru kraljevi u sjaju i bogatstvu, nego da primi kralja kraljeva izmučenoga borbom, patnjom, glađu i žeđu, do kratko vreme prezrenoga i sa osmehom lica nadutih velikih careva, evo svih njih nevidljivo da se poklone njemu — da se poklone i nauče kako se kraljuje, kako mora da živi, da radi, da umre onaj čovek, koji hoće da bude kralj naroda a ne staleža, koji hoće da bude kralj ne po zakonima i propisima, silom i drzovitošću, nego hoće da kraljuje osećajem duša naši. — U tom času evo naše velike sokolske porodice na ovome mestu da reče srcem osećaja svojih, bolom duša svojih, snagom razuma svojih — nekoliko misli i riječi Sokolstva — Sokolu Kralju!

Hoćemo braćo i sestre da dovedemo u vezu ličnost građanina Petra, njegove moralne osobine sa idejom i radom sokolske ideje. Hoćemo da misli velikoga čoveka sravnimo sa mislima sokolske ideje, hoćemo da život kralja sravnimo sa životom sokolske ideje — hoćemo da budemo kao Sokoli — svesni ličnosti kralja Petra i svesni njegove ličnosti hoćemo da tom svešću ne uzdišemo za kraljem dan za danom i da na žalosti završimo sav svoj bol, mi hoćemo da ta svest koja nam naređuje bolove, da nam ta svest naređuje da poimajući njega poimamo i zadaću našu, da samo nastavkom *rada* po radu njegovom, da nastavkom života po životu njegovom, da nastavkom smrti po smrti njegovoj, živimo, radimo i umremo za narod. Mi nećemo da budemo kao Sokoli i Sokolice formaličari društvena života — i da ga žalimo kad ga svi žale i da plaćemo kad svi plaču, mi hoćemo da upoznamo život i dela građanina slobodne Švicarske Petra Karađorđevića, bosanskog ustaše Petra Mrkonjića, crvenoga princu prijatelja Bakunjina i Marksa, kralja Srbije Petra Karađorđevića, izbeglicu kroz Albaniju, Oslobođioca i Kralja Jugoslavije. Mi ga kao takova hoćemo da proučimo i nećemo da ga žalimo — nego proučivši dela i život njegov postanemo i mi deo njegove duše, deo njegova rada i života i da učvrstivši duše svoje prenašamo je od pokoljenja do pokoljenja, da konačno zavlada i njegova duša celim čovečanstvom, da zavlada ideja slobode za koju kaže kralj ovo: „Među svima načelima koja izlaze na vidik u životu pojedinih ljudi, naroda i celoga čovečanstva, nema ni jednoga, koje bi toliko važno, a kamo li važnije bilo od slobode. Samo slobodan čovek može osnažiti svoju volju i založiti svoju snagu, da unapredi svoju ličnost i da svojom ličnošću pripomogne unapređivanju naroda, kome je po krvi, jeziku, otadžbini, sreći i nesreći srodan. Iz slobode članova jednoga naroda niče skupa Sloboda toga naroda. Sloboda otvara narodu oči, da upozna svoje mane i da ih leči, — sloboda mu daje prilike, da pozna svoje vrline te da ih razvija i zalaže u radnju, kojom čeliči svoju snagu, unapređuje svoje umno i fizičko blagostanje, da sobom i u saradnji sa ostalim narodima, primiće celo čovečanstvo svrsi koja mu je Bogom namenjena“. Gle — braćo i sestre prve srodnosti misli ličnosti kralja Petra i Sokolske Misli. Zar nismo i mi bivši robovi — visoko podigli sokolski barjak i glasom dubokoga uverenja vikali i tražili: Sloboda narodu na-

šemu — a od slobode naroda — slobodi Slavenstva i slobodi Čovečanstva! Zar nije čitava naša sokolska ideologija bila sadržana u reči sloboda rodu našem! Pa zar i posle nacionalnog oslobođenja nismo baš mi prvi bili koji smo tražili: slobodu savesti, slobodu vera, slobodu misli i osećaja! Zar ni smo odmah radi toga bili napadani od neprijatelja naših što smo utvrdili da samo unutrašnja sloboda može da u nama stvori bezgraničnu vezu ljubavi, bratstva bez razlike koje vere, kojeg staleža i koje narodnosti bio! Oslobođimo sebe, i od sebe oslobodajmo drugoga, oslobodajmo narod i dajmo da duševno postane slobodan. Zar nije ideja slobode najbolja garancija, da se podigne dostojanstvo čoveka i okrepi narodna snaga! Gle — braćo i sestre to je prvi momenat gde se ličnost kralja sastaje sa idejom Sokolstva.

Prođimo dalje u život kralja. Mala Srbija od kako je postala tradicionalnim osećajem slobode nastoji da oslobodi rod — *svojom vlastitom snagom*. Prestavnici nikli iz seljačkoga svijeta, i naučeni da se samo vlastitom snagom bez uzdanja na prijatelje i susede može da dođe do slobode jeste rod Karađorđevića. Protiv te misli ustaje porodica Obrenovića. I radi osećaja takih misli — porodica Karađorđevića mora da beži i nastanjuje se u slobodnoj Švicarskoj. Plemenita duša Petra Karađorđevića i duboki nacionalni osećaj ne stvara od njega protivnika narodu svome — u izgnanstvu baš sprema se da pomogne narodu — i on braćo i sestre kao takav beži u sure bosanske planine da zapali luč slobode. Njega ne vodi misao da postane gospodar naroda svoga, njega vodi misao slobode narodne. Za narod sve! U tim bosanskim i krajiškim šumama živi životom najobičnijega gorskoga hajduka, većito u strahu ne za život od neprijatelja svojih* van otadžbine — nego od neprijatelja iz otadžbine svoje. Ustaša Petar Mrkonjić ljubi više celinu narod — nego li ličnost svoju. I ta mu ljubav daje snage, da savladava sve tegobe i nepogode.

Gle braćo i sestre to je drugi momenat, gde se ličnost kralja Petra sastaje sa idejom Sokolstva. Ljubiti život, raditi i umreti za narod kao celinu — to je geslo Sokolstva — to je i geslo ličnosti kralja Petra.

Idimo dalje u život kralja. Boraveći u Švicarskoj zemlji slobode, gde su se vazda sastajali najbolji umovi Čovečanstva kralj — tada građanin dolazi u društvo socijalista, koji novom verom

čoveka — hoće da preporode Čovečanstvo. U blizini njegovoj nalaze se predstavnici evropskoga socializma, a među ostalima Svetozar Marković, Marks i ruski revolucionarac Bakunjin. I družeci s njima, a predhodno došavši iz zemlje gde se slobodno rađa i živi, kralj Petar proučava socializam i njegovu nauku i primenjuje ga na zdravu dušu naroda svoga. On je ne primenjuje doktrinski — on dolazi do zaključka da ideja nacionalizma zdravoga i širokoga, sa zdravim poimanjem za ideju Čovečanstva ne može da smeta zdravom razvoju socialnoga života i pravde, koje traži nauka socializma. Tu nauku primenjuje građanin Petar kao kralj Petar, davši svome narodu slobodan ustav, koji će da narod razvija u pravcu socijalne pravde. Gle, braćo i sestre to je treći momenat, gde se ličnost kralja Petra sastaje sa idejom Sokolstva jer i mi smo pristalice ideje nacionalizma, ali i neoborivi pristalice socialne pravde za svakoga čoveka bez razlike staleža, vere i narodnosti. I za nas ideja nacionalizma nije fraza iz prošlosti, nego rad u sadašnjosti osnov, na kojoj može da se provede socialna pravda.

Idimo dalje u život kralja. Kada je voljom naroda, bačena s prestola Nemanića porodica Obrenovića, kao simbol robstva našega prema bivšoj austro-mađarskoj državi, dolazi građanin Petar Karađorđević i postaje kralj Srbije Petar I. Karađorđević.

Od dolaska njegova u Srbiju uskomeša se Evropa, a od radosti zaigraše srca svih poštenih Srba, Hrvata i Slovenaca. I kao što je porodica Obrenovića bila simbol robstva, tako porodica Karađorđevića postaje simbol slobode naše

Da vidimo, dali se kralj Petar vlada isto kao i građanin Petar. Sve ono što ga je život u izgnanstvu naučio i sve ono što je kroz niz godina stekao dobra — primenjuje na život roda svoga. Životom skroman, radom nedostiživ, žrtvovanjem sebe nenadoknativ — on nas preporođava. On postaje legendarni junak za nas — a ne kralj. Pa gle braćo i sestre i ovo je četvrti momenat gde se ličnost kralja sastaje sa idejom Sokolstva, koja traži da budemo skromni bili u velikom ili malom položaju, budimo svi jednaki i braća, jer smo svi sinovi jednoga roda, jezika i istorije.

I kad dođe prvi balkanski rat, pohrlise na tisuće Sokolova, da svome kralju pomognu i stave mu na uslugu dušu i telo svoje. I kralj Petar penje se od slave do slave, narod njegov

postaje danom i danom jači i priznatiji, ali kralj ostaje uvek skroman, radin i požrtvovan. Svi mi oslobođeni i neoslobođeni upirali smo pogled u njega. Njegov život i njegova dela prelaze u nas i mi postajemo deo njega i njegove duše.

I dolazi znamenita g. 1914. Na malu i izmučenu Srbiju navaljuje snažna Austrija i velika Njemačka. I diže se Golijat da da ubije Davida. Ali mali David diže dušu i srce, navi pračku i ubi silnoga i gordoga Golijata. I napuniše se tamnice Sokola, zbog ideja i rada ličnosti kralja Petra.

I mučiše Sokole lancima i kundacima i postaviše vješala i pokazivaše Sokolima dan i mesto konca života njihova. I strese se ljudsko srce od težine bola i za malo razbistrava se lice Sokola — jer se spomenu na sedoga kralja i prkosno i svesno odgovara sudijama svojim. I sa osmehom lica, sa pouzdanjem lepšega života vešaju i ubijaju drugove i braću našu, ali braćo i sestre niko ne zajauče i ne zaplače — jer to tako mora da bude — zadnji poklič umirajućih koja im da snage da podnesu jesu reči: Živio kralj Petar.

Eto braćo i sestre duhovne veze između nas i kralja duša naših. Eto veze koja nam daje snage da trpimo, koja nam daje snage da sa osmehom na licu umiremo — svesno i mirno. Pamtili se u istoriji ličnost osim Hrista, da je mogla tako fanatizovati narod, da i u času smrti seća se i pričešćuje se imenom kralja Petra I. Tri naša dobra druga i brata, za koje znamo, a gde su oni mnogi i mnogi za koje nezamo umrli su sa rečima: „Živio kralj Petar!

I kad je mučenički srpski narod doživio najveću Golgotu koju ne pamti istorija čovečanstva, tada ličnost kralja Petra dolazi do ličnosti nadčoveka. Sve borbe, sve patnje naroda sedi kralj proživljuje na svojoj duši i telu. I samo verni vojnik, ta snaga roda našega, prenašaju ga preko surih i dalekih albanskih planina. I glasom proroka iz pustinje, on proriče narodu slobodu — on po primeru predaka svojih voli da mre sa milijon roda svoga — nego da s dušmanom sklapa pogodbe — on hoće da u istoriji ostavi svetlo ime srpskoga roda.

Kud ćete braćo i sestre, većega i lepšega primera samopouzdanja od toga! Kud ćete veće duševne i telesne snage — od te gde umirući daje snage živima!

I kad nakon tri godine izgnanstva u tuđini, ojača snaga naša i razbi redove nebraće naše i neprijatelja naših tada kralj

male Srbije vraća se kao kralj Petar I. Veliki Oslobodioc Jugoslavije i provađa svoje zadnje dane u skromnoj vili blizu njegova Beograda.

I dana 16. avgusta u 5 sati i 30 minuta završi životom i ode u carstvo Nemanjića, Zvonimira, Karađorđevića i Tomislava.

I mi sokolska porodica evo odajemo poštovanje duša naših kralju slobode, napredka, jednakosti, bratstva, ujedinjenja i oslobođenja, i zavetujemo se da [radom nastavljamo dela građanina i kralja Petra I. Karađorđevića. Mi se zavetujemo da dela i život kralja znamo da cenimo i da ćemo životima našim znati uzdržatii i učvrstiti delo kralja, delo oslobođenja i ujedinjenja.

Neka je večna uspomena ličnosti kralja Petra među nama i neka mu je slava i hvala.

Govor br. Dušana M. Bogunovića,
na svečanoj sednici Sokolskoga društva I. u Zagrebu.

Vidovdanska resolucija

Jugoslovenskog Sokolstva 1921. u Osijeku

Glavna skupština Jugoslovenskog Sokolskog Saveza održana dana 30. juna 1921. u Osijeku, daje, povodom zagrebačkog slučaja a stojeći na zaključcima Vidovdanskog Sabora u Novom Sadu i Mariborske Skupštine, ovu deklaraciju:

Sokolstvo naroda Srba, Hrvata i Slovenaca smatralo je nakon rata za svoju glavnu dužnost, da se ujedini, kako bi provelo sokolska načela moralnog i fizičkog obrazovanja svoga naroda. Dana 16. januara 1919. bio je u Zagrebu prvi sastanak za ujedinjenje Sokolstva. Tu su učestvovali delegati iz sva tri predratna plemenska sokolska saveza. Ujedinjenje našeg Sokolstva provedeno je jednoglasno na Vidovdanskom Saboru 28.

juna 1919. u Novom Sadu i stvorena je jedinstvena organizacija: Sokolski Savez Srba, Hrvata i Slovenaca. Dajući oduška jednodušnom raspoloženju i opštoj potrebi narodnog jedinstva, Mariborska Skupština dala je tome Savezu dana 30. augusta 1920. ime Jugoslovenski Sokolski Savez.

Držeći se osnovnih sokolskih načela u pitanju narodnosti i naroda, kako ih je izložio Tyrš, postali smo putem evolucije Jugosloveni, a gledajući u budućnost stali smo na stanovište jugoslovenskog realizma, pa jesmo i ostajemo Jugosloveni. Jugoslovensko Sokolstvo uzelo je zastavu Jugoslavenstva i nosi je napred.

Po našem sokolskom shvaćanju, realno Jugoslovenstvo je integralno ujedinjenje i potpuno mehaničko izmješanja svih postojećih etničkih i moralnih elemenata naših u pravcu gradjenja jedne homogene jugoslovenske mase.

Načela odabiranja, bez obzira na pleme, veru i stalež, a u duhu napretka, demokratizma i socijalne pravičnosti, imaju da stvore jugoslovenski tip kulture kao sredstvo za razvoj slavenske kulture na putu u čovečanstvo.

Priznavajući sve teškoće današnjeg razvoja i razmaha jugoslovenskoga, Jugoslovensko Sokolstvo, pod vodstvom Jugoslovenskog Sokolskog Saveza, ide napred i, ne obazirući se ni levo, ni desno, ni natrag, a verno gore označenim načelima, ne poznaje ovde nikakvih kompromisa i stoji na stanovištu: ko je Soko, taj je Jugosloven.

Prema tome, izvan Sokolstva, svrstanog u Jugoslovenskom Savezu, nema i ne može u našem narodu da bude nikakovog drugog Sokolstva.

Zapisnik

glavne skupščine Jugoslovenskega Sokolskega Saveza v Osijeku dne 30. VI. 1921.

Predseduje I. podstarosta br. dr. Vladimir Ravnihar.

Navzočih 82 delegatov iz 22 žup in 17 članov saveznega starešinstva.

Br. podstarosta dr. Ravnihar otvori glavno skupščino, pozdravi navzoče in konstatira sklepčnost skupščine. Nato se v toplih besedah spominja umrlih bratov, predvsem brata staroste dr. Oražna, člana starešinstva br. Mihe Verovška in velikega ljubitelja Sokolstva vojvode Živojina Mišića. Skupščina se pokloni manom imenovanih s tem, da se delegatje dvignejo raz sedeže. Pozdravi zastopnika Č. O. S. brata Štěpaneka iz Prage, povdarjajoč ozke vezi med češkim in jugoslovenskim Sokolstvom. V svojem nagovoru se spominja našega kralja Petra I. in Nj. Vis. kraljeviča Aleksandra, ki ga je usoda rešila pred zločinsko roko državnih razdiralcev. (Burne ovacije). Zahvali se vladi, vojski, šoli in časopisju za pomoč, ki so jo izkazali Sokolstvu.

Svoj govor nadaljuje takole:

Узгајати народ са циљем, да буде тај народ чврст и здрав духом и тијелом, да буде, ако је и мален бројем, својим душевним врлинама и својом физичном отпорношћу велик то је задаћа Соколства. Зато је скроз наравно, ако тражимо додира са свима факторима, који имаду пред собом сличан циљ. То је на једној страни наша војска, на другој страни школа. Војска иде за тиме, да појача обранбену силу народа. Сврха јој је, да очува наше границе пред неоправданим нападајем лакомога непријатеља на наше покрајине, да брани интегритет домовине, да даде држави у међународном свјету сав онај потребни респект (одобравање). Стара реченица: *Si vis pacem para bellum*, остаће толико времена истинитом и на снази, док се човјечанство неће отрести својих људских слабости. Добра војска је још увјек најбољи ослон дипломацији. Шта нам користи још тако добра дипломација, ако нема осигурана своја леђа са народом, који попут гранитне пећине подупиरे њезине ријечи. Добра војска је изражај народне силе спрам ван.

А Соколство ништа мање такођер иде за тиме, како би оспособило народ за борбу останка међу народима. Зато стојимо тако близу војсци, нашој народној војсци, тој оборуженој организацији самога нашега народа. Са својим складним узгојем тијела и душе јест соколски узгој најбоља припрева не само за приступ у војску, већ и за саму обранбену способност народа. Ради тога смо мишљења, да мора међу Соколством на једној а војском на другој страни владати узајамност и међусобно подуни-

Sokolska Župa Zagrebačka
u svečanoj povorci na II. pokrajinskom sletu u Osijeku.

Snimak br. K. Kostića, Zagreb.

рање. Како је Соколство поносно, да се војска служи његовим тијеловјежбеним системом, те је тиме изрекла, да хоће бити с нама у најужем додиру, још је више поносно, да је добило своју потпору у војсци која је попут наше овјенчана са сјајним традицијама као мало која војска на свијету. Додир са војском не значи милитаризирање Соколства, већ прије, ако се смијемо тако изразити, соколизацију војске. (Дуготрајан пљесак).

У правилном схваћању соколске мисли и њезинога настојања за процват државе управо јест научна управа, министарство просвјете ради државних интереса, припо-

знало Соколетво као преважну културну институцију, која заслужује свако признање и потпору. (Одобравање).

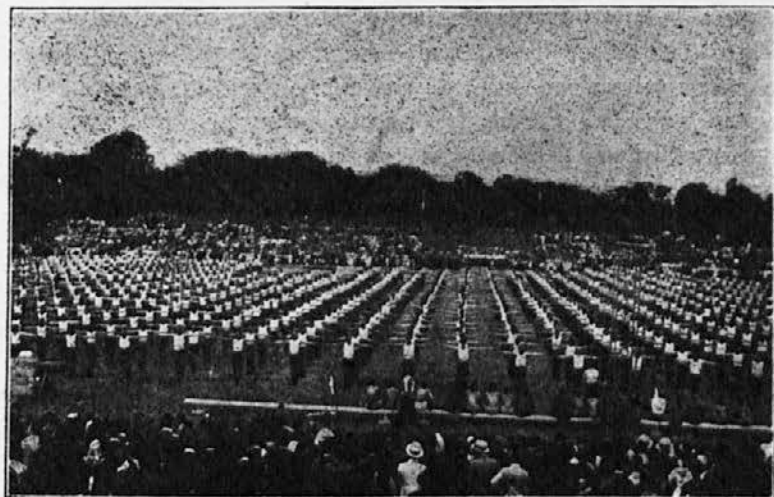
Тко право схваћа југославенску државну мисао, неће наћи разлике између државне и националне идеје. Обе идеје потпунома се подударају. Посвема је јасно, да се наши државници упиру на Соколетво, које је увјек било и бити ће носилац националне мисли. Зато држава, која прихваћа националну мисао, а то је идеја слободнога, уједињенога народа на демократској, социјално праведној подлози, па велим, да та држава имаде у Соколетву своје безувјетне присташе и браниоце. (Одобравање).

Мудар државник ставит ће си пред очи, да си може саградити моћну државу, да си може узгојити физички и душевно здраве држављане, способне за здраву утакмицу са сусједним државама само онда, ако започне са својим узгојем од појединца. То исто хоће Соколетво, само са том разликом, да мјесто појма „Држава“ ставља појам „Народ“. Пошто се али за нас ови појмови покривају, то је рад за народ уједно и рад за државу. Ми Соколи хоћемо, да је сваки појединац јакога тијела, здраве душе и одлучне те жељезне воље. Народ овакових појединаца јест непобједив, народ таквих појединаца стоји на културној висини, социјално је праведан те добар господар. Такав народ је кадар, да премјешта планине, ако су му на путу, да прекорачује поноре ако га дијеле од циља. Створит хоћемо народ јунака, који ће знати што хоће и који ће оно, што хоће доиста постигнути. (Одобравање).

У томе је сврха соколскога рада, који је намијењен читавоме народу: тијелесним и душевним узгојем пружити највиши ступањ савршенства свакоме појединцу, да га оспособимо за народну службу. Служити народу од ране младости до високе старости, приправан бити, ако треба, да жртвује сама себе на олтар домовине, то је бит соколске мисли. У националној држави мора ова мисао бити истовјетна са државном мисли.

То је једина политика, коју смије гојити Соколетво. Сокол може бити присташа ове или оне странке, разумије се странке, које програм или рад не долази у противмбу са темељном соколском мишљу. Чим се удаљиш од

ове мисли, ниси више Сокол. Управо ради тога Соколство не залази у политику странака, јер Соколство имаде своју политику, чији је програм, иако је једноставан, многошири и тиме већи од програма сваке политичке странке. Логична посљедица тому јест, да се Соколство нема мјешати са нама противним гомбалачким организацијама. Имадем у мисли, да се криво не разумије, тако зване орловске гомбалачке организације, које су политичко-страначке организације. Када би се Соколи упуштали

**Proste vježbe Sokola
na II. pokrajinskom sletu u Osijeku.**

Snimak br. K. Kostića, Zagreb.

с њима у преговоре, натјечања или дапаче у борбу, тиме би само признали, да су нам ове организације равне, а по раду и начелу сродне. То управо поричемо. Не смије насметати, ико носе нама сличну одору, коју су копирали по нашој, ако приређују јавне приредбе и тјеловјежбе, које имаду на око нешто слична са нашим наступима. Од када сам у јавноме животу, моја је максима, не псовати и не исмјехавати противника, да се не исцрпим негативним радом, већ позитивним радом остварити свој програм. Чим интезивније буде твоје дјело, чим устрајније и досљедније, толико више стајат ће над твојим противницима. И твоја

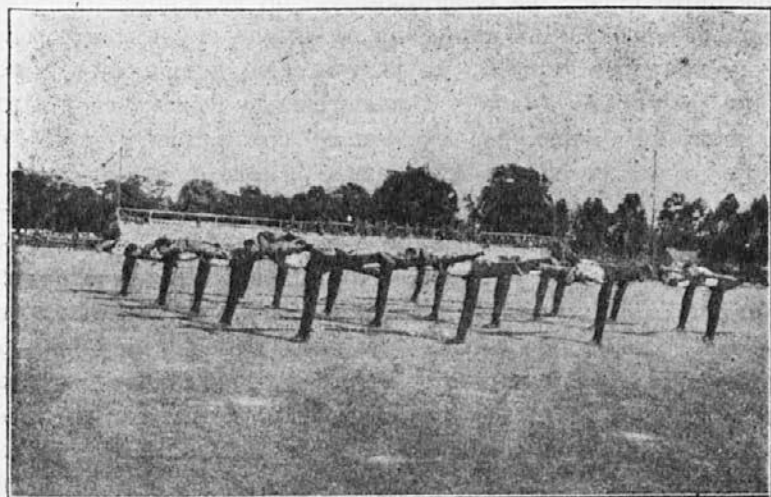
побједа бити ће племенита, као таква од свих призната, а нехотице слиједит ће и они који су били заведени у нама противничке организације. Нападај, био он оправдан или неоправдан, подјари противника, да се још јаче прихвати својих и ако кривих начела. Наше дјело нека буде концентровано око наших соколана, око наших соколских радионица и будите увјерени, да ће изњети побједу над свима осталима. (Одобравање).

Ако је држава признала Сокољство као институцију, која служи државним интересима, ако нам из овог разлога нуђа моралну, и материјалну потпору, било би посве криво, ако би се Сокољство, као под каковом владином протекцијом хтјело мирно сунчати у тој протекцији, те се подало нераду, држећ, та влада ће се скрбити за нас. Соколска мисао и Сокољство не потребује никакве протекције (дуготрајно пљескање). То смо доказали не само у прошлости, када смо не само без икакве протекције, већ напротив свима непријатељствима разних бивших влада расли и јачали се. Напротив, Сокољство је дужно само себи, да оправда све оне наде, које се у њега полажу одозгор. Наше дјело мора бити од сада још интензивније од досадањег, мора бити шире и сложније по својој организацији, мора бити дубље по своме унутарњем дјелу.

Тому дјелу морамо се тим више посветити, јер је након преврата са ослобођењем нашега народа постало слободних наших латентних сила. Много, готово половицу ових сила било је прије везано око борбе против непријатеља наше националне мисли, које је носилоц било управо Сокољство. Бити Соколом значило јест јавно и упркос свему очитовати своју националну мисао, која не познаје никаквог компромиса. Ова се је борба водила на три фронте: против нашим народним непријатељима, проти држави, која нас је против наше воље држала утамничене те коначно против њезиних представника, наиме разним владама, а онда у посљеднем реду против непријатеља Сокољства у властитом народу. Било је доба када се је тражило много срчаности да си исповједао да си Славен. Потенцирана је пако била срчаност да си испо-

вједао, да си Сокол, да си радикалнога национализма, који не позна пузавости, већ који познаје само двоје: или побједу, или смрт.

У она предратна времена вршио си соколско дјело већ тиме, ако си обукао соколску одору, те се показао у народу. Овај си народ освајао својом неустрашивошћу и живом ријечју. Народ те је примао одушевљено. Гдје год се је указала црвена кошуља хрлиле су јој у сусрет масе народа. Та народ је упознао да чиста национална мисао

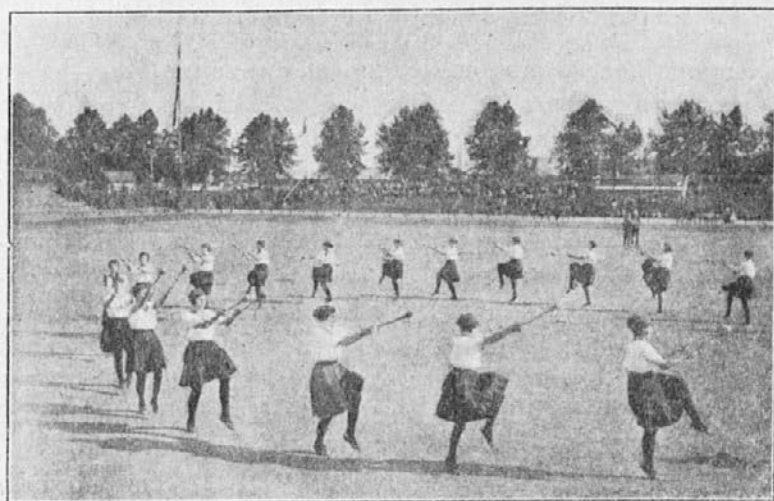

Proste vježbe Čeha
na II. pokrajinskom sletu u Osijeku.
 Snimak br. K. Kostića, Zagreb.

имаде свога чувара, који само чека згодан моменат, да тињајућу искру распири у свјетли пламен. Твоји походи међу народ били су од великог значења. Својим наступом учио си га манифестирати за националну мисао. Очувао си га од индиферентности, дапаче од разнорођења. Морао си га везати уза се најразличитијим средствима, која са соколском мишљу у ужем смислу ријечи немају везе. Морао си му пружати забаве, домјенке, а да си прибавио материјалних средстава за такав друштвени рад, морао си начинити многу концесију на штету чисте соколске мисли. Наравно јест, да је трпно соколски нутарњи рад, онај

прави рад, који имаде своју базу у соколани. Овај манифестацијони рад, ако га смијемо таковим назвати, након преврата је отпао. У нашој држави немамо народних противника, који би имали ма и мало уплива, да спријечавају развој националне мисли. Држава сама јест народна и не може се више замислити владе, која управо са државнога становишта не би била носитељица национализма. Многи, који је упознао Соколство само с ове манифестацијоне стране, био је мњења, да је сада отпала његова оправданост на егзистенцију, јер да наших наступа више не треба, а за народ да се имаде скрбити држава. Тому напротив тврдим, да је тек сада дошао наш час. Сада је управо дужност Соколства, да развије свој рад. То пако тим више, јер су отпале све запреке, које су прије ометале рад и што данас имадемо на располагање толико и толико тјелесних и душевних сила нашега народа, које нам прије нису могле и смјеле служити. Све те силе удружити то је посао организаторни. С свима тим силама из соколане узгајати појединца и с њима народ, да начинимо од њега тјелесно и морално чим савршенију јединицу у међународном свијету, то је посао идејни. Не кажем, треба и манифестирати, али ова манифестација нека не буде само парада. Њима нам је пред народом једино полагати рачун о своме раду и о свом напретку. Тиме, да полажемо тај рачун служе манифестације пропаганди, да се сав народ што тјесније окупи око нас, да нас слиједи у соколане, да упозна наше дјело, које користи њему и да се сам прихвати тога рада. Југословенско Соколство у једном и другом правцу показује очевидан напредак. Од Новог Сада преко Марибора до Освијека порасли смо и по броју и по замашају нашега рада. Рачун смо положили ових дана са својим наступом на слетишту, а данас га полажу савезни функционари. У том дјелу очитује се наша моћ. Противници наши не боје се Соколства можда ради његове одоре, ову бојазан парализирали су тиме, да су сами обукли соколску одору, држећ, да је народ пошао за Соколством једино ради његовог вањског изгледа. Не боје се нити наших излета и наших поворка. Та с новцем даду се оваке приредбе

аранжирати управо сјајно. Али то, чега се имаду бојати и ради чега нас мрзе, јест наш рад. Рад, којим узгајамо и изобразујемо свакога појединца, да га дигнемо тјелесно, да га ослободимо свих предрасуда, да пробудимо у њему самостално мислећи дух, да га направимо способним за конкуренцу у животној борби. Овај рад и ова сила која је уско везана овим радом јест оно ради чега нас наши непријатељи мрзе, а која ће им потканати тло. То нас управо учи што је прва наша дужност и што нам је учи-

Vježbe Českinja činjevima
na II. pokrajinskom sletu u Osijeku.
Snimak br. K. Kostića, Zagreb.

нити, да мисао соколску увријезимо у народу. Тиме само да си обукао соколску одору, да се у њој покажеш пригодном разних свечаних згода, тиме, да називљеш свога друга „братом“ па да му кличеш „здрavo“, тиме данашњем Соколству, у нашој слободној држави за соколску мисао ниси учинио ништа. Ова су времена прошла. Једнако би било погрешно мислити, да пропагираш ширење соколске мисли, ако осниваш нова друштва. То није никаква умјетност. Соколско друштво имаде се оснивати само ондје, гдје је приправљен зато терен и гдје су увјети да можеш вршити соколски рад: то је вежбаоница, добро из-

vježbani prednjači i primjeren broj duševnih radnika. Gdje toga nije, a основао си соколско друштво, дошо си на свијет мртворођенче, које ће првом приликом затајити свога оца и компромитирати само идеју.

То су мисли које изнашам пред данашњу скупштину. У овоме духу нека расправља, нека ствара своје закључке, нека подупре наше организаторно и идејно дјело. Чим ћемо се строже држати ових смјерница, чим ћемо строже поступати код избора својих чланова, чим ћемо на виши ступањ усвисити соколску мисао, тим ће бити успјешнији рад, тим ћемо створити солиднију подлогу за пораст и процват соколске ствари. Једино на тај начин имат ће од ње користи читав наш народ, а с њиме наша држава, а то је на концу конца оно, што хоћемо. (Бурно одобравање).

Brat podstarosta imenuje overovateljem zapisnika brata dr. Lavša, dr. Košića in Žakulo.

Predno preide skupščina na dnevni red, izjavi brat podstarosta, da hoče rešiti še zagrebško zadevo. Starešinstvo je pozvalo na glavno skupščino delegate Sokolskega društva v Zagrebu, da se zadeva čim prej reši. Ker je to društvo izdalo posebno spomenico in jo priobčilo že v časopisih ter sta jo odposlanca zagrebškega društva razdelila med župne delegate, se mu ne zdi potrebno, da bi se prečitala.

Zastopnik zagrebškega društva izjavi, da soglaša z mnenjem brata podstaroste in da nima pooblastila od društva za pogajanja, ampak, da predloži vse sklepe glavne skupščine društvenemu upravnemu odboru.

Z ozirom na to predlaga br. podstarosta, da skleni skupščina, da se odstopijo obdolitve, ki jih navaja spomenica (glej priloga) zagrebškega društva pod točko 1. do 3. saveznemu razsodišču. (Soglasno sprejeto).

Glede na 4. točko omenjene spomenice, ki zahteva ustanovitev plemenskih sokolskih zvez za Srbe, Hrvate in Slovence, pa prečita br. podstarosta nastopno deklaracijo:

Glavna skupščina Jugoslovenskega Sokolskega Saveza, dne 30. junija 1921. leta v Osijeku izjavlja zaradi zagrebške zadeve, upoštevajoč sklepe novosadskega sabora in mariborske skupščine, sledeče:

(Vidi na drugom mestu).

(Deklaracija je bila že med čitanjem prekinjena na mnogih mestih z viharnim priznavanjem, po prečitaniu pa ploskanje in soglasno pritrdjevanje ni hotelo prenehati).

Brat podstarosta konstatira, da je bila deklaracija soglasno in z velikim navdušenjem sprejeta ter da sta svoje soglašanje izrazila tudi delegata Sokolskega društva v Zagrebu. S tem je zagrebška zadeva v glavnem rešena, ostale točke pa reši savezno razsodišče, ki se mora v teku 14 dni sestati in mora v teku 1 meseca predložiti starešinstvu končne sklepe.

Zastopnik zagrebškega društva želi, da skupščina obravnava tudi ostale točke. Brat podstarosta izjavi, da je materijal tako obsežen, da ga skupščina ne more v enem dnevu predelati, zato predlaga, da sprejme skupščina njegov predlog. Predlog brata podstaroste je bil soglasno in z odobravanjem sprejet.

Zastopnik zagrebškega društva brat Krasnik želi pojasniti, kje in kako bo razpravljalo razsodišče. Brat podstarosta mu pojasni, da bo razsodišče razpravljalo na podlagi saveznih pravil.

Brat dr. Laza Popović protestira proti enakosti zagrebškega društva s celim Savezom. Brat podstarosta konstatira, da ima br. Popović prav, a da pokaže starešinstvo voljo do spravljivo-
sti, hoče iti preko toga protesta.

Tajnik brat dr. Fux poroča:

Po glavni skupščini v Mariboru smo se razšli z zavestjo, da bo Jugoslovensko Sokolstvo uspevalo le tedaj, ako bo vso svojo pozornost posvečalo vzgoji svojega članstva ter ako si bo ustvarilo trdno sokolsko organizacijo. Vse delo starešinstva Jugoslovenskega Sokolskega Saveza se je v preteklem letu gibalo v tej smeri, da se novo ustanovljena sokolska organizacija okrepi, da se delo v njej poglobi, zavoljo tega je starešinstvo največ delovalo na izpopolnitvi organizacije, odklanjajoč pri tem vsako zadevo, ki pri današnjem stanju naše organizacije ni izvedljiva ali ne bi bila v skladu z našimi sokolskimi načeli. Dobro vemo, da je to delo povzročilo tu ali tam ostro kritiko, toda te kritike se ne bojimo, ker nam razvoj naše organizacije dokazuje, da smo na pravi poti in da se zamore to, kar nekateri zahtevajo že danes od Sokolstva, izvršiti šele po letih.

V novo upravno leto smo stopili prav sredi najhujših priprav za volitve v konstituanto, in politični boj, ki je zavladal v naši državi, je vplival v toliki meri na naše članstvo, da je

bilo težko vzdržati ono bratsko medsebojno zaupanje, ki je prvi pogoj vsakega uspešnega društvenega dela. Z žalostjo moramo konstatirati, da imajo politične razmere v naši državi velik vpliv na Sokolstvo in da se v sokolske vrste zanaša politika, ki razbija naše delo in bratstvo. Starešinstvo Saveza se je moralo ponovno pečati s takimi zadevami in to z največjo opreznostjo. Konstatirati moramo pri tem, da prihajajo ti spori v Sokolstvo največ potom oseb, ki so Sokoli samo po imenu in niso nikdar uživali sokolske vzgoje v telovadnici, medtem ko politične spore naše izvršujoče članstvo dosledno odklanja, tako da so se že pojavili predlogi, da se neizvršujočemu članstvu odvzame pravica do odločevanja v sokolskih zadevah. Upamo, da se tudi politične razmere ublažijo in da bo znalo Sokolstvo odbiti vsak napad, ki bi hotel prinesiti razdore v njegove vrste.

V ostalem se je zmisel za podrobno organizacijsko delo pri župah in pri društvih precej utrdil in so tozadevni uspehi napram lanskim jako znatni. Župe v občeh izvršujejo svoje naloge, manjka pa smisel za delo pri mnogih društvih, ki ovirajo dostikrat z dosledno neavnostjo nekaterih funkcionarjev delo vsega Saveza.

Starešinstvo je prejelo v tekočem poslovnem letu do 3000 dopisov in jih je ravnolično odposlalo; razen tega pa je bilo odposlanih veliko število naročenih knjig in brošur. Med letom so bile ustanovljene štiri nove župe v Srbiji. Društva, ki še sedaj niso hotela izvesti fuzije, so bila izključena iz Saveza.

V preteklem letu je starešinstvo posvečalo že lahko več pozornosti stikom z bratskim češkim Sokolstvom in z mednarodnimi telovadnimi organizacijami. Stiki s čehoslovaškim Sokolstvom so se poglobili z ustanovitvijo Čehoslovaško-jugoslovenskega Sokolskega Saveza, s katerim je ustvarjena enotna organizacija čehoslovaškega in našega Sokolstva ter dana podlaga za ustanovitev vseslovenske sokolske zveze. Prijavili smo vstop Saveza v mednarodno zvezo telovadnih organizacij in stopili v stik s francoskimi gimnasti. Zleta francoskih gimnastov v Lille smo se udeležili po deputaciji starešinstva, ker nam denarna sredstva niso pripuščala večje udeležbe.

Pri plebiscitu na Koroškem je nastopilo 3000 Sokolov, katerih naloga je bila, čuvati imetje tamošnjih Slovencev pred nemškimi bandami.

Mnogo pozornosti je posvečalo starešinstvo sokolskemu tisku. Skušalo je s skromnimi sredstvi, ki so mu na razpolago, pomnožiti našo majhno sokolsko literaturo. Žal, nismo našli dovolj umevanja pri društvih in župah in smo morali nadaljno izdajanje brošur radi pomanjkanja sredstev ustaviti. Da se v tem oziru razbremení Savez, ustanovila se je v zmislu sklepa odborove seje reg. zadruga Jugoslovenska Sokolska Matica, ki naj prevzame ves sokolski tisk. S poslovanjem začne matica takoj po skupščini. Od žup in društev je odvisen končni uspeh tega dela.

Da bi se omogočilo delovanje slabejšim društvom, ki nimajo dobrih telovadcev na razpolago, se je ustanovil pri Savezu odsek za posredovanje služb. Odsek je posredoval v zelo številnih slučajih, dostikrat z uspehom, toda po večini je ostal naš trud brez uspeha, ker se od strani žup in društev v tem oziru ni storilo dosti. Ostali odseki so delali, edino kulturno-prosvetni odsek ni storil svoje dolžnosti.

Z veseljem moramo pozdraviti oživljenje jugoslovenskih sokolskih društev v Ameriki. Dolgo časa smo iskali stikov z našimi brati onkraj oceana, toda brez uspeha, ker je sokolsko delovanje med vojno popolnoma prestalo. V zadnjem času se je začelo naše Sokolstvo tudi tamkaj oživljati in delovati.

Mnogo pozornosti je starešinstvo posvetilo ureditvi vprašanja glede dobave krojev. Ustanovil se je v Zagrebu osrednji zavod, ki dobavlja vsem društvom in ostalim dobaviteljem sokolske potrebščine. Pri tem se je boriti z velikimi težkočami, ki še danes ovirajo reden trgovski promet.

V zmislu sklepov skupščine v Mariboru je bila uvedena enotna legitimacija in enoten sokolski znak. Kolikor moremo presoјati, je to izvedeno že pri vseh društvih. V tekočem letu se je izvedel tudi del zahtev Sokolstva iz sabora v Novem Sadu s tem, da se je uvedla sokolska telesna vzgoja v šolo in v vojsko. Tozadevne naredbe se še ne izvršujejo v polnem obsegu, preteklo bo še nekoliko let, predno se bodo izvršili tozadevni predpisi, ker za to je potrebna dolgoletna vzgoja voditeljev, katerih danes primanjkuje povsod. Z ozirom na te naredbe smatram za glavno nalogo Sokolstva v tem oziru, da pomaga vzgojiti dobre in zmožne, v sokolskem duhu vzgojene učitelje, ki naj prevzamejo nadaljno vodstvo sokolske vzgoje v šoli in v vojski. Na ta

način bodo nastali med šolo, vojsko in Sokolstvom najožji stiki ki bodo ustvarili iz vseh treh faktorjev veliko sokolsko rodovino. Sredi velikega dela in priprav za novo sokolsko delo je zadel jugoslovensko Sokolstvo hud udarec s smrtjo našega I. staroste brata dr. Oražna. Zapustil nas je ravno v trenutku, ko se je začelo jugoslovensko Sokolstvo pripravljati za svojo I. olimpijado in ko se je na drugi strani pojavila v našem Sokolstvu nevarna kriza, ki naj bi uničila vse dosedanje delo in uspehe prvega sokolskega sabora v Novem Sadu. Ta kriza, ki jo danes preživlja naše Sokolstvo, ni tako brezpomembna in dolžnost skupščine je bila, da je izpregovorila danes odločno besedo, ki naj vsem nasprotnikom našega edinstva dokaže, da hoče in mora obstojati naše Sokolstvo samo kot jugoslovensko Sokolstvo in da ostane verno na straži za prava svojega naroda in države.

Poročilo brata tajnika je bilo z odobravanjem sprejeto. Brat podstarosta mu izreče v imenu skupščine bratsko zahvalo za njegovo uspešno delo v starešinstvu. (Odobranje).

Blagajnik brat Kajzelj poroča:

Blagajna 26. VIII. 1920.	108.733.07
Porez	111.334.40
Tiskovine in edicije	15.576.30
Brošure	95.588.45
Darila	196.303.57
Obresti pri Ljublj. kreditni banki	3.822.23
Legitimacije in znaki	167.443.40
Povrnjeni stroški za pred. tečaj leta 1920.	833.20
Pošt. in pisal. potrebščine, brzojav, kurjava	54.914.39
Potni stroški	41.742.05
Sokolski Glasnik	58.217.—
Plače	74.901.—
Nagrade komp. in pisateljem	55.048.—
Tiskovine	32.446.30
Brošure	132.760.87
Pisalni stroj	7.000.—
Najemnina	1.050.—
Legitimacije in znaki	150.127.—
Uzorni kroji in patentiranje	12.570.—
Ljublj. kredit. banka	75.326.81
Poštni čekovni urad	1.286.32
Ročna blagajna	2.244.88
	<u>78.858.01</u>
	<u>699.634.62</u>
	<u>699.634.62</u>

	Prenos	699.634.62
Inventar		25.000.—
Blagajna		78.858.01
Knjižnica in zaloga		228.219.—
Dolžniki		210.248 50
Upniki	6.409.43	
Imovina dne 16. VI. 1921.	435.916.08	
	<u>422.325.51</u>	<u>422.325.51</u>
Promet od 26. VIII. 1920. do 16. VI. 1921.		<u>1,320,411 23</u>

Brat Kramar poroča v imenu preglednikov računov, ki so potrdili, da so knjige in računi v polnem redu, nakar izreče skupščina odboru absolutorij.

Načelnik statističnega odseka brat Švajgar poroča, da popolne statistike, žal, še ne more podati, ker nekatere župe vzlic mnogim opominom niso poslale vseh statističnih pol, to seveda ne po laštni krivdi, pač pa zavoljo malomarnosti nekaterih društev. Apelira na župne delegate, da pozovejo društva, ki niso izpolnila svojih dolžnosti, da to naknadno store, da se končno sestavi natančna statistika, ki je neobhodno potrebna. Po doslej došlih peročilih znaša število članstva 43 275, z naraščanjem vred pa 56.848, kar je približno $\frac{1}{2}$ % vsega prebivalstva v naši državi. Razmerje med člani in članicami je 3 : 1. Vaditeljev in pripravnikov imamo 949, vaditeljic 289, telovadcev 4270, telovadk 2491, moškega naraščaja 2525, ženskega naraščaja 1986, moške 5111, ženske dece 3121. Skupno število vseh telovadečih znaša 22.304. Povprečen obisk na eno uro je 13.724 telovadcev, celotna udeležba vse telovadbe pa 1,061.818 Društva imajo 93 knjižnic s 13.834 knjigami, 13 čitalnic in 54 gledaliških odrov, 12 sokolskih godb in 27 trobentaških zborov. Priredila so 317 strokovnih predavanj, 160 javnih nastopov, 422 pešizletov in 256 gledaliških predstav. 16 društev ima lastne Sokolske dome, 55 jih telovadi v šolskih telovadnicah, 17 jih je brez telovadnic, ostala telovadijo v privatnih poslopih. Vseh društev je 338, ki so včlanjena v 21 župah. Statistika velja za leto 1920.

Isti poroča kot načelnik železniškega odseka, da je odsek, ki je permanenten, imel v glavnem le delo za zlet v Osijek iz oddaljenih krajev, lokalni promet v Osijeku je izorganizirala zletna pisarna sama. Večje delo pa ga čaka prihodnje leto ob I. jugoslovenskem vsesokolskem zletu v Ljubljani.

Brat Heumer želi, da vse posebne vlake spremlja vedno po en član železniškega odseka, ki naj ima skrb, da bo vlak v tehniškem oziru v redu in da se pri takih vlakih ne zgodijo nesreče.

Brat podstarosta se zahvali poročevalcu za vestno delo ter pozivlja delegate, da skrbijo za redno dopošiljanje statističnega materiala.

Načelnik prednjaškega zbora brat dr. Murnik poroča, da je prednjaški zbor sklenil, da ne more na današnji skupščini podati podrobnega poročila o tehniškem delu, ker večina žup še ni imela svojih župnih zletov, na katerih se pokaže stanje tehniškega dela, zato predlaga, da se vršijo glavne skupščine v marcu, da bo mogoče tudi v tem oziru podati točno poročilo na skupščini. Nato poroča o pokrajinskem zletu, o Vestniku tehniškega odbora, glede izobrazbe prednjakov in o prednjaških tečajih ter opozarja na veliko delo, ki nas čaka prihodnje leto ob prvem jugoslovenskem vsesokolskem zletu. Predlog, da se vrši glavna skupščina v marcu, se sprejme.

Brat načelnik opozarja, da naj se ne ustanavljajo v krajih kjer ni izvežbanih prednjakov, nova sokolska društva, ker taka društva nimajo življenske moči in ne vršijo pravega sokolskega dela. O tem se razplete daljša debata, pri kateri povdarjajo nekateri govorniki, da ni namen sokolskih društev samo tehniško delo, ampak imajo nalogo skrbeti tudi za izobraževalno in prosvetno delo.

Brat podstarosta se zahvali bratu načelniku za dobro uspeli telovadni nastop v preteklih dneh, s katerim je brat načelnik dokazal, da vrši Sokolstvo v polni meri svojo dolžnost.

Brat Janjanin poroča upravi Sokolskega Glasnika :

Izvještaj

Administracije Jugoslovenskog Sokolskog Glasnika na glavnoj skupštini Jugoslovenskog Sokolskog Saveza dne 30. juna 1921.

Račun razmjere za godinu 1920.

Aktiva.		Pasiva.	
Blagajna	20.625.84	Vjerovnici	18.987.24
Gubitak	63.361.40	Subvencija	65.000.—
	<u>83.987.24</u>		<u>83.987.24</u>

Račun gubitka i dobitaka za godinu 1920.

Gubitak.		Dobitak.	
Upravni troškovi .	28.284.50	Pretplata	114.210.61
Oglasni „ .	3.121.—	Oglasi	11.784.70
Štampa „ .	149.715.—	Prilozi	14.345.50
Gubitak 1919. . .	35.321.89	Razni prihodi . .	1.701.—
		Gubitak	63.361.40
	<u>216.342.39</u>		<u>216.342.39</u>

Inventar.

Neplaćene pretplate	25.620.—
Neobračunate komisije . . .	3.316.40
Rasprodaja kod društv. . . .	6.598.—
Oko 1000 komplet god. 1919.	30.000.—
Oko 100 komplet god. 1920.	3.600.—
	<u>69.724.46</u>

Ako se od Jugoslovenskog Sokolskog Saveza dobivena subvencija u iznosu od K 65.000.— uzme kao dug i odbije od inventara, koji iznosi vrijednost od K 70.000.—, onda se može smatrati, da je list za ove dvije početne i najteže godine i pored velike skupoće štampe, poštarine i ostalog kancelarijskog pribora, a neznatne pretplate, postao aktivan. Naravno, samo u tom slučaju, ako društva, koja još prošlogodišnju pretplatu duguju, dug podmire, a ovogodišnju pretplatu budu uredno i bez zaostataka plaćala.

Neplaćene pretplate, komisije i oglasi iz poslovne godine 1920. već su većim dijelom plaćene, dok će ostatak, nadam se još tečajem ove godine biti izravnat.

Faktična dubiosa za poslovnu godinu 1919./1920. iznašaju K 2.200.—, što čini $1\frac{1}{4}\%$ od ubrane pretplate

U drugoj poslovnoj godini (1920.) štampan je list u 4000 primjeraka sa 33 štamparska tabaka, a broj pretplatnika jedva je koncem godine dosegao visinu od 3600, dok već danas možemo računati, da smo prekoračili broj od 4100 pretplatnika.

Po pokrajina stoji razmjjer pretplatnika ovako: Slovenija oko 400, Hrvatska 1165, Bosna i Hercegovina 750, Dalmacija 280, Srbija 320, Vojvodina 690, Crna Gora 5 i Amerika 12.

Broj pretplatnika te ubiranje i plaćanje pretplate zavisi mnogo od povjerenika pojedinog društva. Ako društvo ima valjanog funkcionara, koji list preuzimlje i na članove razdeljuje, pretplatu ubire i šalje, onda nema ni reklamacije, niti opomena za plaćanje pretplate.

Od društava, koja list dobivaju sumarno, rado ističem, da medju prva i najurednija društva spada Mostar, koji od početka broji 130 pretplatnika a pretplatu šalje napred. Razmjerno po broju najbolje je pretplaćeno društvo Tivat-Lastva, koje danas kod maloga broja članova broji 100 pretplatnika, a cijela župa Mostarska, u koju spadaju i ova dva društva broji oko 500 pretplatnika.

Ima nažalost još uvijek i takovih pretplatnika i društava, koja sa plaćanjem pretplate i pored opomena zavlače, a kad se toga više nakupi onda obične i pouzete opomene jednostavno i bez obavještenja povrate natrag, dok je obično kod takovih društava broj pretplatnika neznan.

Ja ovdje predlažem i molim bratsku skupštinu i sva starješinstva župa, da po svojim kontrolnim i okružnim organima, koji društva posjećuju, dadu uvijek kontrolirati, da li su pojedina društva i na koliko primjeraka Sokolskog Glasnika pretplaćena, te da li je pretplata za tekuću godinu plaćena. Isto to bi trebalo činiti na odborskim sjednicama i skupštinama župa, gdje su obično sva društva zastupana. Napose valja paziti na to, da li se izvršuje zaključak Sokolskog Sabora u Novom Sadu, koji glasi da se mora nastojati, da svaki član društva bude pretplatnikom Sokolskog Glasnika, dok društva, sve društvene sekcije i članovi upravnog odbora, moraju biti na list pretplaćeni.

Zatim predlažem, da sva društva pretplatu za svoje članove već početkom svake poslovne godine iz društvene blagajne pošalju, a istu od članova — pretplatnika kasnije, eventualno zajedno sa članarinom ubiru, jer će se samo tako omogućiti uredno izlaženje i plaćanje lista, koji inače sa nikakvim kapitalom ne raspolaže.

Samo tako i na taj način će se olakšati rad administracije lista, koji leži na jednoj radnoj sili, a kojoj inače u pomanjkanju sredstvava nije bilo moguće, da provede jednu jaku agitaciju za pretplatu na list.

Konačno izvješčujem bratsku skupštinu, da je uprava lista u poslovnoj godini 1920. primila, a otpremila 3965 pisama i dopisnih karata, te tako učinila sve, što je držala, da je najbolje i najkorisnije za prosperitet našeg zvaničnog organa Jugoslovenskog Sokolskog Glasnika.

Molim bratsku glavnu skupštinu, da ovaj izvještaj uzme do znanja.

Na to se sprejmejo po starešinstvu predložena vzorna društvena pravila z malenkostnimi izpremembami. Zaradi pomankanja časa se sklene izročiti župna in savezna pravila posebni enketi, da predložena pravila pregleda in jih soglasno s starešinstvom odobri. Z odobritvijo se smatrajo oboja pravila kot sprejeta od skupščine in dobe s tem popolno veljavo. Župe morajo v teku treh tednov predložiti še izpreminjevalne predloge, enketa pa jih mora na to v teku enega meseca redigirati in predložiti starešinstvu.

Brat podstarosta konstatira, da so sprejeta društvena pravila obvezna za vsa društva, društveni občni zbor sme spremeniti samo nebistvene točke, sicer pa jih mora sprejeti kakoršne je sprejela savezna skupščina.

Z vzklikom se izvoli na to sledeče starešinstvo: starosta br. dr. Vladimir Ravnihar; I. namestnik staroste br E. Gangl; II. nametnik br. dr. Lazar Car; III. namestnik br. Gj. Paun-ković; odborniki: br. Bajželj, dr. Fux, Kajzelj, Švajgar, Marolt, Cigojeva, Kostnapfel, Gradojević, Dončević, Milčinovičeva; namestniki: br. Šlajpah, Ambrožič, Čobal, Kramar, dr. Budisavljević, Sušnić; pregledniki računov; br. Malenšek, Medič, Kocijan. Skupščina potrdi z večino glasov po prednjaškem zboru predlagane zastopnike v starešinstvo in sicer: načelnik br. dr. V. Murnik; I. namestnik načelnika br. V. Kuček; II. namestnik br. Švarevald; III. namestnik br. Vojinović. V savezno razso-dišče so bili izvoljeni bratje: dr. Puc, dr. Fornazarič, dr. Jamar, Janko Bleiweis in dr. Gregorin; za namestnike pa bratje dr. Krivec, dr. Fettich in dr. Pavel Pestotnik.

Na predlog br. tajnika dr. Fuxa se sklene izvesti zavarovanje vsega članstva proti nezdodam, zato se pooblasti starešinstvo, da izdela potrebna pravila in predpiše kot zavarovalni prispevek po 2 K za vsakega člana na leto. Savezni prispevek se določi na 1 dinar za člana.

Skupščina sprejme sledeče resolucije:

1. Da se razjasnijo vsakteri dvomi in da se onemogoči nasprotnikom Sokolstva sklicevati se na izjave posameznih članov ali oficijelnih zastopnikov Sokolstva, izjavlja glavna skupščina Jugoslovenskega Sokolskega Saveza v Osijeku dne 30. junija 1921. ponovno, da spoštuje jugoslovensko Sokolstvo vsako versko prepričanje in da zavoljo tega more biti pripadnik kate-rekoli vere član sokolskih društev.

2. Dodatno k svoji mariborski resoluciji izjavlja Jugoslovenski Sokolski Savez na svoji glavni skupščini v Osijeku dne 30. junija 1921., da more biti član Sokolstva somišljenik vsake politične stranke, ki temelji na ideji narodnega in državnega edinstva. Politiških vprašanj pa se v Sokolstvu samem ne rešuje in o njih ne razpravlja.

3. Ministrstvo prosvete se naproša, da priredi v okrajih, kjer se nahajajo učiteljišča, počitniške tečaje za učitelje ljudskih (osnovnih) šol za pouk telovadbe po Tyrševem sestavu. Ako ni na učiteljiških primernih in izprašanih učnih moči, naj se pokličejo kot predavatelji in vaditelji za tečaje izkušeni prednjaki sokolskih društev, ki so dovršili savezni ali vsaj župni prednjaški tečaj in ki so naredili prednjaški izpit, ali so priznani sokolski strokovnjaki.

4. Ministrstvo prosvete se naproša, da nemudoma nastavi na vseh učiteljiških kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev telovadne učitelje, ki so zmožni poučevati telesne vaje po sokolskem (Tyrševem) telovadnem sestavu. Da se bodo telesne vaje v šolah resnično vršile po odredbi ministrstva prosvete z dne 19. januarja 1920., št. 374, in z dne 4. oktobra 1920., št. 14.028, naj se imenujejo pri vseh oblastih posebni nadzorniki za telesne vaje v šolah, večči sokolskega telovadnega sestava in ki bodo z nasveti in navodili pravilno vodili telesno vzgojo v šolah.

5. Ministrstvo prosvete se naproša, da ustanovi vsaj na eni filozofski fakulteti stolico za telesno vzgojo s sodelovanjem medicinske fakultete, za predavatelje naj pokliče priznane sokolske strokovnjake.

6. Ministrstvo za narodno zdravje se naproša, da odpošlje mlade zdravnike, ki so večči telesnih vaj in ki se zanimajo za ta študij, na državne stroške v inozemstvo, da se specializirajo kot fiziologi in se posvetijo flzijološki vedi, ker se bo s tem znatno dvignila telesna vzgoja v našem narodu.

7. Jugoslovenski Sokolski Savez proglašá Vidov dan za sokolski praznik. Na ta dan naj se zbirajo povsod prostovoljni doneski za zletne fonde, iz katerih naj dobivajo revnejši člani podpore za udeležbo na sokolskih zletih.

Ker se banatska in beogradska župa nista ujediniili glede teritorija in so nekatera društva, ki sicer spadajo v banatsko župo pristopila k beogradski župi, predlaga zastopnik banatske župe, da se ta društva prideliijo k banatski župi. — Po zaslišanju obeh župnih zastopnikov sklène skupščina, da zadevo uredi starešinstvo.

Delegat bačke župe Ig. Pavlas prečíta poslanico djakovskega episkopata, v kateri se pozivlja ljudstvo, da naj ne pristopa k sokolskim društvom, ki jih imenuje spomenica brezverska društva. Glavna skupščina izreče protest proti tej spomenici in ogorčenje, da se cerkvene oblasti na ta način bojujejo proti sokolskim društvom.

Predlog šumadijske župe, da se izda za podporne in dobrotvorne člane posebna diploma, skupščina zavrne, predlog iste župe glede sokolskih domov se odstópi starešinstvu.

Brat starosta zaključi glavno skupščino.

Starosti dru. Ivanu Oražnu v spomin (Govor staroste dra. V. Ravniharja na Vidov dan v Osijeku)

Ne samo naša častna dolžnost, ampak srčna potreba nas sili, da se prav današnjega dne — Vidov dan, simbol smrti in vstajenja — spominjamo enega, ki je danes v duhu z nami. Naš starosta! Kako ponosno bi korakal z nami, kako bi se mu iskriale oči, ko bi gledal te strnjene sokolske vrste, videl toliko za sokolstvo oduševljenega naroda ter zrl na vežbališče, to pozornico naših sokolskih delavnic. In pozdravljal bi Vas vse, ki ste došli od sinjega morja jadranskega, pa iz Šumadije, in tam izpod sivih sten Triglavskih ali pa iz kršne Like. Z ljubavjo bi Vas objel kot brate ene velike, mogočne rodbine, kot sinove in hčere naše nove edinstvene domovine Jugoslavije. Ugotovil bi, da ideal, ki ga je gojil v svoji duši od svoje mladosti, postaja od dne do dne realnejši in da je ni več sovražne sile, ki bi ga mogla zrušiti.

Da, dr. Oražnov ideal je bila — Jugoslavija, etnično in duševno vjedinjenje vseh treh plemen našega naroda v eni nacionalni državi. Tej ideji je živel, zanjo žrtvoval svoje delo, za njo pripravljaj realen soliden temelj.

Ta temelj mu je bilo Sokolstvo. V sokolskem duhu preroditi ves narod, ki jak po telesu, zdrav po duhu ter visoke moralne kakovosti more ne samo voditi boj za svojo etnično, gospodarsko in kulturno eksistenco, temveč, stvarjati

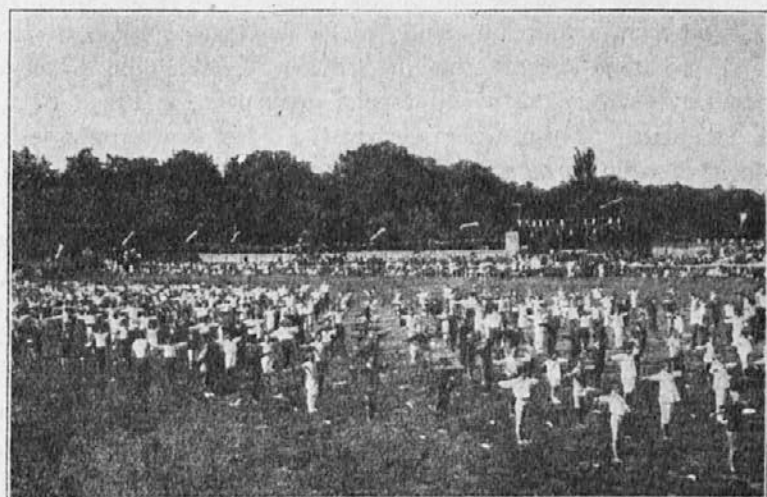

I. slet sokolske župe zagrebačke.
Povorka kroz grad. Barjaci i starešinstvo.
Snimak br. K. Kostića, Zagreb.

ono močno narodovo organizacijo, ki jo imenujemo državo. Dr. Oražnu je bilo Jugoslovanstvo i nacionalni i državni problem. Zato ni bilo brez pomena, da se je prav pod njegovo egido storil Jugoslov. Sokolski Savez, da je naša konstituanta v Novem Sadu pod njegovim predsedstvom temu savezu dala svoje obiležje in svoje signature.

Njegov instikt ga je vodil v Jugoslovanstvo v zgodnji mladosti, ko je bila ta ideja marsikateremu njegovih vrstnikov še fantom ali celo v posmeh. Že ko student je veljal za „srbofla“. Jugoslovanstvo ga je vleklo na srbske bojne poljane, bil je tam našim junakom lečnik njihovim telesnim ranam, a bil je lečnik

i njihoviim ranjenim dušam. Njegova lepa knjiga, ki nam jo je ostavil, nam o tem javno priča. Nihče drugi kot on, dasi sin slovenskega plemena, ki so ga od srbskega ločile naravne in umetno napravljene zapreke, nihče drugi se ni mogel tako intenzivno poglobiti v dušo svojega južnega brata. A pomisliti je treba, da je bilo to v onih časih, ko je bil že greh, ako si koke tiral z bratom Hrvatom in ko je bil zločin, ako si samo sanjal o kulturnem zblizanju vseh Jugoslovenov. Neustrašenost je bila ena izmed vrlin našega staroste. Tej neustra-

I. slet sokolske župe zagrebačke.

Proste vježbe muške djece.

Snimak br. K. Kostića, Zagreb.

šenosti je bil pripravljen žrtvovati vse, tudi svojo eksistenco. Smelo lahko trdimo, da kdor se je takrat iznosil za idejo jugoslovensko, v tem ni iskal ne časti ne slave, ne sebičnosti, ne odlikovanja, ampak v najboljšem slučaju preganjanja in martirij.

Slovensko Sokolstvo je prav spoznalo, ko ga je pred 13 leti bilo dvignilo na ščit staroste Slovenske Sokolske Zveze, da vidi v njem nositelja nacionalne misli one radikalne struje, ki glede svoje čistosti ne dela nobenih kompromisov in ki predvideva svoj cilj daleko izven obzorja svojega malega plemena. En cilj — Jugoslovenstvo — je danes dosežen, daljši — Vseslovanstvo — leži še pred nami.

Slovensko Sokolstvo pod Oražnovim vodstvom je sistematično delalo za te cilje. Res, da je bilo takrat to delo pretežno negativno. Rušiti in razdirati je bilo treba v narodu prizgojena napačna mišljenja o takozvani domovini in domovinski ljubezni, podirati oni lažipatrijotizem, ki so ga bile polne vse naše šole in druge učilnice, omajati v narodu bizantinizem, vero v svoje tirane. To negativno delo, — verujte mi, da to ni bilo lahko delo — ki je močno izčrpavalo naše sile, kompletirati s pozitivnim delom v telovadnici, to je bila ona velika umetnost ki je pripadla prečanskemu Sokolstvu in ki jo je to Sokolstvo pod vodstvom svojih duševnih voditeljev tako spretno rešilo. Mej te voditelje štejem brata dr. Oražna. V dolgi dobi 13 let je vodil slovensko Sokolstvo od vspeha do vspeha, iz Prage v Pariz, iz Pariza v Turin. Vzlic nasprotstvu v lastnem narodu je to Sokolstvo raslo in se množilo ter ob prevratu avtomatično postalo zrelo za višjo svojo organizacijo, na kateri je ves čas delalo in ki jo je tako željno pričakovalo. Sokolstvo je bilo izmed prvih institucij, ki je pravilno pojnilo jugoslovensko svojo nalogo. In z vsem navdušenjem smo šli na delo, a dr. Oražen je bil naš vodnik. Zavedli smo se svoje nove naloge. Prej smo rušili in razdirali, sedaj je treba graditi.

Sred tega dela nam je nemila usoda iztrgala iz vrst sokolskih br. Ivana, našega starosto, v dobi ko nam je še toliko obetal, ko smo še toliko pričakovali od njega. Ugrabila nam je odlično silo, v vrstah sokolskih pa napravila nenadomestljivo vrzel. To vrzel nam je izpolniti sz podvojenim in potrojenim delom, le tako se bomo oddolžili manom pokojnega staroste. Nadaljevati njegovo delo v njegovem duhu, to bodi svečana zakletva naša današnjega svečanega dne.

Narod ki svojih velikih mož ne časti, teh velikih mož vreden ni. Za naše Sokolstvo je br. dr. Oražen bil velik mož, zato častimo njegov spomin in častili ga bodo pozni rodovi sokolski, ki ga bodo stavili v izgled svojim možem. V svojih sokolskih dušah pa mu postavimo časten spomenik, da zaklešemo vanje obljubo, da se nikdar ne izneverimo njegovim idealom.

Če komu, mislim, da bratu dru. Ivanu Oražnu pritiče vzklik: Slava, slava, slava!

Odgovor br. staroste dra. V. Ravniharja na pozdrav gradonačelnika dra. Hengla v Osijeku Jugoslovenskem Sokolstvu

Jugoslovensko Sokolstvo je prišlo v Osijek na svojo olimpijado. Narod jugoslovenski, pa bodi hrvatskega, srbskega ali slovenskega plemena, je poslal svoje junaške sinove na plemenite tekme, da podaje širokemu svetu dokaze o svojem delu. Za Novim Sadom je bil Maribor, a za Mariborom je prišel Osijek. To so trije temeljni kamni, ki na njih gradimo mogočne stavbe jugoslovenskega sokolstva. (Odobranje). Ta stavba kipi proti nebu, raste od dnevodne, zakaj temelj je soliden in ideja, ki je okivlja, je večno resnična.

Morda eksistira poleg nas še kaka organizacija, ki ima za svoje geslo: V zdravem telesu zdrava duša, a ne poznam organizacije razen Sokolske, ki bi tako enostavno in tako pregnantno izražala namen svoj: Vse za narod! In danes ko smo tako srečni, da smo zedinjeni v svobodni državi, dodaje Sokolstvo: Vse za svojo nacionalno državo. (Odobranje).

Sokolstvo je iza svoje ustanovitve — najstarše društvo Sokol v Ljubljani praznuje v kratkem svojo 60-letnico — nositelj nacionalizma. Ono je vodilo tu v prečanskih pokrajinah nacionalne borbe, ono je gojilo in negovalo protidržavnega duha. Iz Sokolstva se izšli malodane vsi naši priznani borci za duševno in telesno osvobojenje našega naroda, ono je dalo v svetovni vojni prve četaše in legijonarje, ono je polagalo na žrtvenik domovine svoje mučenike.

Ali kakor je bilo Sokolstvo izven kraljevine Srbije iredentistično društvo katexohen, po prevratu je eden izmed fundamentov naše mlade a čvrste nacionalne države. Bilo je med prvimi institucijami, ki je pravilno shvačalo položaj. Na svoji ustavotvorni skupščini v Novem Sadu je Sokolstvo proglasilo ujedinjenje obstoječih treh plemenskih rodbin sokolskih. A to ujedinjenje za Sokolstvo ni samo formalnega značaja, ni samo ujedinjenje po imenu, ni prazna fraza, mi hočemo popolno duševno in etnično ujedinjenje. Zakaj osvedočeni smo, da tako najbolje služimo svo-

jemu narodu, da je to glavni pogoj za silo in snago naše države. Je to vrhovna politika Jugoslovenskega Sokolstva, pa je tudi edina politika njegove. (Viharno odobravanje).

Staroslavni, s sijajno povestnice ovenčani Osijek nam je pozval v svojo sredo. Osijek nam je s tem podal dokaz, da pravilno spoznava misel Sokolsko, da jo hoče gojiti ter da hoče biti in ostati trdnjava, ki na njej visoko, daleč viden plapola jugoslovenski sokolski prapor kot znak naše nacionalne in državne sile. Pripeljali smo vam armado Sokolsko, ne da vam osvoji vaš grad, nego da osvoji srca in duše vaše. Da nam je to uspelo, nam je priča vaš sijajen sprejem in doček. V imenu Jugoslovenskega Sokolskega Saveza vam izrekam zahvalo ter ključem Osijeku in vsem rodoljubnim Osječanom iskreni svoj: Zdravo!

Osek je pobjeda naša!

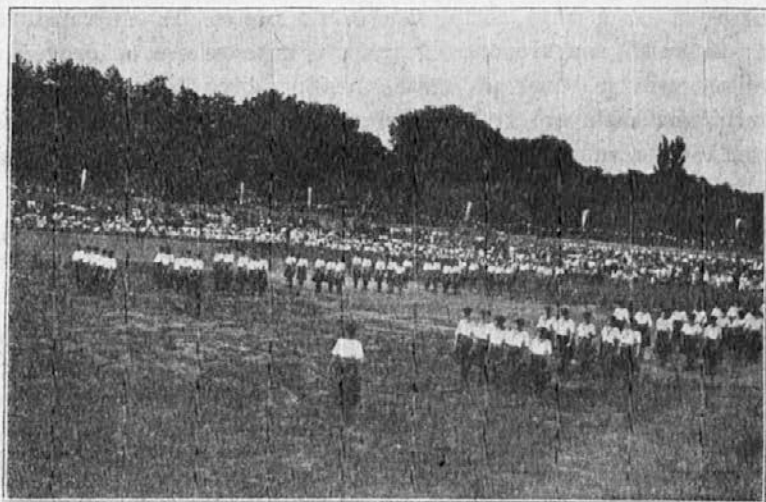
Kažem ponovo: Osek je pobjeda naša, braćo i sestre, — imade zameraka, treba mnogo da se dotera i da se popravi, bilo je stvari gde je kritika i potrebna i laka, jasno je da je sve moglo da bude lepše, čistije, divnije i idealnije, neke nezgodne stvari nije bilo teško da se izbegnu, dakle nisu morale da se dogode, krivice možete naći na sve strane od glave Saveza, pa do poslednjeg člana podmlatka, — pa ipak jeste i ostaje Osek našom pobjedom.

Gledajmo samo ono što je glavno, što je bitno, što je krupno, uprimo poglede u cilj kuda idemo, neraširujmo vido-krug dokle nam središnji pravac ne bude jasan, i kao u bitki jednoj mislimo na ono što je jedino važno, a to je kako se je bitka svršila, da li smo ostali ili pali, da li smo se podigli ili smo poklekli, pa ako tako postupamo onda moramo da se složimo u tome, da je Osek naša pobjeda.

Osek je pobjeda Jugoslovenske Sokolske Misli i Jugoslovenskoga Sokolstva, i nema snage koja to može da obali, poruši ili zaustavi, pobjeda je konačna, pobjeda je puna, početak je završen glavne i velike smetnje su porušene, postignuto je to da je stvorena ideološka čistina, i pred našom budućnošću nema prepreka ako se u istom pravcu bude sve dešavalo dalje, a mora tako da se dešava.

Pročitajte deklaraciju osečke savezne skupštine, to je ono što je najlepše i najvrednije, čitajte je i pročitajte, u njoj je kratko i zbijeno izložena temeljna misao naša, ta je deklaracija primljena jednoglasno, bučnim oduševljenjem i radosnim pozdravljanjem, i to je buktinja svetlosti, zapaljena da večito gori i plamti, i da uvek pokazuje put,

ne živi Sokolstvo samo od mišica i tela, i svaka je sokolska vežba bez ideje i bez misli mrtva i slepa stvar, ne odlučuju brojevi vojnika nego njihova svest i razumevanje, kruni-

I. slet sokolske župe zagrebačke.

Nastup Sokolica sa čunjevima.

Snimak br. K. Kostića, Zagreb.

nisanje jednog tehnički i najuspelijeg sleta tek daje pokazivanje, isticanje, podizanje, osvetljavanje jednog velikog načela od opšte i zajedničke vrednosti, pa kada se budemo sve dalje udaljivali od Oseka, mnogo će da se zaboravi, da se iz uspomene izbriše, pa će doći nova pokolenja iza nas, i opet će godine da prolaze, i sve će manje da bude ličnih uspomena i veza za Osek, ali će Jugoslovenska Sokolska Misao, tako precizno i čisto izražena prvi put u Oseku, bačena u nebesa kao sjajan meteor, da se sve bolje vidi, da bude sve važnija, da se sve više pamti, pa će budućnost znati Osek i pokazivati ga uvek novim pokolenjima kao jedinstven dogadjaj sokolske istorije, i

uspomene i veze za Osekom biće milije, veselije i dragocenije kod naše dece i kod naših unuka, nego što ih danas imademo mi,

kako sve to ipak dobro ide, kako ipak nije istina što se zloguča sa sviju strana, kako je ipak mala sva zloba, pakost, glupost i nevaljalstvo, i kako silno pobeđuje idealizam, čisto i bistro shvatanje, jasan pogled, prosta i otvorena duša, i kako su ipak i u jednom uznemirenome, potresnom, srušenom društvu ideje, visoke ideje, ono što pobeđuje, setimo se samo svih početaka, nevolja i muka sokolskih, pomislimo na sva ona natežanja, govorenja, uzbudjenja, afekte, na sve što je lezalo ispred Sokolstva kao mračan, strm, strašan zid preteći da sve zaustavi, da sve uništi, da sve obori i zgazi, i kako se sve to drugačije desilo, kako se korak po korak, nepopustljivo dignuta čela, sa razvijenom zastavom kretalo napred, na više, uvek napred i na više, kao da smetnje i nema, i dabogme kad se smetnje predju, onda izgleda kao da ih nikada nije niti bilo,

ali ne samo smetnje i prepreke spolja, setimo se onog pustša i mraka, onog očajnog i niskog stanja unutra u nama, u svakom pojedinom od nas, u mislima našim, u željama, u pogledima, u planovima i namerama, setimo se da smo svi mi zaista od pre dve gođine i od danas drugi ljudi, razvijeni ljudi, prosvećeni ljudi, novog srca i duše, novog gledanja u svet, setimo se kako se to polako i teško zbivalo ovo naše postajanje Jugoslovenima, neopaženo, postepeno, nehotice upravo, nego spontano, po sudbini i sreći naše rase, setimo se samo svega toga, uhvatimo to u jedno gledanje, u jednu radosnu i ushićenu uspomenu,

na tom putu napred, na toj crti i pravcu prema glavnom cilju, Osek je jedna stanica, jedan znak, jedno obeležje, jedan znamen, večan, veliki i slavan dokaz da smo tim putem išli, da smo išli napred, da smo mogli ići napred, da smo dakle sposobni da idemo napred, ne samo sada, nego uvek, jer će sve proći i sve će se zaboraviti, i preko naših mirnih grobova rastiće trava i cveće, i novi i mladi Sokoli praviće i dalje sletove, a put odakle se počelo i kuda se išlo neće umreti nikada, on će da sve preživi, i njegova obeležja označivaće vrline, hrabrosti i junaštva svih pokolenja,

na tom večnom putu ka napredku, ka Jugoslovenstvu, ka kulturi, sreći, cvetanju i blagostanju celog roda našeg, Osek je moćan i pobeđni znak.

Utisci sa sokolskog sleta u Oseku

Prema odluci od prošle godine u Mariboru, priređen je ove godine slet u Oseku. Osek je imao godinu dana da se spremi da dočeka sokolske goste, a Sokoli su imali godinu dana vremena da se spremе i pokažu šta su uradili. Isto tako i Sokolski Savez, kao upravljač celog sokolskog pokreta, imao je da pokaže svoj rad na unapređenju i širenju Sokolstva u našem narodu. Ostavljamo da zvanični izveštaji opišu podrobno ceo rad i slet, a mi iznosimo samo nekoliko utisaka sa ovoga sleta.

Kao i u svakoj drugoj prilici, pokazali smo se i ovde slabi organizatori. Ali odmah moramo reći, da je vrlo, vrlo teško danas ma šta raditi kod silnih teškoća na koje se nailazi pri svakom poslu. Ministarstvo Saobraćaja jedva je odobrilo zaseban voz, ali je beogradska stanica zato dala prljavu teretna kola u kojima je pre toga bila živina. Naša omladina doista zaslužuje više pažnje no što joj nadležni poklanjaju.

U Oseku je bilo na više hiljada sokolaca i gostiju. I kao uvek najviše su učinili mali — siromašni ljudi. Bogataške kuće za sokolce bile su kao i obično — zatvorene.

I ako je bilo zabranjeno da se u vozu nosi svako alkoholno piće, i ako je bila preporučena trezvenost, ipak su se o ovu naredbu ogrešili baš oni, koji su trebali da dadu primer, — najstariji članovi. A i u samom Oseku bilo je ružno videti sokolce i sokolice okupljene oko boca vina i krigla piva. Nadjajmo se, da ćemo dočekati bolja, trezvena vremena.

Ovi sletovi imaju mnogostruki značaj. Mi smo ubeđeni da je osečki slet učinio za narodno jedinstvo više nego ceo parlament koji je toga dana izglasao ustav. Na zajedničkom radu i sa zajedničkim idealima ostvaruje se i narodna zajednica. Ovakvi sastanci, naročito sastanci omladine, danas su jedna nasušna potreba. Samo, još smo daleko od toga da se njihova važnost shvata i uviđa kao što treba. Mesto olakšica još se stvaraju i smetnje; oni bi po hiljadu puta bili korisniji od mnogih jalovih sednica narodnih otaca. Posmatrajući ceo sokolski rad, izgleda da se sveo na „predstave“ i da smo još daleko da ono zadovolji one više i opštije svrhe. Ali šta ćemo kad je danas samo tako moguće širiti sokolsku ideju.

U koliko su javne vežbe bile pune sadržine i rada, u toliko je rad skupštine bio štur u pravom sokolskom smislu. Ipak svršen je jedan od najvažniji poslova, što se Sokolstvo čisto i jasno izrazilo za Jugoslovensku ideju i narodno jedinstvo. Skupština sokolska treba da bude zasebno od sleta, da bi se duže i ozbiljnije mogla baviti važnim i bitnim sokolskim pitanjima o novim zadatcima i radu u budućnosti.

Najzad predlažemo, da ni jedna skupština ni slet ne budu bez sokolske izložbe na kojoj bi se iznela statistika i slika celokupnog rada župa i društava.

Budućnost je Sokolstva ne u sokolani i na spravama već i u radu na narodnom podizanju i opštem prosvetivanju.

Dr. M. Đ. P.

Osješki zlet

Njegove „sence“

Tisti, ki vidijo v Osiješkem zletu, v dejstvu in načinu njegove prireditve, samo velik uspeh sokolske organizacije, po mojem mnenju pač krivo sodijo njegov efekt... Ne smemo presojati samo tistega zunanjega efekta na občinstvo, na gledalce, na zunanji svet — saj ta efekt je nekaj tako nestalnega, minljivega — vprašati se moramo tudi: kakšen je bil upliv udeležbe na sodelujoče sokolstvo, člane in članice? Tisti notranji upliv, ki gradi nezrušljivo našo sokolsko zavest, vzgaja in krepi najboljše sokolske čednosti v našem članstvu?

Bratje, ne morem si pomagati, če izpovem svoje mnenje s težkimi besedami:

Osiješki zlet je prinesel našemu sokolstvu morda več škode nego koristi!

Moja dolžnost je seveda, da utemeljim tako hud očitek. Svojo vest sem strogo izprašal, zavedam se, da ne kritiziram v razpoloženju zabavljača, ampak samo z namenom, da odkrite in spoznane napake odpravimo v prihodnje.

I.

Videli smo, kako se je drugi dan javne telovadbe izpremenil velik del našega članstva v dezorganizirano maso; bolelo nas je, ko smo to svojo sramoto doživeli pred očmi če-

škega odposlanstva, pred očmi brata Vanička; solze jeze in sramu silijo človeku še zdaj v oči, če vse tiste momente znova premisli.

Pri drugi javni telovadbi se je razgubilo 75% vsega tistega članstva, ki je imelo sodelovati.

Bratje, to nas pač sili, da iščemo vzroke. Zdi se mi, da gre manjši del na rovaš članstva samega, za večji del da so odgovorna vodstva vseh inštanc.

*

Glavni notranji karakteristikon tega zleta je bilo skoraj popolno pomanjkanje sokolske discipline, glavni znak vseh priprav je bilo hlastanje in pripravljanje za zunanji utis nastopa in zanemarjanje podrobne vzgoje članstva. Smatram za glavno napako v načinu našega delovanja od ustanovitve Saveza sem: mnogo priprav za efekte pred javnostjo, tudi v ostalem mnogo priprav za — deloma potrebne — zunanosti, malo, prav malo tiste podrobne sokolske vzgoje članov in članic, ki je predvsem potrebna, ki bi se morala kot glavna naloga društva vršiti pri vsem društvenem delovanju, pri vsej telovadbi, predavanjih, zletih, pešizletih i. t. d.

Saj se je povdarjalo vzgojno delo v Sokolu zadnja leta mogoče še bolj nego kedaj poprej; uspeha pa nismo opazili pravega; zdi se, da je marsiktero društvo ubralo napačno pot in izvedlo škodljivo ločitev: telovadba za telesno vzgojo, predavanja za nravno in duševno vzgojo. Potom samih predavanj in pridig vcepljena sokolska načela pa slabo držijo — to je dokazal ravno osiješki zlet!

Vse življenje sokolskega društva mora biti takšno, da stoji sčasoma članstvo v svojem sokolstvu in v vršenju svojih sokolskih dolžnosti trdno kakor skala, ko mu je prešla zavest njegovega sokolstva v njegove najnotrajnejše bistvo. Take vrste tisto naše sokolsko članstvo, ki se je udeležilo zleta v Osijek, kot celota ni bilo...

*

Toda napačno bi bilo, iskati vzroke samo v članstvu in društvih. Okrožja, župe in savez naj vodijo in nadzirajo delovanje društev. Mislim pa, da je velika nevarnost v tem, če ima

župa, oz. savez pri tem vodstvu in podpiranju društev le preveč zunanji uspeh zleta pred očmi.

Uspeh zleta naj bo naraven plod vsega našega rednega dela; kakor pade zrelo jabolko jeseni samo z drevesa, tako nam bodi lahka stvar o pravem času in z našim močem primernimi zahtevami prirejen zlet.

Ni pa upravičen zlet, ki ga moremo prirediti samo s forsiranimi pripravami, ki dušijo in morijo vse pravilno sokolsko delovanje v društvih; s pripravami, ki iz glavnega faktorja sokolske organizacije, iz naših vaditeljskih zborov in tehničnih odborov napravljajo — in to celo za daljšo dobo — nekake „zletne odseke“.

In žalibog moramo priznati: priprave za Osijek so bile takšne, so bile škodljivo forsirane, so onemogočale zdrav razvoj in razmah društev, so onemogočale redno sokolsko vzgojo v društvih. Vemo, kako so tudi močna, dobra društva skozi mesece in mesece pred zletom kar opustila vsako redno telovadbo po premišljenem načrtu in posvetila vso pažnjo zletnemu „Drillu“, kako se je tisti vedno oživljajoči vir nove življenjske sile, redna telovadba in vzgoja vaditeljskih zborov, marsikje žrtvovala pripravam za zlet.

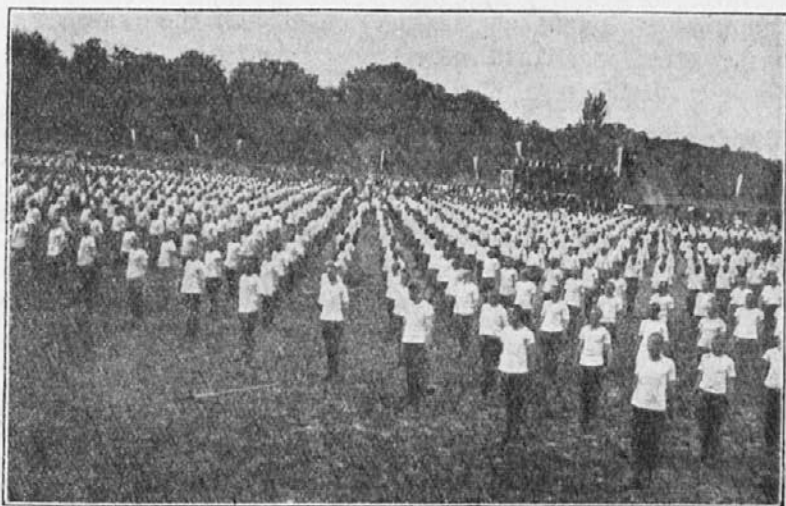
Tu, bratje, se mi tudi vodstva žup in saveza ne zdijo brez vsake krivde. Njihova dolžnost je bila strogo paziti na to, da radi priprav k zletu ne trpi prava naloga in redno delo društev; njihova dolžnost pa je bila tudi, staviti za zlet na izvežbanost članstva takšne zahteve, da ne bi posamezna društva podlegla skušnjavi, da tej zunanji pripravi k efemernemu efektu žrtvujejo najboljše, kar imajo, red in kontinuiteto globlje sokolske vzgoje.

Če so te besede malo bolj ostre, prosim, da upoštevate razpoloženje brata, ki gleda dobro sokolsko voljo provinci-jalnih, malih, mladih društev in vidi, kako so jim od vštetega mariborskega zleta sem zahteve, ki so jih stavljali javni nastopi, težka zapreka v njihovem pravilnem razvoju.

Težko je gledati, kako velja kot smernica pri določevanju vaj: „Kakšen efekt bo to imelo na gledalce“, kako se pa malo misli na to: „Kakšen upliv bo imelo na telovadce, ki bodo vadili te vaje skozi mesece in mesece“. Ne mislim tu teh ali onih vaj, to je že prešlo splošno v navado. Tudi ne

mislim, da bodi prepovedan obzir na zunanji efekt vaje, toda pozabiti ne smemo, da nam mora biti s sokolskega stališča njen notranji upliv na prvem mestu merodajen.

Telovadne ure v društvih včasih žalibog ne nudijo drugega nego „golo“ telovadbo. Tudi tu je treba, da prinesejo zdravila župe in savez. Kakor že rečeno, mi npravne vzgoje ne moremo odcepiti od telesne vadbe; vse naše delo mora biti prepojeno z njo: glavni vzgojitelji so po naravi naše organizacije naši vaditelji in vaditeljice. Tega se pa

I. slet sokolske župe zagrebačke.
Proste vježbe Sokola i vojnika.
Snimak br. K. Kostića, Zagreb.

dobršen del našega vaditeljstva ne zaveda; tej reformi mora veljati v prihodnje naše glavno prizadevanje in župe in savez naj bodo tu vaditeljstvu ne samo kažipot k tej njegovi višji nalogi, temveč tudi pomočnik. Lepšega začetka tega dela kakor je bil uvodni članek Vestnika T. O. iz peresa br. načelnika, si nismo mogli želeli.

Zahteve, ki jih stavlja organizacija pravilnega notranjega delovanja posameznih društev so ogromne... Zelo se bojim, da bodo zopet velike zahteve in priprave za zunanji efekt ljubljanskega zleta pile kri tistemu notarnjemu rednemu delovanju...

II.

Skušal sem odkriti bistvo naše bolezni in odkrito povedal to, kar se je meni zdelo bistveno. Glavni del naloge smatram s tem za dovršen. Kot dodatek naj sledi par od stavkov o zunanjih pojavih te bolezni, o celi vrsti bolj in manj važnih posameznosti, v katerih se je očitovala.

Že pred zletom smo lahko imeli težke slutnje, ko smo videli, kako niti tako enostavna stvar, kakor so bile prijave za udeležbo, ne funkcionira. Niso se prijavljali točno niti posamezniki društvom, niti društva župam, niti župe savezu... Da je potem marsikaka neprijetnost prenočišča in prehrane bila le posledica tega, ni treba posebej omeniti.

S primerno, od začetka morda celo rigorozno strogostjo bi se menda dalo temu odpomoči. Izdani so bili glede prijav točni in jasni predpisi, ki se jih sokolstvo enostavno — ni držalo... Tu pač ne pomaga drugo, kakor da se postavimo v sokolstvu na stališče, da si morajo priboriti vse tiste instance ki smo jih sami, bodisi neposredno, bodisi posredno izbrali v vodstvo, brezpogojno pokorščino! In velik je greh tistega, najsibo to že načelnik malega društva ali pa tehniški odbor saveza, ki dopusti najmanjšo kršitev enkrat izdane zapovedi; radi tega predvsem, ker ima vsak slučaj prekršene discipline še deset drugih za naslednike. Predpogoj tej rigoroznosti pa je, da se v izdajanju povelj in predpisov držimo zdrave mere in da tudi eventualno takih zakonov ne izdamo, ki bi sicer sami na sebi bili pametni, ki se pa zrelemu preudarku vnaprej pokažejo — recimo že z ozirom na današnje razpoloženje našega članstva — neizvedljive. Omejimo tedaj predpise na najpotrebnejši minimum; tega se pa mora celokupno članstvo brezpogojno držati do zadnje podrobnosti! Glede prijav samih pa mislim, da moramo pri prvem večjem zletu uveljaviti načelo: kdor ni po izdanih predpisih prijavljen, ne more na zlet; operacija bi sicer bila huda, toda pomagala bi za vso bodočnost in na mah bi imeli v tem pogledu tisti red kakor ga imajo n. pr. bratje Čehi.

Glede vožnje v Osijek smo imeli v „Uputah“ in v časopisju stroge predpise, ki se jih seveda nikdo ni držal. Postopajmo samo pri enem zletu res dosledno, ne izdajajmo pred-

pisov samo za papir — pa smo za zmeraj napravili red; sokolski vlak, čegar vodstvo je napram članstvu brez avtoritete, je naravnost smešna prikazen. Toda ravno glede vožnje bi lahko očitali predpisom, da so bili dlakocepski in šli gotovo predaleč.*)

Mislím, da nalog glede ločene vožnje ni bil umesten.

Glede ločene vožnje imam drugo mnenje nego vodstvo, ki je izdalo neupoštevani ukaz, naj bodo člani in članice ločeni. Naj se me ne razume krivo: Kakor hitro je bil dan ukaz, je bila edina dolžnost Sokola in Sokolice, da se mu pokori. Toda mislim, da ta ukaz ni bil umesten. Ljudje, o katerih namreč dvomimo, ali se bodo pri skupnem potovanju sokolsko in dostojno obnašali, ti sploh ne spadajo v sokolske vrste! Tozadevna vzgoja, v slučaju potrebe tudi čiščenje članstva pa bi se morala vršiti že prej, bi se morala vršiti nepretrgoma v sokolskih društvih! Ista stvar je pač hakor z alkoholom, s ponočevanjem, z disciplino i. t. d. Rešitve v teh ozirih nikar ne pričakujmo od kakih umetnih zaprek, ampak samo od stroge sokolske vzgoje v posameznih društvih!

In ravno v tem pogledu mislim da društva ne postopajo dovolj strogo, dovolj brezobzirno! Čas bi že bil, da začuti sokolska organizacija v sebi toliko življenjske sile, da izreže iz svojega telesa vse nezdravo, da tiste člane, ki v vsem svojem življenju kažejo pomanjkanje vsakega zmisla za sokolska

*) Predpisa o ločenih vagonih za člane in članice n. pr. za svojo osebo ne razumem. Iz malega društva, katerega član sem, je šla v Osijek ista mala sokolska družba, ki je skozi vso pomlad redno skoraj vsako nedeljo hodila skupno na sokolske izlete v našo okolico, ista družba, ki se je pri naših sobotnih sestankih in predavanjih vsak teden shajala in tekom časa spojila v nekako ožjo sokolsko družino; mi za svoje osebe nismo absolutno nikjer vidali potrebe, da se našo družino po vagonih loči v dve skupini. Zato smo bili veseli, da smo bili od reditelja nameščeni skupaj. Toda prezgodaj! Čez par ur pride drug reditelj; osorno revidira sestram legitimacije in jih pozove, naj mu takoj sledijo v drug vagon. Sestra X. — prosim, sestra, ki ima že kmalu šoli odraslo hčerko v vrstah sokolskega naraščaja — ga samo lepo poprosi, da bi počakal do prihodnje postaje radi lažjega prenosa prtljage. Odgovor: neuljudna grožnja, da jim takoj odvzame sokolske legitimacije, če ne gredo precej za njim. Šle so, seveda užaljane radi načina, kakor je dotični reditelj vršil nad njimi svojo službo in jih takoreč eskortiral v drug vagon (on pa se je zunaj proti nekemu bratu pobahal: „Ali sem jih!“)

načela, pomanjkanje vsakega spoštovanja pred „sokolsko etiko“, izločijo brez obzira na to, ali izgubijo morda uglednega občana, bogataša, mecena društva ali pa najboljšega telovadca.

*

Tudi v oblekah samih smo videli popolno samovoljo in nediscipliniranost. Posamezen slučaj je bil član, eden menda med vsemi, ki si ga srečal na vsakem vogalu, z rudečo čepico meto enotne. Telovadci deloma niso imeli predpisanega napisa na telovadnih srajcah. Telovadkam je bilo izrecno poudarjeno, da je njihova sokolska obleka samo telovadna obleka, ki jo smejo obleči samo za telovadbo in za spreved*) — toda večina menda ves teden ni oblekla druge obleke, nekatere tudi ne pri zabavah, ki so daleč bile od vsega sokolstva!...

Nastopanje k skušnjam in k javnim telovadbam — to je bila žalostna slika našega nereda in naše nezrelosti. Poudariti pa je treba, da moremo očitati članicam mnogo manj kakor članom, čeravno so bile stavljene nanje večje zahteve.

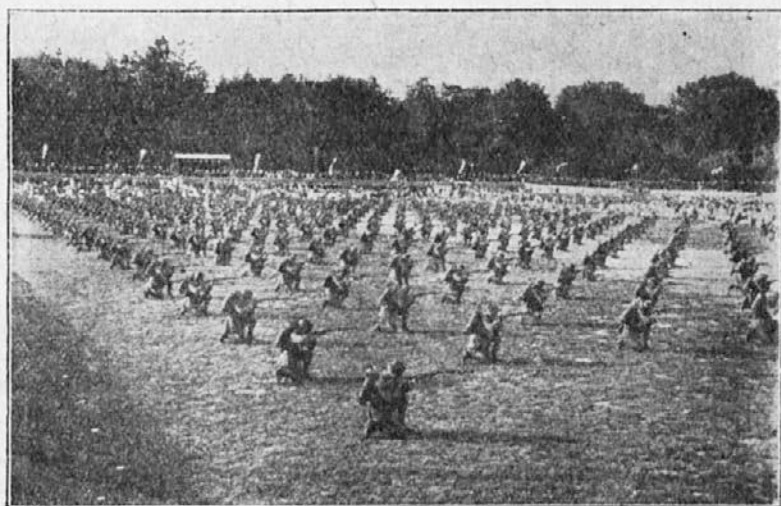
Mučno je bilo tisto brezkončno stajanje... Strup za disciplino... Zakaj se je članice, ki so imele kasneje nastopiti in od katerih se je po izkušnjah vseh zadnjih let moglo pričakovati, da bo šlo vse bolj gladko, sklicalo za isto uro kakor člane? Da se podaljša tisto brezdelno, brezplodno, brez-zmiselno stajanje?

Župni in društveni načelniki niso bili na mestu. Brat, ki mu je bila poverjena naloga, da uvrsti članstvo za proste vaje, kliče ob določeni, v „Uputah“ priobčeni uri župne načelnike k sebi: tri župe so zastopane, ostali načelniki so bog-

*) Jasno je, da po takšnih navodilih ne bi bila smela nobena sestra ravnati drugače; toda razmotrivati je mogoče o vrpašanju, ali ne kaže, proglasiti telovadno obleko članic obenem kot njihov kroj, ki naj ga analogno uporabljajo kakor člani svoj kroj; vsekakor se mi zdi boljše to nego upeljava kakega novoga svečanostnega kroja za članice. Sokolice neprimerno obnašanje v kroju pa bi bilo ravnotako obsodbe vredno kakor — v navadni obleki; ne smejo biti naša sokolska načela odvisna od zunanosti. Sedanja „telovadna obleka“ članic je vsekakor lepa, od navadne promenadne ne preveč različna obleka in morda celo bolj primerna kot kroj nego kot telovadna obleka. Krilo bo vedno tvorilo oviro prostosti gibanja pri telovadbi; prepričan sem, da pridemo prej ali slej do telovadne obleke brez krila, ki jo enostaven dodatek krila spremeni v kroj.

vekje... Člani se prihajali deloma okolo štirih mesto ob $2\frac{1}{2}$... Pa kaj, ko so jim župni načelniki dajali „dobre“ vzglede!

Kako pa je to mogoče, da so prišli skoraj za dve uri prekasno in vendarle še dovolj pravočasno, da so mogli biti še uvrščeni? Deloma gre to na račun izpremenjenega programa, deloma pa se je z zbiranjem res pričelo prezgodaj — posebno, kakor rečeno, za članice; članstvo je prvi dan videlo: če pridemo točno, bomo morali eno uro delj stati tam na tistem dvorišču na solncu — pa so rajše prišli kasneje. Tisto

I. slet sokolske župe zagrebačke.
Vježbe vojnika sa oružjem.

Snimak br. K. Kostića, Zagreb.

stajanje „kakor svojčas pri vojakih“ ubija vsako dobro voljo in jo je ubilo tudi v Osijeku; posebno pri drugi javni telovadbi, ko je uvrščanje in stajanje in čakanje na dvorišču in pred vhodom na telovadišče trajalo ve č u r.

Odpomoči se da tudi tu. Zbiranje naj se vrši hitreje, bolj praktično. Zbirališča za posamezne župe naj bodo vsem članom vidno označena; v sprevodu so n. pr. imele župe svoje štandarte, ki bi na zbirališču lahko dobro služile. Predvsem pa: Kakor hitro se je določilo uro in minuto, ob kateri morajo biti člani na mestu, ne smemo niti za las popustiti! Kdor ni točno na svojem mestu, ta ne nastopi, zaka-

snelcev se ne uvrsti! K temu je potreben še točen pregled, da se jih v domačih društvih kliče po zletu na odgovor. Potem bi članstvo gotovo kmalu drugače razumelo situacijo!

Deloma so letos imela društva pregled o sodelovanju svojih članov pri posameznih vajah osiješkega zleta. Ne vem, ali se je to zgodilo, vendar smatram, da je bilo nad vse potrebno, klicati na odgovor vse tiste, ki so se odtegnili sodelovanju in postopati napram njim s sokolsko strogostjo. Kdo se zleta udeleži in zna predpisane vaje, ta je brezizjemno dolžen, da sotelovati!

*

Da bodi ženska telovadba v ženskih rokah, je zahteva, ki so jo sestre Čehinje že izpolnile, ki jo pa tudi pri nas že dolgo poudarjamo s polno upravičenostjo, ki ji vsaj del sester sledi s polnim razumevanjem. Sestre naj bodo naše sodelavke na sokolskem polju, z ženskim delom sokolstva kot svojim delokrogom! Demonstracija proti tej zahtevi se je marsikomu moral zdeti nastop sester k prostim vajam pod vodstvom dveh bratov v rudečih srajcah. Kajti vodstvo ženske telovadbe potom članic samih bi se iz več razlogov v javnosti moralo kazati celo na prvem mestu! — Da ne bi bile same zmožne, urediti si pravilno tisti nastop? To se mi zdi skrajno neverjetno; tudi vem, da so se nekatere vodnice vestno pripravile nanj, medtem ko o vodnikih nismo imeli tega utisa. — Predstavimo si samo sliko, da člani korakajo na telovadišče pod vodstvom dveh članic!

*

Zahteve, ki jih je zlet stavljal na duševno in telesno vztrajnost članov in posebno članic, so bile skoraj nemogoče. Glede zahtev do fizične vztrajnosti bi pripomnil to, kar sem na drugem mestu v drugem oziru že omenil: telesna vzgoja v posameznih društvih je bila absolutno napačna. To naj bo tista trda sokolska telesna vzgoja, če telovadec in telovadka obnemoreta, ako sta primorana vzdržati par ur na solncu? Ako nimata pri rokah recimo kozarca limonade brez dna? Čast in poštenje tistim sestram, ki so vztrajale na svojem mestu do skrajnosti, t. j. dokler jih zavest ni zapustila — one so se zavedale svoje dolžnosti. Toda ali je bilo treba, da pri-

dejo v takem telesnem razpoloženju na zlet? Na prvi pogled se je videlo, da smatra večina društev tisto telovadbo med štirimi stenami za „vsestransko telesno vzgojo“ — najbrž tudi v slučaju, če se je omejevala na brezkončno piljenje ene in iste zletne točke — da se velik del našega članstva skoraj boji solnca, zraka, utrudljivega izleta.

Bratje in sestre! Dokler ne prenesemo dobršnega dela naše telesne vzgoje ven iz telovadnice na solnce in zrak, dokler ne bodo društva skrbela za to, da se bo glavni del telovadbe vršil na prostem — izjema samo po zimi in pri slabem vremenu — dokler ne postanejo izdatni pešizleti, plavanje i. t. d. sestaven del naše telesne vzgoje, dotlej spleh nimamo mnogo pravice govoriti o njej!

Če pride Sokol začetkom poletja tako blede na zlet, da mu par dni solnca napravi mehurje po ramah, potem njegova telesna vzgoja ni bila na pravi poti!

Tudi v tem oziru bi morale župe in savez bolj uplivati na delo društev. Članek brata Mirosl. Ambrožiča v „Vestniku T. O.“ „Pomiadni čas in naša vzgoja“ je žalibog ostal skoraj klic vpijočega v puščavi.

Vodstvo pa je imelo računati s takšnim članstvom kakršno je in ne naprtiti mu peze, pod katero se je zgrudilo.

*

Par ur smo že stali in postapali. Niti za občutljivejše sestre ni bilo preskrbljeno za nikaka okrepčila, n. pr. za navadno pitno vodo. Pač, ko so zopet stale pred vhodom na telovadišče, so se vsuli nanje prodajalci limonade. Zakaj se je to vrsto „hladila“ sploh pripustilo na telovadišče?*)

*

Iz kraja, kjer gotovo ne obstoja še dolgo sokolsko društvo mi reče sestra: „Brate, me smo prišle v Osijek na zlet in se veselile, da bomo tu videle pri telovadbi mnogo lepega, da se

*) Sestram sem branil piti to „limonado“, takorekoč od ust vzel jim hladilo — naj mi ne zamerijo: pred tem sem videl, kako je limonadar zajel vodo iz Drave, ko so ravno priplavala mimo čreva: ne vem, ali s plavalo mimo, ali so tudi postala limonada.

bomo naučile tu mnogo stvari, ki jih s koristjo lahko doma uporabimo; zdaj pa stojimo tu cele ure in ne vidimo nič! Kakor me je veselilo, najti tu v teh primitivnih začetkih sokolstva že toliko zrelega namena pri obisku sokolskega zleta, tako me je bolelo, da je bil ves zlet res aranžiran tako nesrečno, da niso telovadci in telovadke zleta videli skoraj nič; da, niti telovadbe češke delegacije, ki je vsekakor bila krona vsega zleta, ni videlo naše vaditeljstvo; niti telovadke vaj na gredeh, ki bi bile gotovo uspešno oplodile delo v naših društvih. In tako je izostala v veliki meri ena izmed največjih koristi, ki jih prinašajo naši zleti: oploditev nadaljnega našega dela.*)

Vpraševali smo se začudeno: „Ali res prirejamo te zlete samo za gledalce, deloma nam tuje; ali nima izvršujoče članstvo prav nič pravice, imeti majhen del zleta tudi zase?“

*

Tudi v tehničnem oziru bi se dalo marsikaj pripomniti; toda naj bo to bolj kratko, saj spada pravzaprav drugam.

Program je bil za Osijek vsekakor prevelik, dva dni javne telovadbe za malo mesto preveč — to ima svoj pomen v velikem mestu, kjer ne more vsa publika hkratu prisostvovati eni javni telovadbi; tu bi bilo boljše, pustiti telovadcem in telovadkam malo oddiha.

Prostih vaj smo imeli nad vse preveč in razun na tiste brate in sestre, ki že plavajo v samih prostih vajah, je uplivalo to naravnost duhomorno.

Lahka atletika je bila zastopana samo pri tekmi. Zakaj? Ali ni naša dolžnost, da kažemo tudi pri javni telovadbi večjih zletov sestavno telovadbo, da vidi občinstvo, kaj je sokolska telovadba kot celota, ne samo da se naslaja na efektih ene panoge?

Orodna telovadba je daleč zaostala za mariborsko. Ves način, kako je bila prirejena orodna telovadba v Mariboru, je kazal smotrenost; najboljše spričevalo je bilo poročilo brata

*) Nekateri se „per nefas“ gledali; bodi jim izjemoma to oproščeno, če so s tem rešili nekaj novih misli in se naučili kradoma kakšno stvar, ki se je discipliniranim potom niso mogli.

Štepanka v „Vestn. Sok.“, ne toliko stavek, ki govori o izbornih telovadcih kakor tisti, ki jo hvali kot sliko našega sistema. Tega se o letošnji telovadbi ne more reči.

Videli smo pri orodni telovadbi še nekaj, tam v kotu zraven glavnega vhoda. Telovadbo naraščaja — pravzaprav bolj dece nego v članstvo prehajajočega naraščaja — na visoki bradlji. Dotični župi oz. društvu bi svetoval, naj nemudoma poveri telovadbo dece drugemu vaditelju. Kar smo tu videli, to je bil greh na mladih telesih; iz vzosne vese vzklopni naupor do stoje na rokah ni bila najtežja vaja, ki jo je 15-leten dečko tu pokazal, tudi ne trikrat zaporedoma z naporom vseh moči od vrstnika poizkušana tezna stoja. Vsekakor je upravičena želja, da naj T. O. vnaprej ve, s kakšnimi vajami mislijo posamezne vrste nastopati in kaj takega vbodoče zabrani, ne samo radi dotične vrste same, temveč predvsem, ker je drugim udeležencem velik zlet, kakor prej omenjeno, šola; če bodo doma uravnali delo po takih vzgledih, bo slabo za nas.*)

*

Tekma v prostih vajah je gotovo koristila izvedbi pri javni telovadbi. Toda kot tekma se mi je zdela skoraj — karikatura. Bil sem deloma sam sodnik; če sem n. pr. prisodil tekmovalcu pred seboj 7 točk in škilil pri zadnji izvedbi malo tudi na sosede, se je dogodilo, da je sosed, slabši od njega, dobil 8, drugi boljši od njega 5 točk. Kakor hitro smo imeli dve skupine sodnikov za iste vaje, je nastalo analogno razmerje v presoji vrst.

Posledica je ta, da moramo odrekati o c e n i pri tekmi v prostih vajah v s a k o v r e d n o s t za medsebojno primerjanje višine izvežbanosti in pravilnosti izvajanja, t. j. da to sploh ni bila nobena tekma.

*) Brata pa, ki je vodil dotično vrsto, bi vprašal, ali ni nikoli nič čital o fiziologiji telovadbe, o telesni vzgoji naraščaja, o zakonih telesnega razvoja v pubertetni dobi, o nevarnosti, da on z nepravilnim postopanjem dečke lahko trajno oškoduje? Priznam mu sijajne telovadne uspehe — on je izboren trener — toda telesnovzgojni uspehi obstoje za enkrat samo v oškodovanju dotičnih gojencev. Naj dot. brat prevzame rajše vodstvo l. vrste članov in medtem nekoliko študira fizijologijo telovadbe s posebnim ozrom na doraščajočo mladino!

Gladko, pravilno in hitro bi se bila stvar izvršila, če bi 1. bili sodniki v pripravo tako dolgo skupno sodili enega ali dva telovadca za vsako vajo, da bi se bila natančnost sodbe in strogost ocene po možnosti izenačila; 2. če bi bile vse vrste z isto vajo tekmovala pred istimi sodniki. — Dobro bi pa bilo, postaviti ne 2 ali 3 sodniške skupine, ampak 10 — toliko je bilo različnih vaj. In tudi pri primerjanju rezultatov ni smatrati tekme v različnih prostih vajah kot eno tekmo v prostih vajah, ampak imamo pet različnih tekem, katerih rezultati se medsebojno ne morejo meriti.

Kako smo prišli v nesmiselni položaj, da sodniki sodijo vaje, ki jih sami ne znajo in nē poznajo, to je vprašanje za se.

*

Zapustimo še v zaključek telovadišče, pogledajmo malo zvečer v — pukovnijski vrt, v kavarne, v restavracije.

Videl sem okolu 9. ure zvečer v pukovn. vrtu celo društvo, sokolsko družino, sedeti na travi, starosta med njimi; peli so sokolske in narodne pesmi, vmes pogovarjali se o sokolstvu in zletu. Okolu 10. ure vesel, prisrčen sokolski „Zdravo!“ — „Zdravo!“ in vsa ta sokolska družina je šla k počitku, da bo zmožna zadostiti zahtevam prihodnjega dne. — To je eden mojih najlepših spominov z osiješkega zleta.

Videl sem pa druge prizore par ur kasneje, kjer sta nad mnogobrojnim ostankom našega članstva vladala Bacchus in Venera — daleč, daleč so se bili skrili vsi sokolski vzori navzlic rudečim srajcam in narodnim ornamentom na telovadnih bluzah. Tu zeva najgloblja rana vseh naših zletov — tudi ona ni od zunaj zadana, iz notranje bolezni je nastala, iz katere izvirajo vsi drugi važni bolni pojavi: v društvi posvečamo premalo pozornosti sokolski vzgoji članstva. Tiste nosilce infekcije pa, ki nam s svojim vzgledom vedno nove člane kvarijo, je treba čim prej izključiti iz sokolskih vrst; sužnji alkohola in svoje seksualne razuzdanosti spadajo najmanj v sokolske vrste. V tem oziru naj društva čistijo s skrajno brezobzirnostjo.

Da pa je marsikdo šel v pozni uri še malo na vri etc. mesto k počitku, ni navsezadnje tako čudno, če pomislimo, da telovadci v treh dneh skoraj niso imeli urice proste in so

si jo pač mogli privoščiti šele pozno zvečer; reakcija proti pretirani zaposlenosti čez dan... Še zadnji dan je trajal telovadba takorekoč do mraka in do odhoda zletnih vlakov!

*

Nisem sam, ki mu je bilo težko pri srcu po zaključku zleta. Silen utis je napravilo name predvsem tisto razpoloženje našega članstva, ki je jasno kazalo, kako majhna, neznatna je resnična sokolska vzgoja v naši veliki sokolski organizaciji. Na današnje naše članstvo ne moremo biti ponosni; ne očitam mu s tem nič — ugotavljam samo dejstvo; tri četrte so se izognile svoji dolžnosti pri drugi javni telovadbi.

Tudi zlet sam bi bil moral imeti drug upliv na udeleženo članstvo. Okrepiti je imel njegovo sokolsko zavest, navdušiti ga za vse naše sveto sokolsko stremljenje, z najboljšimi in najčistejšimi spomini je imelo vrniti se domu. Malo, mnogo premalo te naloge je izvršil osiješki zlet!

Morda v tej ali oni točki nimam čisto prav; pisal sem pač tako, kakor sem s svojimi očmi gledal vse, v želji, da se vsem škodljivim, nelepim momentom na prihodnjem zletu v Ljubljani izognemo.

*

Ljubljanski zlet! Naj kot zaključek dodam še en spomin iz Osijeka. Rekel mi je brat: Vi Slovenci vodite zdaj naš Jugoslovenski savez. Naj Vas nikdar ne ostavi zavest, da sega zdaj ena skupna domovina od Soče do Vardara!

Vem, da je delu bratov težko, rešiti se spon svoje tehnične premoči... Da nekateri z boleštno gledajo, kako jih razširjeni delokrog ovira na poti proti umišljenemu vrhuncu... Da vidijo del naroda radi tega takorekoč na nižji stopnji sokolstva in jih boli, če bi jih ta vez v lastnem razvoju zadrževala... Čast sestri, ki mi je dala drug odgovor na ta problem:

„Kdor ima v globini srca zavest, da smo eno, tega pač tudi takšna navidezna žrtev — če iz tega razmerja res nastopi — ne more boleti; nasprotno: v veselje in zadoščenje nam mora biti, če pri svojem razvoju ne gledamo lokalne razmere poseboj, ampak ga tako uravnamo, da bo celota pri tem najlepše uspevala, v zadoščenje nam mora biti tudi takozvana žrtev, pri tem doprinešena.“

Saj ni več govora o bolešni žrtvi, če prodre zavest, da smo eno, v skrivnosti naše notranjosti... Ostane le še skupno stremljenje *enotnega* organizma k vrhuncu. In v tem duhu naj se vrši ljubljanski zlet.

Dr. *Ljudevit Kušcer*.

Objašnjenje nekih slovenskih riječi:

dejstvo = činjenica; minljiv = prolazan; vprašati = pitati; čednost = krijepost; jeza = srdžba; pridiga = propovijed; nevarnost = opasnost; opravičen = opravljan; splošno = općenito; zelo = vrlo; bistven = bitan; pogoj = uvijet; preudariti = premisliti; občan = građanin; rudeč = crven; srajca = košulja; krilo = suknja; skušnja = pokus; strup = otrov; vendarle = ipak; pezd(it) = teret; zgruditi se = srušiti se; hkratu = istodobno; panoga tel. vaj = grana tjel. vježbi; orodje = sprava; segati = protezati se.

Dr. F. R.

Dr. Josip Scheiner

(K njegovim 60 letnici).

Sokolstvo praznuje v letošnjem letu 60-letni jubilej svojega ljubljene staroste, neutrudno delavnega br. dr. Josipa Scheinera. Njegov jubilej ni samo praznik češkega Sokolstva, temveč vsega slovanskega Sokolstva.

Dr. Josip Scheiner se je rodil 21. septembra l. 1861. v Benešovu, južno od Prage. Ravno tam je tudi dovršil ljudsko šolo ter prve razrede gimnazije, katero je dovršil v Pragi, kjer se je tudi vpisal na češko vseučiteljsko in se posvetil pravniki študiju. Leta 1884. je končal svoje pravniške študije in bil v l. 1889. proglašen doktorjem prava. Posvetil se je odvetniškemu stanu ter je postal l. 1894. samostojen odvetnik v Pragi. Že kot dijak je telovadil v Tyršovem zavodu, ko je pa prišel na vseučiteljsko je postal najboljši Tyršov učenec, kateremu je učitelj posvečal posebno pozornost. Že l. 1882, ga je Tyrš vzel v redakcijo časopisa „Sokol“, katero je po Tyršovi smrti sam prevzel. L. 1884. je bil sprejet v vaditeljski zbor praškega Sokola, kjer je vstrajno deloval celih 10 let. Vsled njegovega neumornega delovanja je bil imenovan častnim članom tega vaditeljskega zbora. Kot član vaditeljskega zbora je bil v l. 1884. izbran za Tyršovega pobočnika. Toda še isto leto je razušila neizprosna usoda neutrudljivega učitelja in marljivega učenca. Dr. Tyrš se

je ponesrečil na Tirolskem v Oetzu, ker je našel v ledenih valovih reke Aache svojo smrt. Ko je prišla ta grozna vest v Prago, je poslal praški Sokol Scheinerja na kraj nesreče, da poišče truplo ponesrečenca in ga pripelje v Prago. Scheiner je vestno izpolnil svojo nalogo in bridko je bilo slovo od ljubljene učitelja. V l. 1888. je prevzel uredništvo časopisa „Sokol“, katero je vodil do današnjega dne. V l. 1887. je bil tajnik slavnostnega

Dr. Josip Scheiner.

odborništva za vsesokolski zlet. Od tedaj je sodeloval pri vseh važnejših pojavih v Sokolstvu. Ustanovitev Češke Obce Sokolske v l. 1889. je njegovo delo, kakor tudi sestava pravil. Takoj na ustanovnem občnem zboru Češke Obce Sokolske l. 1889. je bil izvoljen v predsedstvo, kjer je prevzel tajniške posle. V l. 1890. je bil izvoljen za tajnika praškega Sokola, eno leto pozneje mu je bilo povjereno tajništvo II. vsesokolskega zleta v Pragi. Isto tako je bil izabran za tajnika slavnostnega odbora pri III. vse-

sokolskem zletu l. 1895. Vsled svoje neumorne delavnosti je bil izvoljen v odbore raznih drugih kulturnih društev, kjer je zavzemal vedno odlično mesto. L. 1896. je na novo organiziral vzlic vsem zaprekam od strani avstrijskih vlad Zvezo Češko-slovanškega Sokolstva. Scheiner je bil določen za Zveznega tajnika. Izdelal je tudi vzorna pravila za društva in župe.

Ko se je priredila l. 1895. Češko-slovenska narodnospisna razstava, je bil tudi Scheiner izvoljen v razstavni odbor. L. 1898. je sodeloval pri ustanovitvi Slovanskega Kluba v Pragi, bil je v začetku tajnik, od l. 1901. pa njegov predsednik. Palackega slavje l. 1899. je dobilo po njegovem prizadevanju vseslovanski značaj. L. 1899. je bil izvoljen za starosto praškega Sokola. L. 1900. se je udeležil Puškinove slavnosti v Petrogradu. L. 1901. je prevzel mesto podstaroste v slavnostnem oboru za IV. vsesokolski zlet v Pragi in je bil za svoje zasluge odlikovan z medaljo Češke Obce Sokolske. L. 1904. je postal starosta Češke Obce Sokolske, ki je sedaj združila pod svojim okriljem vse sokolske organizacije, ki so prej tvorile Zvezo Čehoslovaškega Sokolstva. Tako je postala Češka Obec Sokolska središče vsega češkega Sokolstva. Scheiner pa odločilen vodnik vsega sokolskega gibanja. V. l. 1907. je predsedoval Scheiner impozantnemu V. vsesokolskemu zletu v Pragi. L. 1908. je bil imenovan za častnika francoske častne legije in je bil izvoljen za starosto „Vseslovanske Sokolske Zveze“, katere organizacija je tudi njegovo delo.

Kot pravnik strokovnjak je bil Scheiner sotrudnik „Pravnika“ in „Pravniških razgledov“ ter je urejeval „Pregled odločb najvišjeha sodnega odbora“, poleg tega je pa bil še sotrudnik raznih drugih listov in zbornikov. Predvsem pa je Scheiner bil in ostal Sokol. V svojem članku „Moj credo“ je jasno izpovedal: „Predvsem sem Sokol. Verujem trdno in neomajno v nravno vrednost in silo sokolske stvari, zrem v njej neusahljiv vir naše življenske moči in odpornosti v težkem boju za naš obstanek, preverjen sem, da ta, če tudi morda le polagoma, toda gotovo zavzame in utrdi vsa do sedaj neobdelana češka tla“. Kot Sokol je vedno vestno izpolnjeval vse sokolske naloge in z svojo energijo in marljivostjo si je pridobil za sokolsko stvar nevenljive zasluge.

Z besedo in s peresom je razlagal in širil idejo svojega velikega učitelja in z neutrudljivo marljivostjo je izvedel velike načrte Tyrša. Z močno roko vodi Sokolstvo od zmage do zmage

in vzlic vsem zaprekam in vsem nasprotstvom, ki so se pojavljala med slovanskimi narodi je vstvaril Vseslovansko Zvezo Sokolstva, katero je sicer razbila vojska, za katero je pa začel takoj po prevratu delovati z vso mu prirojeno žilavostjo.

Češko Sokolstvo se je pod njegovim vodstvom mogočno dvignilo ter je postalo največja i najvažnejša narodna organizacija češkega naroda. Scheiner pa je težil za tem, da združi sokolske organizacije vseh slovanskih plemen v enotnem sokolskem taboru. V to svrhu je prepotoval vse slovanske pokrajine, hitel je od kraja v kraj ter povsod zasejal seme sokolske ideje. Tako ga vidimo prvič že l. 1892. v Lvovu, kjer na čelu čeških junaških Sokolov zaštopa odbor ČOS. Dve leti pozneje se je mudil s češkim sokolskim odposlanstvom v Ljubljani, od koder je nadaljeval svojo agitačno potovanje v Postojno, Gorico in Trst. Leta 1896. je bil s češkimi Sokoli na zletu poljskega Sokolstva v Krakovu in istotako se je mudil med poljskim Sokolstvom l. 1903. in 1910. Iskrena ljubezen do Jugoslovenskega naroda ga je ponovno privedla med naše Sokolstvo in skoro ni minulo leto, da nebi bival Scheiner med nami. Kakor že omenjeno se je mudil med Slovenci v Ljubljani l. 1894., od koder je nadaljeval potovanje v Postojno, Gorico in Trst. L. 1904. je obiskal na čelu mnogobrojnih čeških sokolskih čet II. vsesokolski zlet v Ljubljani. Na tem zletu je krasno označil poslanstvo Sokolstva v Slovanstvu z besedami: „Sokolska ideja se povznaša k visokemu cilju povzdige vsega Slovanstva, z nalogo, iz mehke, ponižne duše slovanske stvoriti silen značaj, neomahljiv in zmožen vsega odpora“. V naslednjih letih se je udeležil z češkimi Sokoli 30-letnice zagrebskega Sokola l. 1905., l. 1906. pa I. zleta hrvaškega Sokolstva v Zagrebu, po katerem je nastopil svojo znamenito agitačno potovanje po Črni Gori. Leta 1907. je bil na agitačnem potovanju v Beogradu in v Ruščuku pri bolgarskih Junakih. Leta 1908. je bil zopet v Beogradu, ker je deloval za združenje srbskih telovadnih društev Dušan Silni s srbskimi sokolskimi društvi. Tri leta kasneje ga dobimo zopet na slovanskem jugu v Zofiji in Beogradu. Razen teh oficijelnih zletov je pohitel tudi drugače na jug, da naveže čim najožje stike med jugoslovenskim in češkim Sokolstvom. Po prevratu je prihitel v l. 1919. v Ljubljano, ker se je v smislu dogovorov na vsesokolskem zletu v Pragi ustanovila Češko-slovaška-jugoslovenska Sokolska Zveza, l. 1921. se je pa zopet

udeležil načelu številne deputacije Sokolstva II. pokrajinskega Jugoslovenskega Sokolskega Saveza v Osijeku. Leta 1909. je vodil odpravo ČOS v Ameriko, kjer je propagiral med nezdruženimi sokolskimi organizacijami združitve v enotno skupino, kar se mu je posrečilo.

Toda ne samo pri slovanskih, tudi pri neslovanskih narodih, pred vsem kulturnim svetom je hotel uveljaviti Scheiner Sokolstvo in sokolski telovadni sestav. Že kot urednik Sokola je navezal stike z Francoskimi gimnasti in tako sklenil stik Čehov s Francozi in položil temelj spoznavanja Čehov z inorodci. Temu prvemu koraku je sledila cela vrsta slavnosti, katerih se je udeleževalo češko Sokolstvo pod vodstvom svojega staroste. Tako se je udeležil zletov francoskih gimnastov l. 1895. v Perigeux, l. 1901. v Nizzi, l. 1902. v Mansu, l. 1904. v Arrasu, l. 1906. v Tourcoingu in končno l. 1908. velike slavnosti gimnastov o priliki proslave 35-letnice obstoja Unie gimnastov v Parizu, ob kateri priliki je bil imenovan za časnika francoske častne legije. Leta 1921. je vodil češko Sokolstvo v Lille, kjer je doseglo češko Sokolstvo v tekmi prvo darilo.

Razven tega se je udeležil Scheiner kot zastopnik češkega Sokolstva sledečih zletov: l. 1897. v Bruselu v Belgiji, ob kateri priliki je pristopila ČOS Mednarodni Zvezi telovadnih organizacij, v katero je bil imenovan kot zastopnik ČOS dr. Scheiner, Leta 1903. se je udeležil zleta v Antverpu, kjer je priredil razstavo sokolskih publikacij in fotografij. Leta 1900. se je udeležil zleta švicarskih gimnastov v Chaux de Fonds in l. 1906. v Bernu. Pri tej priliki se je vršila tudi seja mednarodne Zveze telovadnih organizacij, pri kateri priliki je Scheiner dosegel, da se je vršila mednarodna tekma ob vsesokolskem zletu v Pragi. Leta 1907. se je udeležil zleta i taljanskih gimnastov v Benetkah in l. 1911. v Turinu. Leta 1909. je vodil češko Sokolstvo k mednarodni tekmi v Luxenburg in l. 1910. v London.

Častno ime si je pridobil Scheiner tudi na sokolskem literarnem polju. Četrtoletja izhaja pod njegovim uredništvom vodilni sokolski organ „Sokol“. Nad sto člankov, organizacijske in splošne telovadne in sokolske vsebine je poteklo izpod njegovega peresa in nebroj zapiskov. Največ zaslug si je pridobil za razširjenje znamenitih Tyršovih spisov.

Ob 60-letnici je dr. Scheiner še zdrav in krepak sokolski delavec, še vedno enako svež in vedno poln novih misli in načrtov, v svojem jeklenem značaju neomahljiv. Ob njegovi 60-letnici se ga s ponosom in hvaležnostjo v srcih spominja Jugoslovensko Sokolstvo z iskreno željo, da bi še dolgo vrsto let zdrav in krepak starostoval našemu Sokolstvu, zlasti pa, da bi doživel zopet njegovo najiskrenejšo željo, da združi še enkrat pod sokolskim praporom celokupno slovansko Sokolstvo.

Z d r a v o !

Пабирци са жупског слета у Загребу

Коликогод се буде писало о овом слету, све ће бити премало, толики успех и важност је његова. Наш одлични брат Кушчер добро је рекао, када смо се враћали из Максимира: „Прапци слетови заостају по вредности и замапају далеко иза овога слета. Овим даном настаје нова епоха за наше Соколство“. Нама, који смо тамо били и видели све, непотребује коментара тим ријечима, разумијемо их и свима нама из душе извиру.

Ви који нисте били тамо, знајте, да је нашу поворку пратило до Максимира око три хиљаде наших југословенских војника. И те три хиљаде враћале су се иза слета не више као војници у обичајном схваћању те ријечи, него као одушевљени соколови, нови поборници те велике идеје.

Сада разумијете замашај тога слета.

Са Зрињевца полазио је аутомобил за аутомобилима ситне школске дјеце у Максимиру. Као кита најдивнијег цвијека сјала се од весеља невина лица, свијетле, бијеле хаљинице и ручице са југословенским заставицама. И та нада наша наступа на вјежбалиште:

„Здрaво Соколићи, здравo Соколице“, ријеч кратка, а чудотворна, одушевљава и те најљепшије и најчистије за велику идеју соколску.

И све то велико, што се одиграло на вјежбалишту, попут дивске, незадрживе бујице, проваљивало је преко дрвене ограде гдје је опћинство сједило, пењало се уз столце до врха трибина и урнебесни повиси и пљескање придружило се новом, великом триумфу соколске идеје . . .

Најуспјелија тачка у сваком погледу била је: вјежбе пјешадиске подофицирске школе у војној опреми. Ко је лани био на Мариборском слету и тамо гледао Мурников „Напреј“, добио је сличан утисак, што се експатности, запта, одсјечности тиче. К тому је бр.

Мурник имао све саме гардисте Љубљанског сокола. Наше Соколство може њихов наступ, извађање, ступање узети за узор својим наступима.

Али оно највеће и оно боговско било је њихово држање. Ја има да сам преко 25 година на соколском пољу и видјех доста слетова и наступа, али тога још не видјех. То је била инкарнација физичке снаге, самосвјести горде, ничеса се не бојеће младости. И онај вихор одушевљења са стране гледалаца је само поджигаво ту силну енергију до њезиног кулмена, који је био постигнут, када су оно они у мимоходу иза свршене вјежбе пролазили вјежбалиштем. То је било гвожђе које је ступало, а оне њихове искреће се очи одавале су доста јасно оно велико, што се у њиховој души вршило. Идеја соколска славила је овај час велико славље, јер тим часом добила је 400 важних поборника у своје редове, који ће њу и љубав до ове отаџбине замијети и замијетити у редове оних, који су у првом реду одлучујући и позвани за њезину одбрану.

Као што су се у тој тачки питомци добро исказали, исто тако добри су били војници у „вјежбама ослобођења и уједињења“. У средини били су соколови, а са крајева војници. Интересантно је било какво ће бити извађање једних, а како других. Не само да војници нису заостали за соколима, него су као цјелина били боље извјежбани него соколови.

У задњој тачки наступа преко 2000 војника и 200 соколова у простим жупским вјежбама. Соколови измјешани међу војском и велики број њихов побуђује поново буру одушевљења међу општинством. Иза добро успјелог извађања пролзе опет у мимоходу чете војника и сокола међу раздрагане гледаоце. Али још су раздраганији наши војници над тако братским излијевима наклоности.

*

На једну тачку програма треба се посебно обратити и нагласити њезину важност. Била је то 4. тачка: просте вјежбе средњошколске мушке омладине. Ове вјежбе биле су физиолошки добро састављене. То је нешто што се код нас веома ријетко види. Ми сваке године имамо за јавне наступе по једну, двије врсти прости вјежби и њих се највише времена вјежба. Имају ли ове своју физиолошку вриједност и организам ће од њих користити имати, иначе не. Наш технички одбор мора то узети у обзир и у будуће нека се код састављања прости вјежби сврати поворност на физиолошке вредноте.

Друга важна тачка, услјед краткоће времена, одпала је: Игре средњошколске омладине. Грехота. Игре су важан фактор код тјелесног одгоја растуће дјеце. Јесу ли ове биле добро извађане, јер би се наши предњаци, особито из околних мјеста, могли упозорени, много окористити.

С. Врдољак.

ПРАВИЛА

Југославенске Соколске Матице у Љубљани регистроване задруге с омеђеним јамством.

I. Твртка и седиште задруге.

§ 1. Твртка се задруге називље Југославенска Соколска Матица у Љубљани, регистрована задруга с омеђеним јамством.

Задруга има своје седиште у Љубљани.

II. Предмет подужећа.

§ 2. Задруга је установљена на неодређено време. Безина је задаћа, да поспешује господарску корист задружника издавањем периодичних листова, књига, брошура, музикалија, уметнина, изаршивањем графично-артистичног обрта те накладом и продајом сваковрсних књига. Потребни капитал, за постигнуће тог циља, састоји се од задружних удела, те у потребитом размеру из зајмова. Задруга ће у главном издавати дела својих задружника и вршиће друга задружна дела у првом реду по задружницима.

III. Почетак и крај задружништва.

§ 3. У задругу се примају физичне и правне особе, које се морају обавезати с погодбама. Број је задружника неомеђен и задружници морају бити способни, да помажу задружним сврхама.

§ 4. Тко жели приступити, мора се јавити код управног већа, које дозвољава или не дозвољава приступ. — Пријем задружника добива правну моћ тек онда, када је задружник потписао писмену приступницу и платио читав један задружни удео. Управно веће сме осим тога захтевати од сваког члана, који је ступио, уписнину. Висину уписнине одлучује управно веће по својој вољи.

§ 5. Када је правомоћно примљен, прими задружник писмену легитимацију. Та легитимација садржава:

а) Точно име и наслов задружника;

б) Потврду уписа у именик задружника; и

ц) Потврду да је платио удео и уписнину при приступу у задругу.

§ 6. Управно веће сме искључити члана из задруге, ако на који му драго начин подкопава добар глас или кредит задруге, или одаје тајне задружнога подужећа. Задружник губи чланство такође у следећим околностима:

1. Ако је изгубио ради злодела или преступка општинско право гласања.

2. Ако је доспио у конкурс или под штитништво.

3. Ако умре, или не испуњује погодбу под § 6. задњи ставак.

4. Ако га се искључи из соколског друштва.

§ 7. Тко жели својевољно иступити из задруге, мора јавити иступ до конца новембра писмено управном већу и захтевати потврду иступа.

Иступ пак вреди тек почетком следеће године.

Удео члана, који је иступио, исплаћује се тек иза пословне године, у којој је извршен испуст.

IV. Задружни удели.

§ 8. Сваки поједини задружник мора платити један задружни удео и износу од К 100.— (сто круна). Удео треба платити одмах у готовом при задружној благајни, или пак на другом месту, где одлучи управно веће. — Водство задруге може пазимно дозволити плаћање задружног удела у сталним месечним оброцима по К 10.— на удео.

Ако задружник није платио потпуни удео редовито у десет месечних obroка, водство га опомене, да употпуни свој удео. Ако задружник успркос тому не плати у току двају даљњих месеца заостале obroке, водство сме одредити, да оброци, који су већ плаћени, припадну закладном фонду, у којем случају губи дотични задружник права и дужности члана.

Удели се укамаћују по закључку свако-годишњег општег збора. Удео се може пренети на другу особу, особито на баштинике умрлог задружника, али дозволом управног већа.

V. Савез задружника.

§ 9. Савез задружника је омеђен у смислу закона дне 9. априла 1873. држ. зак. бр. 70 по члану § 10. правила.

§ 10. Ако задруга западне у конкурс или ликвидира, јамчи сваки задружник за њезине обавезе не само својим уделима, него такођер и са даљним (једнократном свотом) једнократним доприносом, за време, одлучено у § 7., ставак 3.

VI. Биланса (актива и пасива).

§ 11. Концем сваке пословне године, која иде од 1. јануара до 31. децембра, закључи управно веће рачуне и састави билансу, на следећи начин:

а) У активу упише се новац у готовом, друге покретнине и непокретнине; и

б) У пасиву упишу се задружни удели задруге, задружни дугови и резервна заклада. Разлика између активе и пасиве чини чисти добитак дотичне године.

§ 12. Чисти добитак иде по одбиту камата удела у резервни фонд, на који немају ни активни чланови, ни они који су иступили, у никаквом случају, никакво право.

§ 13. Ако има дефицита, а не може се покрити правилним дохотцима пословне године, покрије се из резервног фонда, ако таквог фонда нема, или ако не достаје, сеже се за задружним иметком коначно за задружним уделима; ако ни то не задостаје, раздели се покриће онога што фали (дефицита) међу задружнике по мери њихове законите солидарне обавезе, али скупа само до висине једнократних задружних удела.

Евентуални део задружних удела, који се узео за покриће мања, дужни су чланови одмах надопунити.

§ 14. Рачуне и билансу предлаже управно веће увек 14 дана пред (обичним) редовитим општим збором надзорству на преглед. Одобрењу рачуна и биланса одлучује општи збор.

VII. Управа и водство задруге.

§ 15. Задруга оправља своје послове самостално уз суделовање задружника. Незини су органи:

1. Управно веће; 2. Чиновници и друго особље; 3. Општи збор; и 4. Надзорство.

1. Управно веће.

§ 16. Управни одбор се састоји од председника, његова заменика, тајника и благајника и једнога до пет чланова, које изабере општи збор с апсолутном већином, за време од три године међу задружницима, те од три заступника старешинства Југославенског Соколског Савеза. Њихова је легитимација дотични записник гласања на општем збору. Члана се управног већа обзави одмах по избору за упис у задружни регистар; као доказ избора предложи се гласачки записник, који мора бити потписан од председника збора и двају задружника.

§ 17. Управно је веће водство задруге у смислу § 15. закона дне 9. априла 1878. држ. зак. бр. 70 са свим, у том закону, назначеним правима и дужностима. Управно веће потписује у име задруге на тај начин, да се потпише председник и још један члан управног већа под именом задружне тврдке.

§ 18. Управно веће решава на седницама, ствари које сежу у његов делокруг; седнице води председник а мора бити на истима присутна надполовична већина одборника, е да закључци буду ваљани. Одлучује се апсолутном већином гласова. Кад је број гласова једнак, одлучује мњење председника.

Заступник старешинства има право приговора проти закључку задруге, који мора бити још потврђен од старешинства.

Од сваке се седнице управног већа састави записник, којег потпишу сви начосни.

§ 19. Ако је поједини управни већник стално задржан, акоступи или умре, управно веће надопуни место привремено допдућег општег збора, закључком скупне седнице са надзорством. Управно веће пак мора да надзире и скрби, да се нови управни већник одмах упише у задружни регистар. Такви се привремени управни већник легитимира са записником скупне седнице. Скупне седнице су ваљане, ако је присутна надполовична већина управног већа и надзорства. Скупне седнице води председник управног већа.

§ 20. Управно се веће и свакога појединог управног већника може и пре истека пословне године одстранити и надоместити и другим, ако то захлева општи збор.

§ 21. Председник управног већа води задругу, вани је репрезентира и заступа судно и несудно, сазивље седнице управног већа и извршује његове закључке. Писма и улоге, којима задруга не пада у ниједну обавезу, потписује сам председник.

Председник се сам мора уверити свака три месеца о благајничком стању; ако пађе неред, мора одмах да предузме, што му се чини потребним и мора о томе обзнанити управно веће.

Сам председник пак не може преузимати за задругу погодбених обавеза. За то је потребит закључак управног већа односно на обавезе задруге вани формални потпис тврдке у смислу § 17.

2. Чиновници и други намештеници.

§ 22. Управно веће намешта чиновнике и друге намештенике, одлучује о њиховом делокругу и одређује им плаће. У осталом гледе задружних службеника вреди одредбе § 26. закона 9. априла 1873. држ. зак. бр. 73. Сви се службеници (чиновници и други) легитимирају писменим декретом, што приме код именовања, односно писменим овлаштењем, које означаује њихово евентуално право, да вани заступају задругу.

3. Општи збор.

§ 23. Редовити се општи збор сазивље једном на годину и то увек до 15. јунија. Изванредни се општи збор сазивље, ако се управном већу или надзорству чини потребитим, или ако то захтевз од управног већа трећина задружника у посебној изјави с изричито наведеним предметима саветовања или одлучивања.

Дан, сат, место и дневни ред општег збора објави се увек 14 дана пре у уреду с изложеним позивом и огласом у Соколом Гласнику.

§ 24. Делокруг општег збора јесте:

1. Промена правила;
2. Распуст и ликвидација задруге;
3. Потврда годишњих рачуна и билансе;
4. Избори управног већа и надзорства;
5. Одстрањивање управног већа и надзорства;
6. Одлучивање висине повчаних удела; и
7. Читање поруке ревизора.

§ 25. На општем збору има сваки задружник један глас, а не пази се на број удела. Задружник, који не присуствује општем збору, може заступати други задружник на подлози писменог овлаштења, а поједини може дати за себе и као овлаштен, највише пет гласова.

§ 26. Општем збору сме присуствовати сваки задружник. Јуридичне особе присуствују општем збору по својим вођама или овлашћеним одборницима.

§ 27. Општи је збор правоваљан, ако је заступана барем $\frac{1}{5}$ свих задружника. Ако их није толико, држи се по сата после на истом месту и истим распоредом други општи збор, који је правоваљан без

обзира на број присутних. Одлучује се надполовичном већином право-моћних гласова; код једнаких гласова одлучује председник.

Ако се одлучује о распусту задруге, општи је збор правоваљан ако су заступане барем $\frac{2}{3}$ задружника. Да закључак буде ваљан, треба да гласује барем $\frac{3}{4}$ правомоћних гласова за распуст.

Ако при таквом општем збору није заступано $\frac{2}{3}$ задружника, сазивље се у року од три седмице други општи збор, који одлучује без обзира на број присутних са $\frac{3}{4}$. Начин гласања одлучује председник.

§ 28. Општем збору председа председник управног већа и именује записничара.

Сваки се, за гласовање, правомоћни присутни запише поименце у записник и то с ознаком наслова своје правомоћности. Председник води збороване, одлучује о распореду и начину гласања, и у међама дневног реда такођер о распореду предлога.

Председник пак мора одредити гласање листићима ако то захтева један присутни задружник.

Гласа се „per acclamationem“ ако су у томе сагласни сви присутни.

§ 29. О општем се збору састави записник, којег потпишу председник, записничар и још два задружника као овероватељи.

Закључци се општега збора упишу у посебну књигу.

4. Надзорство.

§ 30. Надзорство се састоји од 3—5 чланова, које изабере општи збор за време од 3 године, међу задружницима, који нису чланови управног већа.

Надзорство изабере из своје средине председника и друге функционаре и одлучује о свом пословном реду. Одлучује се надполовичном већином гласова.

Председник суделује код гласања и код једнаких гласова одлучује његово мњење.

Е да надзорство може стварати закључке, треба да буду дозвани сви чланови, а мора их се одазвати надполовична већина. Седнице сазива председник надзорства.

О седници се састави записник, којег потпишу сви назочни. Делокруг надзорства означаје § 24. и 25. зак. 9. априла 1873. држ. зак. бр. 70.

VIII. Разгласи задруге.

§ 31. Задруга обавља своје разгласе, тиме што их излаже на табли у задружној писарни. Ако се водству чини zgodним, обавешћује задружнике такођер препорученим писмом.

IX. Задружно пословање.

§ 32. Управно веће врши само или по својим чиновницима у смислу одредбе § 26. зак. од 9. априла 1873. држ. зак. бр. 70. све задружне послове, што нису изричито придржани општем збору.

Управно веће управља:

- a) Покретницама и непокретницама задруге;
- б) Склапа погодбе за задругу са намештеним особљем;
- ц) Води техничку и трговачку страну задруге; и
- д) Опскрбљује задругу новцем, оправом, стројевима, спровинама и другим потребитим, осим непокретницама којих набавља, управа и хипотекарна обавеза је придржана одлукама општег збора.

§ 33. Пословни, службени и дисциплинарни ред саставља управно веће. Сви службеници задруге непосредно су подређени председнику управног већа.

§ 34. Задружне се књиге воде по одредбама трговачког права.

§ 35. Концем пословне године закључи управно веће књиге и рачуне и састави годишње рачуне, који опсежу:

1. Све дохотке и расходе пословне године (рачун промета);
2. Рачун добитка и губитка; и
3. Рачун билансе.

X. Коначне одлуке.

§ 36. За све, што у тим правилима није особито прописано, вреде прописи задружног закона од 9. априла 1873. држ. зак. бр. 70.

§ 37. У сврху извршавања облигаторичних ревизија у смислу закона од 10. јунија 1903. држ. зак. бр. 133., задруга ступа у „Савез словенских задруга у Љубљани р. з. в. о. з.“.

Примедба. За стил и језик састава уредништво не преузима одговорност.

Sokol u Vukovaru

Bratu uredniku

„Sokolskog Glasnika“

u Zagrebu.

Ovih dana stigao mi je list od jednog brata sokola koji se nalazi na studijama u Njemačkoj. Iz sledećeg moći ćeš razabrati Ti i sva braća Sokoli kako je German željan naše Sokolske krvi! Piše mi sledeće:

Dragi brate!

Došao je i za mene čas kušnje, jer mi je moja nacionalna svjest duboko pouzdana. Kada ste Vi braćo Sokoli na pokrajinskom sokolskom sletu u Osijeku klicali sokolskoj ideji, niste slutili, da Vam jedan brat daleko u tudjini gorka poniženja primati mora. — 26. VI. 1921. ostati će mi u vječnoj uspomeni u noći naime istoga dana išao sam kući sa nekog koncerta. Pred koncertnom zgradom dočekame rulja austrijanaca. Razabrao sam, da su prepoznali na meni znak „Sokolski“ kojeg sam ovdje u Njemačkoj ponosno nosio — još ponosnije mogao bi

kod kuće. Zahtjevali su, da ga skinem učinio sam to jer sam se sili pokoriti morao. No nije im bilo dosta upoznali su na meni sokolski znak, a po njemu u meni „Sokola“ — Slavena, a toga se mora zatrti — uništiti. I bijesna rulja navali. Rulja Germana na jednog Sokola — Slavena. Šake i štapovi padali su po mojim grudima i licu, stajao sam medju njima ponosan što trpim Sokolstva radi. Jedna toljaga shvati me po sljepočici i ja padnem kao snop. Valda su se sada malo nasitili svoje crne germanske — krvoločne duše — jer su se razišli. Stvar sam predao sudu, nadajući se bar nekakve zadovoljštine. Dragi brate, pozdravi mi svu braću i sestre i reci im neka se ponose što su Sokoli. Nijemac vidi u Sokolu silnu nacionalnu svijest i snagu — za to ga i mrzi — a mrzi ga, jer ga se boji! Samo u zajedničkom Sokolstvu i Sokolskom radu spas je svih Slavena. Zato braćo zaboravite Vi kod kuće sve kućne razmirice. Jer u jedinstvu je naša snaga i ako u tom ustrajemo — biti će nam naš Sokolski rad slavom ovjenčan. Zdravo!

Tvoj brat *Gustika Halas.*

Šta bi ti junaci i bojdzije rekle, da se njima kojem šta slično ovdje dogodi?
„Sokol“ iz Vukovara.

MINISTARSTVO PROSVETE

KRALJEVINE SRBA, HRVATA I SLOVENACA

Odelenje za srednju naštavu

SNBr. 5885.

22. aprila 1921. god.

u Beogradu.

RASPIS

Direktorima srednjih škola i realaka, Upraviteljima učiteljskih škola.

Sa nastupanjem prolećnih dana, stvara se i mogućnost, da se časovi telesnog vežbanja uspešno održavaju u prirodi, na svetlosti i na svežem vazduhu. Na taj način ima da se nadoknadi sve što usled zimskog vremena nije bilo moguće izvoditi u pogledu korisnog telesnog vežbanja.

Da bi se ova nastava jednoobrazno i što uspešnije po svim školama mogla vršiti naredjujem:

1) Da se u svakoj školi udesi letnje vežbalište u koliko to sadašnja sredstva i prilike škole dopuštaju. U glavnome, na ovom vežbalištu ne treba da bude prašine.

2) Da se na letnjem vežbalištu izvode sve vežbe koje su učenicima u pogledu zdravlja i pravilnog, lepog razvijanja tela što više korisne.

3) Da u slučaju neugodnog vremena (kiše, jakih vetrova, blata), škole koje imaju dvorane za telesno vežbanje vrše nastavu u njima. —

Škole koje nemaju dvorane za to, da održavaju časove telesnog vežbanja u učionicama po zimskom rasporedu (Raspis Ministarstva Prosvete SNBr. 14021 od 4. X. 1920. god.).

4) Da se izbor vežbi vrši prema obrascu a prema sredstvima (spravama) sa kojima škola raspolaže i prema ostalim mestnim prilikama u kojima se škola nalazi.

Obrazac (podela) sokolskog sistema:

Odeljci	Razredi	Grane	Vrste	Osnovci
I. Vežbanje bez sprava.	1) Hodanje, trčeći korak, trčanje. 2) Proste vežbe. 3) Strojve vežbe.	{ a) čisto proste vežbe. b) različnosti. { a) čisto vežbe u stroju. b) nastupanja (kola).		
II. Vežbanje spravama.	1) Vežbanje sa spravama. 2) Vežbanje na spravama.	a) vežbe sa teretom razne težine do 50 kg. b) vežbe sa djućima, sa palicama, sa dugim motkama, sa buzdovanima, sa zastavicama, sa lukovima, obručima, sa kopljima, sa puškama i t. d. c) bacanje kamena, koplja, disksosa, gvozdene lopte, lopte od kože, čekića. d) vežbe na jarcu, stolu, konju. e) na razboju, vratilu, krugovima, visećem vratilu. f) na kolovrtu, ljuljaški, na lestvicama. g) puzanje na motkama i užetu. h) na gredama, na stalkama. i) skokovi: 1) <i>prosti</i> i sa motkom: u daljinu, u visinu -- u dubinu; 2) <i>mešoviti</i> : na spravama i prekoraznih prepreka; 3) vežbe sa vijačom, kratkom i dugačkom. g) vežlanje, - plivanje, klizanje, na ledu i skisanjkanje.	1) Visak 2) Potpor 3) Sed 4) Prelaz rukama 5) Nijanje 6) Okreti 7) Prevlačenja 8) Izvlačenja 9) Provlačenja bez dodira 10) Obrtanja 11) Metanje 12) Izdržanja	U ovu rubriku dolaze pojedini osnovci sviju grana i vrsta vežbanja, koji zbog velike množine ne mogu se navoditi.
III. Vežbe ukupne.		a) čisto skupine -- kola. b) narodne i gimnastičke igre: sa spravama i bez sprava -- razne zabavne utakmice.		
IV. Ubojničke vežbe,		a) otpori (prosti i pomoću otpornih palica, nadvlačenje prosto i sa užetom, motkom). b) Rvanje (škola). c) Boksanje (škola). d) Borenje.		

Prema obrascu izbor grana i vrsta vežbanja ima da bude ovakav:

I.

ZA I.—IV. RAZRED.

1) Vežbe bez sprava:

Strojave vežbe — hodanje — trčeci korak — trčanje — proste vežbe — različnosti — slikovito nastupanje (kola) — plivanje.

2) Vežbe sa spravama:

Vežbe: sa kratkim drvenim (ili gvozdenim) palicama — sa dugim motkama — sa lakim djućicama — sa buzdovanima — sa zastavicama — sa lukovima i obručima — i sa drugim zgodnim spravama.

Nadvlačenje: a) rukama,
b) užetom.

Vežbe sa vijačom: a) kratkom,
b) dugačkom.

Bacanje: lopte, napunjene plutom, i bacanje lakog kamena (prema snazi učenika).

3) Vežbe na spravama:

Vežbe: na ljujaški — na kolovrtu — na krugovima — na vratilu — na spravama za puzanje (motke, uže) — na lestvicama — na gredama — na razboju — konju — jarcu — stolu — na stalkama.

Skok: a) u daljinu { pripremne vežbe za skok. Pravilno skakanje iz mesta: osnovni stav za skok — letenje — doskok. — Pravilno skakanje iz zaleta, — vežbanje zaleta, letenja, odbacivanja i doskoka. Više gledati na te osobine skoka, nego zahtevati sportske rezultate skoka bez lepote i vrednosti.

Vežbe za zim u: klizanje na ledu — sanjkanje.

4) Ukupne vežbe:

Igre: a) narodne — kola,
b) gimnastičke i sa spravama.

Skupine: a) proste,
b) sa spravama, { ravne i u krugu.
c) na spravama,

Utakmice: u igrama — u nadvlačenju — prenošenjem raznih predmeta — u trčanju — u skakanju i u drugim zgodnim granama vežbanja.

Napomena: Pri vežbanju imenovanih grana i vrsta treba birati jedino osnovne i način koji odgovara čisto vaspitanom pravcu i zadatku telesnog vežbanja, to jest pravilnom razvijanju tela.

Naročito paziti na učenike koji su slabijeg rasta ili koji imaju druge telesne nedostatke koje pažljivim i savesnim vežbanjem treba popravljati.

U I. razredu stepen težine vežbi ima da bude najlakši i treba težiti više živom i korisnom kretanju učenika. Vežbe moraju biti lake, shvatljive.

Od I.—IV. razreda stepen vežbanja, prema potrebi, postepeno razvijati.

Vežbe snage, napora, istrajnosti i štetne izdržljivosti nisu dopuštene.

Vežbe na spravama u potporu izbegavati. Jedino na konju, jarcu, stolu, na gredi, niskom razboju dopušteno je upotrebiti vežbe mešovitog potpora (u klečanju, u čučanju, stajanju na spravi i u manjoj meri u potporu ležećem). Od ostalih vrsta vežbanja treba vežbati samo: visak (u glavnome ležeći i stojeći, mešoviti) sed-prelaz rukama (samo u visku) — nijanjanje (samo u visku) — laka izdržanja (samo u visku) — i okreti u imenovanim vrstama vežbanja.

Nastava telesnog vežbanja vrši se po odeljenjima u kojima su učenici odredjeni po sposobnosti i zajednički sa svima učenicima razreda zajedno. — Za vežbe, po odeljenjima uvek treba odrediti sposobnije i ozbiljnije učenike kao vodnike, koji po nalogu i uputstvima nastavnika vode odeljenja i paze na izvođenje vežbi i na red poverenog im odeljenja.

Naročitu pažnju treba obratiti prirodnom, lepom (živom) dolasku za sprave, skoku na sprave, skoku sa sprava i odlasku od sprava.

Osim toga nastava ima da bude očigledna, primerna. Nastavnik telesnog vežbanja dužan je na prvom mestu da ličnim primerom deluje na učenike i to u svakom pravcu vežbanja, ponašanja i doslednosti.

II.

ZA V.—VI. RAZRED.

Sve grane i vrste vežbi pod I.

Napomene pod I. važe i za ona dva razreda, samo izbor osnovaka, stepen i način vežbanja treba prilagoditi godinama i sposobnosti učenika.

Vežbe snage, napora, istrajnosti uvek još izbegavati. Vežbe u potporu kao i ostale vrste vežbi na spravama samo u manjoj meri dopuštati.

Iz ubojničkih vežbi dodati: otpori i boksovanje i dalje vežbe sa teretom razne težine do 25 kgr. i bacanje gvozdene lopte i skok u dubinu.

III.

ZA VII.—VIII. RAZRED.

Sve grane i vrste vežbi i napomene pod I. i II. i osim toga dodati: vežbe sa kopljima — sa puškama — dizanje tereta razne težine do 50 kgr. — bacanje diskosa, koplja — borenje, hrvanje. — Za leto: veslanje — za zimu: vežbe na ski. Vežbe snage, napora, izdržljivosti kao i vrste vežbi na spravama dopuštene su, u koliko to prethodna sprema i sposobnost učenika dopušta.

OPŠTE NAPOMENE:

1) **Metodika telesnog vežbanja:** Postupak u izvodjenju sviju vežbi ima da bude strogo metodički, za učenike što više zanimljiv i koristan za harmonično razvijanje celoga tela.

2) **Raspored vežbanja:** Vežbe za svaki razred moraju biti sastavljane po naročitom rasporedu vežbanja, koji ima da bude zaseban za vežbanje u dvorani i za svako godišnje doba za vežbalište u prirodi.

Pri sastavljanju treba uzimati u obzir još: svaki pojedini razred, godine, uzrast i sposobnost učenika, sprave sa kojima škola raspolaže i da se na svakom času izvežba celo telo. Osim imenovanoga, svaki raspored za telesno vežbanje mora imati ove karaktere:

Svestranost — praktičnost — zdravstveno vaspitanje — estetika — odbranbenost — uticaje na odlučnost i volju, na um, osećaj i moral.

3) **Estetika:** Pri izboru pojedinih osnovaka vežbanja, paziti na lepotu istih. Svaki ružan pokret ili stav izbegavati. Ubojničke vežbe: hrvanje, boksanje i borenje vežbati samo kao školu i kao vežbe koje imaju svoje korisne osobine i dejstvo u telesnom vežbanju. Grubih napada ne dopuštati.

4) **Telesno vežbanje kao narodno vaspitanje:** Nastava telesnog vežbanja po školama mora biti prožeta voljom rada, lepotom i duhovnim vaspitanjem u narodnom pravcu. Za to je potrebno da nastavnici telesnog vežbanja vode savesnog računa o tome i da stvaraju vežbe uz narodne pripovetke u vezi s narodnom istorijom, pesmom i muzikom. Na taj način sokolsko telesno vežbanje dobiće i svoj jezik.

U opšte dužni su nastavnici da učine sve, da telesno vežbanje bude kod učenika omiljeno; da njima bude kao dnevna, neizbežna potreba i da se ovaj važan, vaspitan predmet narodnog zdravlja uzdigne na stepen, koji mu po pravu pripada i liči prema njegovim moralnim, kulturnim i umetničkim osobinama.

5) **Ženska telesna nastava:** Pošto u telesnom ustrojstvu učenica prema učenicima postoji i pošto se mora uzeti u obzir i razno fiziološko dejstvo, nastavnice telesnog vežbanja ženskih škola moraju biti svesne te razlike i birati samo one grane, vrste i osnovke sokolskog sistema telesnog vežbanja, koje su učenicama potrebne i korisne.

Mnoge vežbe u vezi sa jačim naprezanjem, koje se odlikuju lepotom i korisnošću za muškarce, ne mogu se u istoj meri i stepenu težine upotrebiti za devojke, pa čak i moraju se suzbijati, naročito: teške vežbe na spravama — ubojničke vežbe — bacanje ili dizanje teških predmeta i tome slično.

Treba više paziti i negovati proste vežbe mekanijih pokreta i stavova, lakih poskoka, lepog koračanja (na razni način), lepog držanja tela, okreta, igara, vežbi sa lakim, ugodnim spravama, slikovitog nastupanja i sve ostale vežbe, koje su za devojke zgodnije.

Izvodjenje vežbi, način nastave, sastav rasporeda za vežbanje i sve ostalo vrši se na isti način kao kod muškaraca, samo treba paziti na izbor grana, vrsta i osnovaka telesnog vežbanja.

6) **Javna vežbanja škola i izleti:** Pri kraju školske godine ili prilikom narodno-školskih svečanosti, školskih izleta, svaka škola ima da priredi javno vežbanje učenika. — Raspored, izbor vežbi treba udesiti prema sposobnosti učenika, prema mesnim prilikama i prema sredstvima, sa kojima škola za telesno vežbanje raspolaže.

Nastavnik telesnog vežbanja je dužan da izvede svoje učenike spremne, kako treba, i da izbor pojedinih tačaka i sam tehnički izbor vežbi — odgovara u pogledu zdravlja, estetike, umetnosti, reda i discipline, svestranosti i raznovrsnosti. Skupina pak vežbi ima da predstavlja sve najbolje u pogledu narodnog telesnog vaspitanja i samog sokolskog sistema.

Osim toga, na izletima škola treba da iskoristi svaku priliku i negovati telesno vežbanje naročito: igre — skokove — proste vežbe — trčanje i razne zabavne utakmice u igrama, bacanju kamena, koplja, diskosa i način četničkog vežbanja u prirodi, koji je u sokolski sistem primljen kao korisna grana telesnog vežbanja u prirodi (prilikom izleta).

7) Ova naredba važi za srednje i stručne muške i ženske škole u Kraljevini. Direktorji srednjih, Upravitelji učiteljskih škola i nastavnici telesnog vežbanja neka prime ovo znanju radi daljeg upravljanja i odgovornosti.

Ministar Prosvete,
Sv. Pribićević s. r.

SOKOLSTVO

JUGOSLOVENSKIM UMJETNICIMA

Starješinstvo Jugoslovenskog Sokolskog Saveza raspisuje ovaj natječaj:

I. za umjetnički nacrt plakata za I. Jugoslovenski Svesokolski Slet god. 1922. u Ljubljani.

II. za 6 umjetničkih sokolskih razglednica u bojama.

III. za sletski znak od kovine sa pribadačem (sletska legitimacija).

Ideja neka bude sokolska, a motivi izradjeni u bojama.

Predložene nacрте ocjenjuje naročita komisija. Za najbolje nacрте određene su slijedeće nagrade: za I. 1000 din. i 500 din., za II. 500 din., za III. 1000 din. i 500 dinara.

Starješinstvo si pridržaje pravo, da otkupi ostale nacрте, kojima i ne bude одредјена награда. Nacрте треба послати на обичајан наћин до 15. октобра о. г. на адресу: Југословенски Соколски Савез, Лјубљана, Народни Дом.

*

СОКОЛСТВО У СПОМЕН КРАЉА ПЕТРА

Да се предусретне кривим тумачењима, то Старјешинство Југословенског Соколског Савеза одређује:

I. У почаст успомене великога краља Петра Ослободитеља мора приредити сватко, у Савезу учлањено соколско друштво за све своје чланство жалобну комеморацију, на којој се има одржати спомен-слово о Његовом животу и Његовим борбама за наше национално и државно ослобођење и уједињење. Ова зборовања нека се обаве у соколским друштима.

II. Свакому соколском друштву дано је на слободну вољу, да смије судјеловати свакој официјелној приредби, коју ће области или корпорације приредити у почаст успомене краља Петра и које нису везане на број позваника или властитих чланова.

III. Судјеловање на свим приредбама у цивилном одјелу са соколским знаком.

IV. Ова одредба вриједи за сва Савезна друштва без икаквог другог обавјештења са налогом, да морају соколске жупе тјеком једнога мјесеца иза краљеве смрти извјестити старјешинство о проведби ове одредбе. — Здравло!

Старјешинство Југословенског Соколског Савеза.

ЈУГОСЛОВЕНСКОМ СОКОЛСТВУ!

У Соколству удруженом у Југословенском Соколском Савезу појавила се нека струја, која хоће с политичких разлога порушити јединство Југословенског Соколства и уништити дјело Соколског Сабора у Новом Саду. У ту се сврху израбљују сви жалосни особни спорови у појединим друштвима и жупама, израбљује се моментани политички положај у држави, па се тиме унаша политика у Соколство. Делегати Југословенског Соколског Савеза на главној скупштини у Осијеку наког тријезног расправљања одлучно и с великим одушевљењем отклонили су свако цијепање Југословенског Соколства у племенске савезе те су одлучно нагласили своје југословенско становиште и подједно изјавили, да не признавају у нашој држави никаквога другог Соколства, већ једино оно, које је удружено у Југословенском Соколском Савезу.

Сва пријепорна питања изручила су се судишту Савеза, који све то преиспитује и изрећи ће своју непристрану осуду над свима кривцима.

Старјешинство Југословенскога Соколскога Савеза поновно упорозује сву браћу и сестре на ове закључке главне скупштине, а са позивом, да стоје чврсто на стражи нашега Југословенства, па да се не даду завести по разним политичким агитаторима на чине, који неби били на част њиховом соколском увјерењу.

Одлучно отклањамо свако и најмање уплитање политике у нашу организацију, па ћемо се проти сваком покушају да се унесе политички раздор у соколске редове знати најодлучније борити. Сићушни особни спорови, који ће бити ријешени по суду, не смију бити узроком већих спорова. Стојимо већ у средишту припрема за II. Југословенски Свесоколски Слет, који мора бити сјајна манифестација цјелокупнога Југословенскога Соколства, а истовремено обавит ће се под окриљем Југословенскога Соколскога Савеза утакмица, коју приређује међународни савез гимнастичких организација, гдје чека Соколство часна и уједно тешка задаћа.

С обзиром на наведено позивљемо сву браћу и сестре, да се чврсто окупе око заставе Југословенског Соколског Савеза те онемогуће свако и најмање цијепање наших редова. Сви, који би покушали уништити соколско дјело искључиво су одговорни за све посљедице и њима је намијењен наш неумољиви бој.

Здраво!

Старјешинство Југословенског Соколског Савеза:

Др. Владимир Равнихар
староста.

Др. Рико Фукс
тајник.

JUGOSLOVENSKI SOKOLSKI SAVEZ

Sokolsko društvo v Konjicah je izključilo iz društva Franca Golgranca, stavbenoga mojstra v Konjicah, ker je bil pri občinskih volitvah v Konjicah na klerikalni listi in ker je član orlovskega odseka.

Sokolska župa v Mostaru je izključila iz župe društva Čaplinu, Bileču in Prozor zaradi malomarnosti v poslovanju, ker se vzlic opetovanim pozivom niso odzvala pozivu župe k sokolskem delovanju ter se sploh niso udeleževala niti župnega niti društvenega delovanja.

Sokolsko društvo v Šiški je izključilo sledeče člane: Favai Bruno, dr. Karmauner Robert, Lukežić Ana, Osterman Pepca, Dovgan Ivka in Valenčak Ada.

Sokolska župa Ljubljana I. je na predlog Sokolskega društva Ljubljana I. izključilo člana Raznožnika Martina, uradnika v pokoju iz svojega društva.

Sokolsko društvo v Veliki Kikindi je izključilo dr. Velimira Juga, direktora gimnazije v Veliki Kikindi. Župno Predsedstvo in Savezno Starešinstvo sta izključitev odobrila.

Sokolsko društvo v Bosanskem Šamcu je izključilo iz društva dr. Tihomira Saviča, živinozdravnika, radi nesokolskega ponašanja.

Iz Sokolskega društva v Ivanič-gradu so bili izključeni Franjo Mihun, Vladimir Gold, Milan Kljun in Gjuro Amer, zaradi širenja razdora v Sokolstvu. Župno Predsedstvo in Savezno Starešinstvo sta izključitev odobrila.

СОКОЛСКА ЖУПА БЕОГРАД

Друштва Вршац и Бела Црква. На дан 12. VI. 1921. године соколско друштво у Вршцу заједно са друштвом Беле Цркве одржало је јавно вежбање и то у природи на општинском земљишту, које има да буде летње вежбалиште Вршачког Сокола.

У јутру био је заједнички покушај. Пошто земљиште није још удешено како треба, а после кише, било је на њему блата, овај покушај није могао имати потребног успеха јер је прилепљена на ципелама земља много сметала вежбачима при корачању и при вежбању.

Због несигурног времена није се могло унапред знати нити одредити имали се вежбање одржати у пољу или у дворани. Та неизвесност трајала је до последњег тренутка што је било веома непријатно по саму управу и по општу сврху. Срећом природа прикључила се ипак уз Соколе и у 4 1/4 часа по подне кренула је поворка од соколане кроз град на вежбалиште које се налази близу железничке станице. Поворка, на челу са музиком и уређена по свим одељењима вежбача и вежбачица веома је повољно дејствовала на вршачке прилике. Штета само што сви чланови нису могли бити обучени у свечано соколско одело.

У 5-10 часова по подне почело је јавно вежбање овим редом:

I. Мушка (27) и женска (48) деца Вршачког и Белоцркванског друштва у колони по пет долазе на вежбалиште, узимају размак и вежбају 3 састава сликовитих простих вежби. У лепом вежбачком оделу свој задатак испунили су добро. — II. Женски подмладак (18) из Беле Цркве у колони по три наступа и изводи 3 састава простих вежби добро. Утисак вежбачког одела кварице су некрописане чарапе једне девојке и ципеле друге боје неколико других девојака са потпетицама. — III. Мушки подмладак (57) Вршачки и Белоцрквански у колони и размаку по три вежба добро 3 састава вежби са дугим мотмама. Појава ових дечака у прописном вежбачком оделу без кошуље била је лепа. Само такт код извођења вежби требао је бити живљи да одговара темпераменту самог подмлатка који у тим годинама представља изванредну брзину и ватрену вољу за њега ново и нарочито што му се допада. — IV. Чланице (31) Вршачког и Белоцркванског друштва у двојним редовима наступају за прашке просте вежбе и изводе их добро. Појава соколица увек је лепа и пријатна, а то је било и овде. Само нека неколико сестара приме знању да вежбачко одело састоји се само од једне сукње и да друга а нарочито друге боје несме се носити. Исто тако прописне су ципеле за вежбање само без потпетица. — V. Чланови (26) Вршачки и Белоцрквански вежбају довољно добро лакше просте вежбе бр. Мурника. — VI. Мушка деца (26) из Беле Цркве у узор

ном вежбачком оделу вежбају врло добро 3 састава простих вежби. Ова тачка била је најлепша појава сама по себи а у извођењу вежби добила је заслужну пажњу и од стране самог грађанства. — VII. Чланице (33) Вршачке и Белоцркванске наступају за просте вежбе (лакше) бр. Муришка. Вежбали су 3 састава добро. — VIII. Чланови из Вршца и Беле Цркве вежбају добро Хофманове просте вежбе. Само у извођењу ивје била довољно изражена симболика без које ове вежбе много губе у својој вредности и постају као обични гимнастички покрети. — IX. Мушка деца (36) из Беле Цркве трчећим кораком долазе на вежбалиште и изводе 3 скушине по девет на све стране. При крају пак једну заједничку скушину и забавне различности што је од стране гледалаца примљено са интересовањем и задовољством. Деца су била обучена само у вежбачке панталоне. Горње тело било је без кошуље и ноге босе. — X. Чланови (16) и чланице (24) из Вршца и Беле Цркве вежбају добро просте вежбе бр. Видмара и тиме у 6:45 часова јавно вежбање завршавају.

Ред и дисциплина на вежбалишту била је добра и поједине тачке ишле су примерно глатко једна за другом.

Наступање за вежбе и одлазак са вежбалишта извршен је код свију одељака на најкраћи начин, само код неких тачака вежбајући требали су да буду постројени тако да формација по својој ширини сразмерно одговара и дубини.

Све су вежбе извођене биле уз свирање клавира што је много ометало чист рад јер звуци малог клавира разлетевши се у ваздух слабо су се чули баш тамо где је требало. Овај недостатак морао је надокнадити неуморан глас и начелничка труба вредног и одушевљеног сокола бр. др. Миленка Слободе начелника Сокола у Белој Цркви који је јавним вежбањем управљао а који заједно са својим друштвом на успеху соколског дана у Вршцу има највећег удела и заслуге.

Код наступања чланица корак требао је да буде више женски, ритмички а код чланова опет више мушки, чврсти и одлучнији. Код једних и других пак и код нараштаја опазило се да већина при корачању гледа у земљу и међутим треба да је глава лепо, пристojно телу подигнута. Корачањем има да буде изражена не само лепа, природна појава, ред и дисциплина, већ и одлучност, радосно расположење и свест сврхе за којом се иде и којој соколство служи, јер треба да нас сваки и на вежбалишту разуме без и једне речи. Корачању а нарочито лепом, природном држању тела и стројевим вежбама у оште мора се поклањати што већа пажња и спрема јер од тога зависи утисак и успех саме појаве вежбајућих и извођење појединих вежби којим у детаљу исто тако мора се жртвовати радно време, пуно пажње и савести за спремину како је прописано. Према прописима пак морамо бити строги и то најпре строги сами према себи — јер смо соколи. Сваки пропис односно вежби, одела, реда, дисци-

плине и личног пожртвовања мора нама бити као светиња, као закон који несме бити за нас као неки терет, већ као поносна, пријатна дужност и задовољство.

Што се тиче самог избора вежби био је леп, zgodan али сувише једнострано — јер све су тачке биле заједничке а већинско саме просте вежбе. Тако чланови и чланице вежбале су три разне просте вежбе, што природно мора тећи на штету саме спреме и извођење појединих вежби — јер је то много. — Ради разноликости појединих тачака вежбања потребно је да осим простих вежби буду заступљене и друге гране нашег богатог соколског система које се без икаквих тешкоћа веома успешно могу изводити као: разни скокови прости, са мотком и преко справа или других препрека, надвлачење ужем и рџама, различности, отпори, бацање камена (кугле, дискаса, кошља), трчање, стројеве вежбе, за децу пак нарочито игре, забавне утакмице у играма и трчању. — Ово је потребно не само због вежбача, већ и због јавности која има да види и позна постепено цео наш систем и рад. — Али, то нека вреди за будуће!

Узевши пак у обзир недовољна техничка средства и прилике у којима се оба млада соколска друштва налазе и тек развијају, општи утисак и успех овог јавног вежбања био је врло добар.

Та оцена милом соколском Вршцу и Белој Цркви мора бити правац за будући узоран рад, спрему и васпитање сваког појединца како у вежбању тако и у разумевању соколског идејног задатка да би на будућем јавном вежбању појединачна и општа оцена могла се уздигнути на — одличну.

А то нека буде сада њихова прва дужност.

Мирослав Војиновић.

СОКОЛСКА ЖУПА НОВИ САД

Соколско друштво у Петровомселу. Друштво је основано на Видовдан 1919. год. и ако младо, али пуно полета под надзором и водством свог старешине бр. Гиге Плавшића и вође бр. Романа Сладића друштво је лепо напредовало. Број чланова износи: 40 мушких, од којих 25 вежбачких чланова и 15 потпомажућих, 20 чланица а у последње време је основан мушки и женски нараштај. Друштво је о свом трошку послало једног предњака бр. Бошка Станојевића на предњачки течај који је одржан у Новом Саду од 22. до 31. јануара 1920. под водством бр. Ф. Хофмана-Војиновића. Друштво је у току 1920. године приредило више јавних излета, како у месту тако и у околини. Са великим успехом одржало је друштво своју I. јавну вежбу на страни у Сенти 12. јуна 1920. год. где је награда и успех био то, да је сенћанска омладина под водством једног нашег сокола основала ново друштво и истог изабрала за начелника. Друштво је учествовало са својих 10 чланова у Сомбору на жупском слету 1. августа 1920. год. Друштво је одржало јавну вежбу уз суделовање Молског и Ађанског друштва у Моду 15. августа, у Петровом-

селу 19. августа и у Ади 22. августа 1920. год. Добивени приход са ових јавних вежба дат је у корист Војвођанске ђачке мензе у Прагу. Друштво има 15 пари вежбачког и 2 пара свечаног одела. По извештају благајника чист иметак друштва износи К 10.000.— На I. редовној и главној скупштини одржаној 12. фебруара 1921. г. изабран је за старешину: бр. Гига Плавшић; за заменика: бр. Милош Војновић; за начелника: бр. Роман Сладић; за тајника: Новак Бугарски; за благајника: бр. Жарко Тоблић. Изабран је управни одбор од 10 лица, надзорни одбор од 2 лица и соколски суд од 4 лица.

СОКОЛСКА ЖУПА ПРИЗРЕНСКА

Соколски подмладак у Призрену приредно је 20. III. о. г. Соколско вече, под водством бр. Фрање Неједли, наставника гимнастике у богословској учитељској школи у Призрену, са бираним програмом. — Премда је бр. Неједли дошао у Призрен тек пред кратко време, а особито са подмлатком је отпочео доцкан (прије два месеца) морамо признати, да је његов рад могао да подвесе и најстрожију критику. Управо је за чудо, да се је могао усудити на толико тачака програма и прилично тешких вежаба. Све су вежбе биле добро изабране и за дјецу згодне, само се „козачок“ састоји од веома тешких елемената и за то је морао бити скраћен. Остале вежбе биле су извршене готово без грешке. — Због треме декламирајуће дјевојке несавршена „Соколска декламација“ није никако утицала на расположење публике, која се је после програма и неколико кода потпуно задовољна разишла са жељом да се што прије опет састане на сличној забави. Најзадовољнији су али били млади Соколићи, то смо видели њима на очима. Може и бр. Неједли да буде задовољан са резултатом својег рада. Само да чујемо и са других крајева Старе Србије сличне вјести, иначе се овде веома полако враћамо Соколском животу. — Здравло! *Ђорђе Боухал, П е њ.*

SOKOLSKA ŽUPA OSIJEK

Sokolsko društvo u Valpovu priredilo je u nedjelju 5. juna o. g. svoj prvi ovogodišnji izlet, i to u Bizovac. Izletu je prisustvovalo 15 vježbača, 12 naraštajaca i nekoliko gostiju. Na znak sokolske trublje, koja je naviještala dolazak Sokolova, istrčаше bizovački seljaci i seljanke, da gledaju povorku valpovačkih crven-košulja, velikom su nestrpljivošću iščekivali početak javne vježbe. Iza kako je nagla i kratka oluja pošćropila prašinu i osvježila sparni uzduh, otpočela je u 1/2 6 sati javna vježba, pod vodstvom brata načelnika Frana Šarčevića.

Najprije je proslavio br. Ferdo Desaty i nazočnim seljacima razložio poziv Sokolstva u smjeru tjelesnog odgoja naroda i u pogledu zblizenja sela i varoši, inteligencije i puka i uopće svih slojeva naroda. Kao prva točka bio je nastup muškog naraštaja u propisanim prostim vježbama, koje su bile lijepo i složno odvijebane. Nato su vježbali članovi vježbe Oslobođenja i Ujedinjenja, pa naraštaj na ručama, članovi vježbe i skupine na ručama (posljednje su sa

veoma svidjele seljacima) i napokon Murnikove vježbe. Sve su vježbe bile izvedene uz pratnju glasovira, koji nam je svesrdno dao na raspolaganje bizovački katolički župnik. Na koncu vježbe nas je iznenadio tamošnji učitelj time, što je školska mladež pod njegovim ravnanjem otpjevala Sokolsku himnu pa narodnu: Bože pravde i Lijepu našu.

Poslije vješbe razvila se zabava i ples, i eto za čas se u kolu nadjoše izmiješane sokolske šajkače sa seljačkim šamijama. Pa kada je raspoloženje bilo najugodnije, oko 10 sati podigoše se Sokolovi na povratak u Valpovo. Disciplina je bila dobra, ponašanje sokolsko!

Kako je ovaj prvi propagandistički izlet moralno i materijalno iznad očekivanja uspio, odlučili smo ovoga ljeta prirediti što više takovih pohoda u narod, jer mislimo, da je d a n a s prva zadaća Sokolstva prema narodu: ujediniti ga, povezati ga ne samo u horizontalnom, nego i vertikalnom pravcu, ne samo u širinu nego i u dubinu: odozgo prema dolje. I kada si bude Sokolstvo odgojilo i pridobilo čvrst temelj: povjerenje širokih redova naroda, kada bude ono kao avangarda napretka imalo iza sebe silnu vojsku narodnu, onda će moći odoljeti svim crnim i crnožutim neprijateljima. A prije ne!

SOKOLSKA ŽUPA SPLIT

Imotski Sokol u kulturnoj borbi. Dužnost me zove, da sa svojom braćom razmotrim malo našu današnju situaciju s osobitim osvrtom na prilike, koje kod nas vladaju. S toga ću braću da upozorim na ono najglavnije, što je svakome od nas nužno znati i čega se moramo držati. Malo pomalo upoznavat ćemo Sokolstvo detaljnije, čitanjem našeg stručnog lista „Sokolskog Glasnika“. Hajdemo braćo napred, bacimo svoj pogled u dalju narodnu budućnost i ne gledajmo na „Sokol“, kao na puki zavod za jačanje i gimnastiku, već kao na narodnu školu, u kojoj se sredotočuju svi odgojni smjerovi: tjelovježba, predavanja, knjižnice, izleti i zabave, koje odišu narodnom svijesti i odgajaju tjelesno krepke i snažne, a duševno poštene i plemenite ljude. Sokolstvo ima da širi narodni odgoj, da u duhu jugoslovenske prosvjete spaja misao snage mišica naših sa mišlju slobode troimenog naroda. To znači, da jačamo mišice naše, kako se možemo da opiremo mnogobrojnim neprijateljima, koji našu slobodu zavidnim očima gledaju. Slobodan i dostojan život naš temeljna je misao, oko koje se čitavo Sokolstvo kreće. S toga nam je dužnost biti jezgrom i uzorom jugoslovenskoga naroda. Sokolstvo ima da širi demokratski odgoj, koji, kako mu riječ kaže, ne zatvara nikome pristupa u svoje redove. Svaki nam je dobro došao bio kogagod rada i zanata, samo ako osjeća ljubavi za Sokolstvo i ako hoće da sudjeluje u radu za dobro troimenog naroda! U posvećenju svojih misli i čina, on je našim bratom. U bratstvu leži veličina i snaga Sokolstva! Nije nam cilj da gospodujemo nad drugim slojevima puka, nego da služimo svome narodu. Nije ovo nizak posao, koji ponizuje nas već je ovo častan posao, koji podiže vrijednost našu. I možda nas ne će nitko nagraditi za ovo, ali glas čiste savjesti naše, budi nam najbolja nagrada za naš uzvišeni rad. Braćo imotski sokolovi! Naš narod upire pogled na nas. Osvrnimo se malko na mračnu okolicu našu, gdje duševna

tromost vlada. Sa sažaljenjem moramo priznati, da imotski kotar sa prosvjetom zaostaje za svim kotarima u Dalmaciji. I još tome, predstavnicima ove mračne kule, kojima je u interesu da narod u mraku drže, ustaju danas da prosvjetljenom i rodoljubnom svijetu dijele poduke o prosvjeti, a diplome o jugoslovenskom patriotizmu, dok su prije pljuvali u lice Jugoslavije, kad je ova još u zametku bila. Pa se u to ime predstavnici mraka, svom žestinom obaraju na kulturno Sokolstvo, kao na zatornika prosvjete i jugoslovenstva... Kad im ni to ne pomaže, onda pokušavaju, da u mjestima, gdje njihov demon hara i pljačka sve ono, što je napredno i savremeno, šire svoj upliv u sokolskim krugovima, namećući svoje mračne i nezdrave ideje i gaseći u mladome sokolu prvu iskrnu svijetla i rodoljublja, što mu se u mladoj duši javlja. Provociraju duhom ubogu masu, i od nje stvaraju vjerske fanatike, koji neparlamentarnim načinom teroriziraju slobodu mišljenja i uvjerenja drugih. I svaki je onaj odmetnik i terorizator katoličanstva, koji sprječava mračnjacima, da teroriziraju slobodu mišljenja prosvjetljenijih!? Zatornicima prosvjete, a prijateljima mraka ukratko dovikujem: „I ako ste proširili svoj upliv i vlast po nevoljnoj krajini našoj, to ipak nemojte ni sanjati, da će imotski sokoli dopustiti, da pobeđi onaj klerikalizam, koji je sve otrovne strijele na Sokolstvo upro. Mi dobro znamo, da je naša dužnost, da u narodu tražimo sve ono, što nas nacionalno spaja, a ustajemo proti svemu onome, što nas razdvaja. Jedan jezik, isti običaji, zajednički ciljevi i vjerska snošljivost nas spaja, dok nas vjerski fanatizam i zadržani klerikalizam razdvaja. Vama hvala na laskavim riječima iz otrovnih usti, hvala na otrovu iz zlatne čaše, a mi ćemo se boriti, dok naša misao pobijedi, a sokolska pjesma gromko odjekne na današnjem crnom kulturnom razbojištu!

Dušan Bitanga,

član prosvjetnog kulturnog odeljenja, za se i sumišljenike.

БРЕГАЛНИЧКА ЖУПА

Соколско друштво Штип. На дан светлог празника „Благовести“ 7. априла о. г. сакупило се у дворишту пешадијске касарне многобројно грађанство града Штипа и околине, коме је председавао преосвештени госп. епископ Злетовско-Струмички и на коме је присуствовала још и сва војска са свима гг. официрима, начелник окружни, директор гимназије са свима професорима и ђацима, сви учитељи и учитељице такође са ђацима и све чиновништво. Скуп је отворио лепим говором епископ г. Серафим; потом држао је предавање бр. пуковник Жив. Ј. Ранковић: „Физичко васпитање“, које се шаље ради штампања. Након тога говорио је бр. капетан Драг. Р. Митровић о дужностима Сокола. После свега образовано је Соколско друштво са називом: Вардарски Соко и изабрана управа: У п р а в н и о д б о р: председник пуковник бр. Жив. Ј. Ранковић; потпредседник бр. Лаза Пеливановић, трговац; секретар бр. капетан Драг. Р. Митровић; благајник Илија Глигоријевић, чиновник финансијске управе; вође потпоручник бр. Славко Ф. Скобибер и бр. Младраг Т. Петровић, државни мајстор; чланови одбора браћа Љубиша Глишић судија, др.

Фрања Навратил, Никола Ђулумовић кројач, Митко Филиповић трговац, Миленко Батистић учитељ, Љубомир Симић полиц. писар, Мањојло Вучковић трговац, Милан Милосављевић чиновник финансијске управе, Симеун Сеизовић студент права и Стојан Балабановић; заменици браћа Чедомир Протић секретар за заштиту деце, Иван Петровић професор и Марко Бока подшумар; вође четника и планински (подмлатка): I. јато полетараца сестра Јелена Живковић наставница гимназије, II. јато полетараца сестра Митра Врбавац наставница гимназије, III. јато полетараца сестра Лепосава Буквић наставница основ. школа; вођа фудбала (код омладине) бр. Стојан Балабановић. Надзорни одбор: браћа Лаза Трипковић директор штипске гимназије и Милисав Кастриотић надзорник основ. школа.

БЕРАНСКА СВЕЧАНОСТ

Соколско друштво у Беранима. После толико патњи и мука, после толиких борби, које је српски народ у овом крају претрпио, које му је особито, наметнуо његов географски и политички положај кроз све минуле режиме, он почиње да се културно препорађа.

У аналима његовог напретка, из овог новог политичког живота, имамо да забиљежимо једну његову културну установу на име: оснивање Окружног Соколског Друштва у Беранима.

Овакова идеја зачала је у души нашег пешадијског мајора команданта III. бат. 48. пешад. пука г. Јордана Ј. Икића, човека пуног пожртвовања и воље, да овом вековима нападеном крају, пружи културног искуства, које је као син слободне топлице помоћу школе и реалног делања процрпео.

Темељ установи окружног соколског друштва, ударен је још 17. априла ове године када је господин Икић, у згради овдашњег окружног начелства, позвао целу интелигенцију и грађане, предочивши им једну потребу за оснивање таковог друштва, да би Беране и на пољу културе заузеле оно место, које су заузимали и на бојним пољима, где је била потребна одбрана наших националних светиња, узимајући као потврдно средство утврђену истину: да само у здравом телу може да буде и здрава душа.

Тако семе нашло је подесног земљишта у душама присутних, јер им није то почетак, да излазе на сусрет таквим напредним установама.

Идија је оберучке прихваћена и на истом збору конституисала се је управа друштва, на челу које је ушао иницијатор госп. мајор Икић, а за овим је следовао упис чланова, чији број износи до 800.

Да би се читовао утицај рада новоустановљеног друштва, управа истог одредила је на дан 15. маја о. г. прву олимпијску пешачку трку извесног броја чланова.

Многобројно присуство народа из вароша и околине, као и његове овације, дало је тој свечаности леп вид.

Процедура је текла овим редом: одређеног дана, под личним упутством председника овог друштва госп. мајора Икића, украшен је простор нашим тробојкама где се је имала обавити ова свечаност и од раног јутра, почео се у масама окупљати силан свет из места и околине, којим је до 2 сахата после подне била препуна наша варошица Беране. И сама природа као да је хтела да са своје стране припоможе том састанку и узме учешће у свечаности, те је тај дан био тако бистар и леп, да од овог протеклог прамалека нисмо имали ни један тако леп дан.

Маса је испунила цео простор до средине улице, направивши својим положајима на северној страни један полукруг, чији су се крајеви простирали са обе стране улице ка југу. Завршне тачке крајева, сачињавао је шпалир војника меснога гарнизона, чије је присуство имало да увелича свечаност.

На средини улице постављена је тркачка мета, која се састојала од две владарске слике, Његовог Величанства Краља Петра I. и Његовог Краљевског Височанства Престолонаследника Александра, које су биле намештене на победном столу и уоквирене народним заставама. Око те тачке налазила се је управа друштва која је диригирала припремама, а лево од исте налазио се хор свирача, нарочито формиран из грађана и војника за ову свечаност.

Сада су се појавили млади тркачи — њих 25 — које је било милина видети, како се поносно крећу: „чврстих мишица, прса надутијех“, спремни на одређену им улогу, као њихови другови, кад на Кајмакчалану и другим бојиштима рушаху непријатељске шанце да би поробљеној домовини донели што пре даха слолоде. Поздрављени од народа, пошли су одређеној тачци, одакле ће почети трчање, које је било од места удаљено око 3 километара — свако је од њих имао свој број прикачен на прсима, израђен од дебелог картона, који је и обележавао тркаче.

Када су истој приспели, подељени су били на 4 групе. Прву награду имао је добити онај тркач, који потроши најмање времена у прелазу одређеног земљишта; награда је било три.

За време тркачке одсуности публику су занимали звуци инструментата свирачког хора.

Није се дуго чекало. а већ се појавише тркачи из I. групе, које је публика поздрављала аплаудирањем и узвицима живели. У растојањима од 15 минута прилазиле су и остале групе, док и последња није приспела.

Тркачи су одмах по доласку подвргавани лекарском прегледу и указивана им пажња у погледу здравствености и осталог.

Када је стигао и последњи тркач из последње групе, онда је вредни и симпатични мајор г. Икић ранжирао публику поставивши све утакмичаре испред ње и тада је извршио неколико слика фотографисања. — Затим је саопштио публици резултат данашње утакмице, поделивши награде тројици, који су овај простор од 3 кило-

метара прешли за најкраће време. — Прву награду добио је војник Марко Птичар родом из Хрватске који је прешао за 8 минута и 25 секунди. — Другу награду добио је Ђуро Павлинић, који је прешао за 8 минута и 28 секунди. — Трећу награду добио Ахмед Кудузовић из Босне, који је прешао за 8 минута и 58 секунди.

После овога одржао је један заиста леп и пун патриотизма говор захваливши се многобројној посети грађанству из вароши и околине, позивајући их да његују и потпомажу ово прво патриотско и младо друштво, јер је ријеч „Соко“ која се чује посве дневно из уста мушкарца и женскиње малог и великог: „Ај Соколе Сиви“.

После овога настало је народно весеље, музика је свирала а омладина развила лепо српско коло.

Са овим је процедура завршена, оставивши у душама пријатне успомене на 15. маја 1921. године.

Што је овај чин те прве установе тако лепо одигран поред госп. мајора Икића и изабраног одбора заслуга још припада овдашњем потпуковнику гарнизонару госп. Лакићу Лабовићу и свима гг. официрима гарнизона, као и осталим младим и напредним људима, из реда чиновништва и грађанства, који својевољно помагаше да се ова прва и најлепша свечаност, коју је Беране имало, изведе на опште задовољство целе околине.

Одушевљени Соко.

БЕЛЕШКЕ

Omladinci Sokoli — doktori! Два брата наша и вредна Sokola, Vaso Kapamadžija из Novoga Sada и Branko Ćubrilović из Sarajeva, promovirani су у месецу јуну на част доктора celokupne medicine. Браћи искрена честитка са жељом, да знанје познавања здравља и лечења употребе на корист нашега Sokolstva и народа. Zdravo!

Sokolsko društvo Zvornik јавља:

1) У гардероби (у касарни у Oseku) у којој су се међу осталим и чланови sokolske жупе у Tuzli за време sleta на 27. пр. мј. presvlačili, нашао је брат Stevan Rogić из Zvornika код својих ствари једне женске crне cipele са gumama на peti, па је одмах пријавио своме načelniku брату Dragi Popovićу а овај načelniku жупе. Но власник тих cipela није се нашао нити пријавио за цело време sleta. I тако је брат Rogić те cipele doneo у Zvornik па се и сада код njega налазе. Биће, да ih је једна sokolica оставила, zaboravила, односно дала на чување коме sokolu а овај ih zaborавио. Bratski се Savez мoli, да ово јави свим župama а ове опет својим друштвима како би се нашао и пријавио власник да му се могу уручити обрaтивши се овоме друштву.

2) Чланци овoga друштва сестри Konstantini Ćesarević опет су из стана — а била је смештена у preparандију са осталим чланицама Tuzlanske жупе — nestале 29. пр. мј. crне visoke женске cipele па биће да ih је која од чланица помутњом и greшком dakle без namere у brzini spakovала.

Bratski se Savez moli da i ovo javi svim župama a ove opet svojim društvima i pozove onoga ko ih je našao da ih vrati ovome društvu.

Sokolsko društvo u Vranjicu kod Splita. Na obalama Jadranskog mora, u zabitnom Kaštelanskom zaljevu slegao se mali Vranjic obkoljen sa svih strana morem. Oko njega podižu se tvornice, u kojima pored našeg i stranog radništva ima više od koješta zla. Iako po broju maleni, ali svaki svijestan sokolske dužnosti, odlučismo da zidamo Sokolski Dom — Sokolsku tvrđu.

Naše društvo ima za zadaću da visoko štiti nacionalnu svijest. Tu se okupilo sve što još prije 12 god. imalo je da se bori proti tuđina, a sada proti kojekakvih protunacionalnih elemenata, kojih je ovdje mnogo

Braća i prijatelji Sokolstva! Apelujemo na Vašu svijest! Za dužnost svakom bratu neka je, da nam dade svoju pomoć.

Braća i prijatelji! Pomagajući naše društvo doprinašate na oltar domovine, jer mi smo jedna mala čest Velike i miše nam Jugoslavije!

Najljepše molimo sva bratska društva, sve javne ustanove i prijatelje Sokolstva, da nas u ovom podhvatu podupru i dadu nam svoju financijsku pomoć.

U nadi da će svatko tko primi arak, sjetiti se našeg revnog i izloženog društva i pomoći nam. Unapred zahvaljujemo i šalujemo bratski Sokolski pozdrav: Zdravo!

Vranjic kod Splita, 11. svibnja 1921.

Odbor za gradnju Sokolskog Doma.

Sokolsko društvo u Lipiku javlja: Uprava državnog kupališta u Lipiku traži 3 Sokola — prednjaka i to: 1 tapetara, 1 stolara i 1 strojbravara. Uvjeti su vrlo povoljni, pa se braći prednjacima, koji na ova mjesta reflektiraju preporučuje, da svoje molbe na gornju upravu a preko nadležnog društva odmah pošalju.

Kako je Sokolskom društvu u Lipiku potreban učitelj za podmladak i članstvo, to će isti biti od strane društva kao takov posebno honoriran.

IZ UPRAVE

Svima pretplatnicima, koji još nisu ovogodišnju pretplatu poslali šalujemo uplatne listove poštanskog čekovnog ureda u Zagrebu i bratski molimo, da nam na uplatnom listu označenu pretplatu odmah pošalju.

Dobrovoljni prilozi. Sestra Mara Hajek, Vel. Bastaji K 20.—; Braća: M. Jovanović, Vinkovci, K 30.—; Fentački, Santovo, K 12.—; Glavović, Janjina K 50.—; Popovac, Zagreb, K 50.—; Rožman, Karlovac, K 30.—; Dolinaj, St Pazova, K 10.—; Gjuro Milić, Apatin, K 10.—; Šijivić, Čačak, K 30.—; Dr. Jovičić, Zagreb, K 10.—; M. Čić, Zagreb, K 50.—; Bukač, vojnik, Kragujevac, K 20.— i brat Pero Rančić, za pravednu osudu Šulaja i drugova, K 100.—. Hvala i Zdravo!

T. J.

KNJIŽEVNOST.

Četovanje Vojvode Petra Mrkonjića — Kralja Petra — po Bosanskoj Krajini 1875.—76. Po pričanju njegovog četnika — posilnog. Napisao Milan Karanović. Uloga i značaj Šumadije i ostalih delova za oslobodjenje i ujedinjenje u obliku posvete šumadijskim herojima. 1) Uvod ustanku. 2) Početak ustanku 1875. g. 3) Dolazak Princa Petra Karadjordjevića. 4) Prvi četnički okršaji. 5) Četnički logor na planini Čorkovači. 6) Boj na Uni. 7) Nepoverenje vojvodi na skupštini u Jamnici. 8) Pobjeda na Dobrom selu. 9) Držanje Austrije. 10) Spletke knjaza Milanovih agenata. 11) Velika osnova Mrkonjićeva. Pripreme za zadnju borbu i zadnji okršaji. 12) Zavera po pričanju Vojvodinog četnika-posilnog. 13) Događaji poslije zavery. 14) Ličnost Vojvode Petra Mrkonjića. Pored tadanje slike Vojvodine nalazi se u knjizi i faksimil pisan njegovom rukom u planini.

Na planince! Spisao Pavel Kunaver. Založila „Učiteljska Tiskara“ Ljubljana. Uvod Na Vršacu. V. Vodnik. Pomen planinarstva. Znanje in zmožnosti planinca. Oziri na telo. Hrana. Oprava in orodje planincev. Vedenje v planinah. Prenoševanje na plamen. Planinske cvetke. V boju z elementi. Gora. Padajoče kamenje. Hoja in plezanje po gorah. Zima. Nevarnosti v planinah po zimi. Plazovi. Ledniki. Seznamek orodja, hrane in planinskega slovstva. Cena K 50.—.

Mrtvací — a prijete. Gluma u pet činova. Napisao Nikola T. Gjuríć 36. Izdanje Ministarstva Narodnog Zdravlja.

KNJIŽEVNI OGLAS

Sokolska knjižnica sv. VI. Mala anatomija i fiziologija (Nauka o ustrojstvu čovječjeg tijela), priredio prof. Dr. Dragutin Mašek, izači će za koji dan drugo izdanje znatno ispravljeno i nadopunjeno sa još 10 slika (ukupno 60 slika u tekstu), te će se razaslati svim onim Sokolskim društvima koja su se predbilježila.

Knjiga će biti ukusno opremljena i izneće oko 12 tabaka. Cena 10 dinara. Sokolska društva dobivaju 20% popusta.

Društva koja se još nisu predbilježila, da to učine čim prije, sa poslatim tu svrhu dopisnicama, pošto je naklada malena! Narudžbe se šalju:

Vinko Manacić, Zagreb, Šenoa ul. 27/1.

MIRKO GRNIĆ

**KROJAČ ZA GOSPODJE I GOSPODU
ZAGREB, Opatovina br. 12.**

preporučuje se *braći i sestrama* za vrlo savjesnu izradbu *engleskih kostima, ogrtača i muških odijela* po najnovijem kroju.

Primaju se i popravci uz vrlo povoljnu cijenu!

Gimnastičke i športske sprave
Sprave za igre

BAŠIN I DRUG

LJUBLJANA, Pred Škofijo 19.

Prva jugoslavenska tvornica, koja se bavi
izključivo izradjivanjem

Sokolskih i športskih sprava.

Dobavlja sve vrsti

vežbačih sprava,

preuzima potpunu opremu

vežbaonica i Sokolana.

Izvršuje sve u tu struku spadajuće

popravke.

Na želju šalje nacрте i proračune,
podaje stručnjačke savete glede gradnje
i uredbe vežbaona i letnih vežbališta.

Cenike na zahtev šalje besplatno!

BRAČA BATA

ZAGREB, MAROVSKA ULICA 30.

nudi

sokolske cipele

male neto K 110.—, veće neto K 120.—

GRADJEVNO PODUZEĆE

ARANJOS I POPOVIĆ

OVL. GRADITELJI

TELEFON BR. 6-53. ZAGREB GAJEVA UL. 10.

BUDJEJOVAČKA RESTAURACIJA

„KOLO“

preporuča se braći
Sokolima

ŠTIMAC i DRNDARSKI

Giro-Conto D. D. ZA PROMET ROBOM Telegrami:

Srpska Banka Zagreb. ZAGREB Štimacó Zagreb.

Chek SHS Pošte 33.453. JELAČIČEV TRG BROJ 28. Telefon 20-61.

Stalno i veliko skladište

MANUFAKTURNE ROBE

svake vrsti, te

PAMUKA ZA TKANJE

i prvorazrednih

::: ČEŠKIH CIPELA :::

za gospodje, gospodu i djecu.

PRODAJA NA VELIKO I MALO.

Cipele za gombanje uvijek na skladištu.

SOLIDNA PODVORBA!

JEFTINE CIJENE!

NAROČITA TRGOVINA
SOKOLSKIH POTREBŠTINA.
BRANKO PALČIĆ

Dobavljač Jugoslavenskog Sokolskog Saveza

Gundulićeva ulica 23 **ZAGREB** Brzajavi Palčić, Zagreb

IZRADJUJEM I DOBAVLJAM SVE SO-
KOLSKE POTREBŠTINE POTREBNE
ZA JAVNI I IZLETNI NASTUP. UPO-
ZORAVAM BRATSKA DRUŠTVA NA
NOVA ODIJELA ZA ČLANICE, POD-
MLADAK, MUŠKI I ŽENSKI, NARA-
ŠTAJ MUŠKI I ŽENSKI, SVE PREMA
PROPISU JUGOSLOV. SOK. SAVEZA.

Ново отворена
дворана за **чешљање госпођа**

Телефон 22-29. - Загреб. - Телефон 22-29.

Јављам п. н. госпођама, да сам отворио и модерно уредио, дво-
рану за чешљање, те исту снабдио са свим модерним справама за
прање и сушење главе као и за масажу лица и руку.

Са великим трудом и трошком успјело ми је ангажовати прве
умјетнике у модерном те костимском хисторичком чешљању као и
у бојадисању косе у свим бојама уз потписно јамство.

Јамство се састоји у том, јер су г. Булајих и госпођа му били
намјештени у Бечу код свјетске познате твртке Песл као матадор
женског чешљања те пригодном разних интернационалних натјецања
у чешљању однели прве награде у Бечу и Берлину.

Преузимам у нареду све врсте косе (Bûdeau, Transformation те
разно Chignonе).

На складишту имадем све врсте француских и бечких мириса
те разних тоилетних сапуна од чувених светских твртка. Осим тога
поједујем све потребне ствари за његу лица и руку.

Са штовањем,

ДУШАН ЖЕСТИЋ, власуљар.
Боговићева ул. бр. 7.

НОВО-ОТВОРЕНА

ТРГОВИНА МАНУФАКТУРНЕ,
КРАТКЕ И ПЛЕТЕНЕ РОБЕ

на велико

М. БАЧИЋ и ДРУГОВИ

— ЗАГРЕБ —

Јуришићева ул. 1. а. Елза Флуид дом.

Препоручује своје богато
стовариште свих врста ма-
нуфактурне, кратке и пле-
тене робе.

Телефон интер. 12-16.

К. МАЛУШЕВИЋ

Београд, Кнез Михајла ул. 8.

Стовариште чешких и белгиј-
ских стаклених плоча, трговина
стаклене и порцуланске робе,
мајолике, емајла и сервиса. Ве-
лики избор уоквирених слика,
огледала и свих свјетиљака. —
Радионица оквира за слике и
устаклење прозора.

Трговина жељезном робом

Л.Ј. БОШКОВИЋ наследници

МЕРВАК и **НОДНИКОВИЋ**

Телефон 11-26. ЗАГРЕБ Вакачева 2.

препоруча

своју велику залиху кухинског
посудја, свију врсти орудја за
браваре, коваче, столаре као и
све у жељезнарску струку за-
сјечајуће предмете.

I. hrv. tvornica za elektro-industriju

IVAN PASPA i SINOV

ЗАГРЕБ

Tvornica: Gundulićeva ulica broj 41.
Telefon 7-25. Prodavaona: Bogoviceva
ulica broj 9. Telefon 8-99.

Preporuča elektro motori, dynamo, in-
stalacioni materijal, lusteri, žarulje i
vlastiti proizvod „Croatia“. Baterije uz
najnižu cijenu. Sve vrsti popravaka
izvadjaju se najsolidnije.

Атеље музичких инструмената

СВ. ПАШЋАН

ЗАГРЕБ, Октогон

добављач загреб. конзерваторија.

Препоручујем соколским друштвима
и браћи соколима моје богато скла-
диште музичких инструмената и
жица за све инструменте. Једини умет-
нички завод у држави С. Х. С. за
поправке свију врсти инструмената.
Цене умерене. Наручбе из провин-
ције обављам брзо и тачно уз поуз.

ТРГОВИНА СТАКЛЕНЕ И ПОРЦУЛАНСКЕ РОБЕ

М. КОСОВАК :: ЗАГРЕБ

ВЛАШКА УЛИЦА БР. 7.

препоруча своје велико складиште стаклене и порцуланске робе,
чаше и флаше за хотеле и гостине, чешке и белгијске стаклене плоче,
орнамент те кровно стакло. — Велики избор оквира за слике,
столне и viseће лампе у свим величинама. — Устакљује но-
воградње и поправке прозора уз најумјереније цијене.

KUPALIŠTE LIPIK

je u Europi jedincato ljekovito alkolično jedno vrelo visokog stupnja, sa stalnom toplotom od 64° C. Prema izvanrednom sretnom sastavu lipičke vode a to je pretečna mjera natrija bicarbonata, shodna količina sumpornih soli, zatim znatni postotak joda i nešto arzena može se ova voda sa izvanrednim i takorekuć tradicionalno zajamčenim uspehom uporabiti za lječenje slijedećih bolesti: raznovrsne **kostobolje** (Rheuma, ischias), **ulozi, ozebe mišica, ukočenosti, eksudati, ženske bolesti**, zatim **engleske bolesti, škrofuloze** i t. d. Osim toga djeluje lječenje pićem lipičke vode sa najboljim uspjehom kod kataralne bolesti **želudca i crijeva, jetara i žučnog kamena, žutice**, a usljed sadržine kuhinjske soli, polučuju se izvrsni uspjesi kod lječenja **zastarjelih bolesti disala** (nos, grkljan i t. d.).

Pogledom na raznolikost indikacije stavlja kupalište Lipik svojim gostima slijedeća ljekovita sredstva na raspolaganje. Lječenje pićem vode á la Karlove-vary, kupke, rimske kupke, kupke sa ugljičnom kiselinom, lječenje sa hladnom vodom, sunčane kupke, masažu, fizikalnu terapiju, elektricitetom, kvarolomptom i t. d.

Kupalište Lipik prešlo je u državnu upravu, te je sa velikim troškom preudešeno i najmodernije usavršeno, a gostima se pružaju za vrijeme jesenske i proljetne sezone znatni popusti. Napose uživaju članovi Sokola i drž. činovnici koji se iskazuju iskaznicama u proljetnoj sezoni do 15. juna i u jesenskoj od 1. septembra 50% popusta na stanicama, kurtaksi i kupkama.